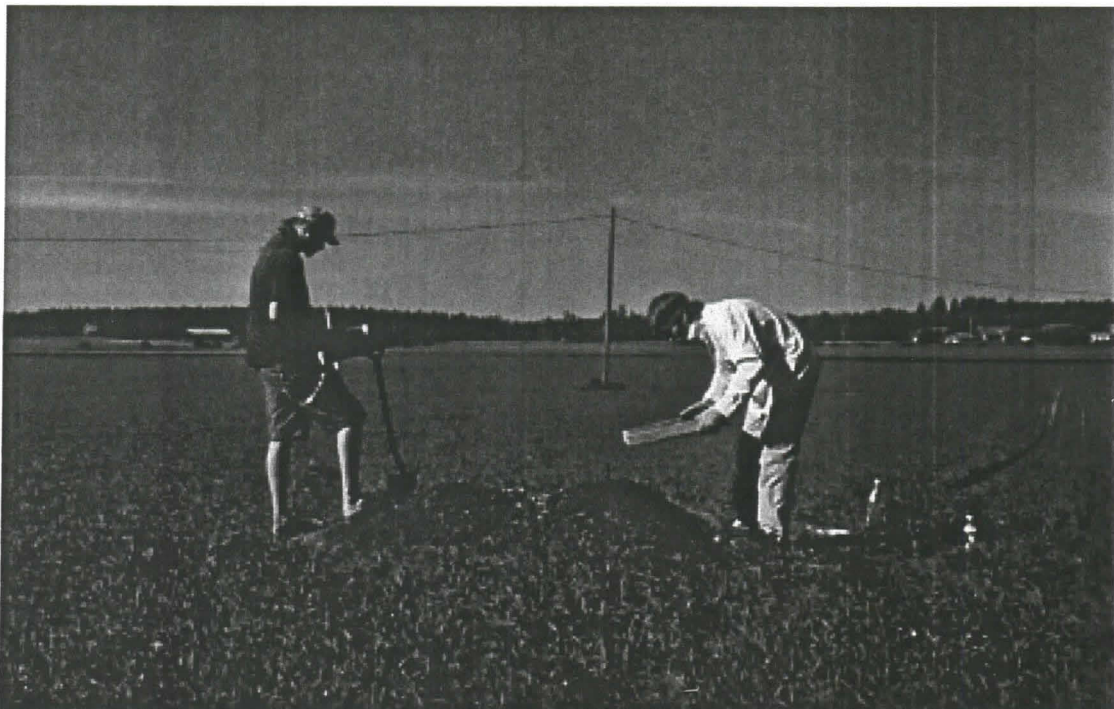

**Kertomus koekaivauksista
Porvoonjoen yläjuoksun
kivikautisilla asuinpaikoilla
Lahden ja Orimattilan alueella
4.-29. 6. 2007**

**Akuliina Aartolahti
Anna-Riikka Vadén**

**Lahden kaupunginmuseo
Päijät-Hämeen maakuntamuseo
2007**

Sisällysluettelo:

1. Johdanto	2
2. Tutkimushistoria	3
3. Menetelmät	4
4. Kohdeluettelo	6
5. Kohteet	8
5.1. Lahti Myllymäki	8
5.2. Lahti Mattila	14
5.3. Lahti Oksasenalue	25
5.4. Orimattila Pappilanmäki	36
5.5. Orimattila Mikkola	46
5.6. Orimattila Hannula	56
5.7. Orimattila Puujoki 2	62
5.8. Orimattila Puujoki 1	68
6. Yhteenveto	80
7. Luettelo mustavalkonegatiiveista	81
8. Luettelo väridiakuvista	85
9. Karttaluettelo	88
10. Lähdeluettelo	89
Kuvataulut	
Löytöluettelo	

1. Johdanto

Kesäkuussa 2007 (4.–29.6.2007) järjestettiin koekaivaukset yhteensä kahdeksalla Porvoonjoen yläjuoksun kivikautisella asuinpaikalla Lahden ja Orimattilan alueella. Tutkimukset olivat jatkoa Porvoonjoen kivikautiselle asutustutkimukselle, jota Lahden museossa on tehty vuodesta 1995 lähtien. Kesän 2007 tutkimukset keskitettiin sellaisille asuinpaikoille, joiden luokitus, laajuus ja ajoitus olivat pelkästään inventointitietojen varassa.

Kaikki nyt tutkittavat asuinpaikat sijaitsivat pellolla ja niiden määrittäminen on perustunut ensisijaisesti pintapoimintahavaintoihin. Kaikki asuinpaikat sijaitsivat kuitenkin sellaisilla paikoilla, että niiden jatkuminen peitteisille alueille, metsään tai peltosaarekkeille, oli mahdollista. Tutkimuksen tavoitteena olikin tarkentaa asuinpaikkojen laajuutta, säilyneisyyttä sekä ajoitusta mahdollisia jatkotutkimuksia varten.

Kaivausten valvojana ja vastuullisena johtajana toimi FT Hannu Takala. Kenttätöitä johtivat Huk Akuliina Aartolahti ja fil. yo Anna-Riikka Vadén. Tutkimukset rahoitti Lahden kaupunginmuseo. Työntekijöinä koko kenttätöiden ajan olivat Lahden kaupungin kesätyöntekijät fil. yo Eetu Sorvali, Joonas Nisonen ja Minna-Maija Brax. Kahden viikon ajan kaivauksilla olivat myös Mikko Kaasalainen ja Heli Etu-Sihvola. Eetu Sorvali osallistui myös jälkitöihin.

Henkilötyötunteja kenttätöissä kertyi yhteensä 826,5. Kaikkia työntekijöitä vaivasi vuorotellen sitkeä kesäflunssa, jonka vuoksi henkilötyötunteja menetettiin yhteensä 43,5. Sää oli kenttätöiden ajan vaihteleva: ensimmäisellä viikolla oli erittäin kuumaa ja kuivaa ja viimeisellä viikolla taas satoi taukoamatta ja ilma oli kylmä ja tuulinen.

Lahdessa

Akuliina Aartolahti

Anna-Riikka Vadén

2. Tutkimushistoria

Lahden kaupunginmuseo on tutkinut Porvoonjoen vesistöalueen kivikautista asutusta vuodesta 1995 lähtien. Tutkimuksia on tehty muun muassa erilaisten projektien yhteydessä. Ensimmäinen tutkimushanke oli EU-projekti *Alussa oli Päijät-Häme* (1998-1999). Seuraava laajempi projekti oli *Porvoonjoen asutustutkimus -hanke* (2000-2002), jonka yhteydessä Porvoonjoen yläjuoksun muinaisjäännöksiä inventoitiin ja kaivettiin Lahden, Hollolan, Orimattilan ja Pukkilan alueilla. Projektin tulokset on julkaistu kahdessa kirjassa: *Porvoonjoen yläjuoksun esihistoriallisia ja kulttuurihistoriallisia kohteita Lahden, Hollolan ja Orimattilan alueella* (Lahelma 2002) sekä *Sukupolvien maisema. Porvoonjokilaakson kansallismaiseman syntyvaiheita* (Poutiainen 2002). Samaan aikaan oli käynnissä myös *Esihistoriamatkailuhanke*, josta on tehty julkaisu *Aikamatka esihistoriaan* (Alvik 2002; hankkeista ks. myös Takala 2004a).

Tutkimushankkeen yhteydessä on julkaistu myös useita artikkeleita sekä tehty opinnäytetöitä muun muassa Hannu Takalan väitöskirja *The Ristola Site in Lahti and the Earliest Postglacial Settlement of South Finland* (Takala 2004b) sekä Porvoonjoen vesistöalueen vesistöhistoriaa käsitteleviä tutkimuksia (Sirviö 2000).

Porvoonjoen vesistöalueen Lahden ja Orimattilan kivikautisia asuinpaikkoja on inventoitu useampaan otteeseen 1990- ja 2000-luvuilla (Poutiainen 1998; 1999; 2000; Lönnqvist 2000; Adel & Lahelma 2002; Poutiainen & Malinen 2002; Poutiainen & Takala 2001). Kuntien alueelta tunnetaan yhteensä 57–59 kivikautista asuinpaikkaa, jotka liittyvät Porvoonjoen alueeseen. Näistä asuinpaikoista yhteensä 16:lla on järjestetty kaivaukset tai koekaivaukset (Takala 1996; 1997; 1998; 1999a; 1999b; Pukkila 2001; Poutiainen 2001; Takala & Lahelma 2001; Lahelma 2002; Takala 2002a; 2002b; Malinen 2002a; 2002b; Poutiainen 2002a; 2002b; Takala & Malinen 2003; Malinen 2004a; Malinen 2004b; Malinen 2005. Lisäksi Museoviraston koekaivaus Luumyllynkoskella: Vuoristo 2006). Kesän 2007 tutkimuskohteilla on aiemmin tehty ainoastaan inventointeja (Poutiainen 1998: 15-16; Lönnqvist 2000: 32-33; Poutiainen & Takala 2001: 2, 4; Adel & Lahelma 2002: 28-29, 43; Poutiainen & Malinen 2002: 15).

Porvoonjoen kivikautisten asuinpaikkojen sijaintia suhteessa Itämereen on myös tutkittu. Aiheesta on tehty kaksi tutkimusta: toinen Porvoonjoen vesistöalueen eteläosasta (Sirviö 2000) ja toinen pohjoisosasta (Sirviö et al. 2001). Nyt tutkittavista asuinpaikoista yksi, Pappilanmäki, jää näiden tutkimusalueiden ulkopuolelle.

3. Menetelmät

Kuukauden mittainen kenttätyöjakso jaettiin tasan kohteiden kesken, mutta aikatauluissa joustettiin kohteen laajuuden, maaston ja löytömaerien mukaan. Keskimäärin kullakin asuinpaikalla tehtiin kenttätöitä 2–3 päivää. Tarkat tutkimuspäivät on mainittu kohdekuvausten yhteydessä.

Peruslinjat kohteille vedettiin suuntakehän, prisman ja kelamittojen avulla. Tutkimuskohteen peruslinja sidottiin kiinni johonkin kohteen läheisyydessä olleeseen selkeään maastonkohtaan (sähkötolppiin, talojen kulmiin jne.) tai kiintopisteisiin käyttäen apuna suuntakehää, kelamittoja sekä linjakeppejä. Kiintopisteet on ilmoitettu kohdekuvausten yhteydessä ja merkitty yleiskarttoihin.

Kaikilla kohteilla tehtiin maaperäkairausta, pintapoimintaa – mikäli maasto ja kasvillisuus sen sallivat – sekä kaivettiin koekuoppia. Maaperäkairaus tehtiin T-piikki -mallisella kairalla, jonka näytteenottokohdan halkaisija on 1,1 senttiä. Pintapoiminta tehtiin, kohteesta riippuen, joko kaistoina tai alueina ja löytöjen löytöpaikka määriteltiin kaistojen mukaan tai suhteessa peruslinjaan. Koekuopat kaivettiin lapioilla puhtaaseen maahan asti ja joissain tapauksessa varmistettiin vielä lapionpistolla tai maaperäkairalla. Kaikki maa seulottiin 50 millimetrin silmäkoon käsiseuloilla. Löydöt otettiin talteen koekuoppakohtaisesti.

Koekuoppien koko on 0,5 x 0,5 metriä, ellei kohdekuvausten yhteydessä toisin mainita. Koekuopat sijoitettiin pääasiassa peruslinjan perusteella ja niille annettiin koordinaatit peruslinjan mukaan alkaen aina eteläisimmästä koekuopasta. Koekuopan koordinaatit tarkoittavat aina kuopan lounaisinta kulmaa, ellei toisin mainita. Osa koekuopista kaivettiin koordinaatiston ulkopuolelle. Näidenkin koekuoppien tarkka sijainti mitattiin, mutta niille ei annettu peruslinjan mukaisia koordinaatteja.

Kenttätyömenetelmät eri kohteilla pidettiin yhtenäisinä, mutta peruslinjat ja koekuoppien paikat määriteltiin kullakin kohteella maaston ja tutkimustarpeen mukaan. Sen vuoksi kunkin kohteen tarkat menetelmät, peruslinjan suunnat, koekuoppien paikat, sekä pintapoimintamenetelmät, on selitetty erikseen kohdekuvausten yhteydessä.

Kohteet dokumentoitiin sanallisesti kuvailemalla sekä valokuvaamalla mustavalkonegatiiville ja väridiafilmille. Koekuopat dokumentoitiin sanallisesti. Kuvailussa otettiin huomioon maaperän laatu ja eri kerrosten paksuus. Mikäli koekuopissa ei näkynyt kulttuurikerrosta tai muita kulttuuriperäisiä anomalioita, niitä ei

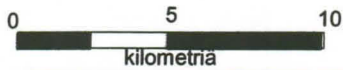
valokuvattu. Koekuoppien sijainnit merkittiin yleiskarttaan. Dokumentoinnin jälkeen koekuopat peitettiin.

Kaikilta kohteilta piirrettiin yleiskartta mittakaavassa 1:2000 käyttäen apuna suuntakehää sekä 50 metrin kelamittaa. Korkeudet mitattiin vaaituskoneella. Korkeuskiintopisteet Lahden alueelta saatiin Lahden kaupungin teknisestä virastosta. Orimattilassa kiintopisteet olivat harvemmassa, joten ne käytiin erikseen mittaamassa ja merkitsemässä maastoon 13.6.2007. Kiintopisteet mitattiin differentiaali-gps -laitteella ja ne merkittiin maastoon maahan lyödyillä metalliputkilla. Työn suoritti Jouni Behm Lahden kaupungin teknisen viraston maastomittauskeskuksesta. Koordinaatisto on ilmoitettu karttakoordinaatistossa (KKJ) ja korkeudet ovat N60-järjestelmässä.

4. Kohdeluettelo

Numero	Kunta	Kylä	Nimi	Sivu	Pk-ote	Yleis- kartat
1.	Lahti	Renkomäki	Myllymäki	s. 8	s. 21	s. 22
2.	Lahti	Renkomäki	Mattila	s.14	s. 21	s. 23, 24
3.	Lahti	Lahti	Oksasenalue	s. 25	s. 33	s. 34, 35
4.	Orimattila	Mallusjoki	Pappilanmäki	s. 36	s. 52	s. 53, 54
5.	Orimattila	Mallusjoki	Mikkola	s.46	s.52	s. 55
6.	Orimattila	Virenoja	Hannula	s. 56	s.74	s. 75, 76
7.	Orimattila	Niemi/ Sairakkala	Puujoki 2	s.62	s.74	s. 77, 78
8.	Orimattila	Viljaniemi	Puujoki 1	s. 68	s. 74	s. 79

Mk. 1:250000

- 1. Lahti Myllymäki
- 2. Lahti Mattila
- 3. Lahti Oksasenalue
- 4. Orimattila Pappilanmäki

- 5. Orimattila Mikkola
- 6. Orimattila Hannula
- 7. Orimattila Puujoki 2
- 8. Orimattila Puujoki 1

Karttopohjana Tiekartta 2. Geodata oy, Helsinki 1998
Wsoy Porvoo 1998.

5. Kohteet

5.1.Lahti Renkomäki Myllymäki

Nimi:	Myllymäki
Muinaisjäännöstyyppi ja ajoitus:	Kivikautinen asuinpaikka
Rauhoitusluokka:	II
Tutkimus:	Koekaivaus
Kenttätyöaika:	4.-6.6. 2007
Tutkimusalueen laajuus:	n. 5000 m ²
Kaivettu alue:	6 m ²
Rekisterikylä, tila ja Rno:	Renkomäki Mattila 3:63
Maanomistaja:	Näveri, Hannu Kaukasenkatu 62, 15680 Lahti
Peruskartta:	3111 02 Renkomäki
Koordinaatit:	p: 6757 44-6757 55 i: 3429 29-3429 50 z: n. 70-75
Löydöt:	KM 36751: 1-3, kvartsi-iskoksia
Aiemmat löydöt:	KM 32667:1-3, kvartsiteelmiä, -iskoksia, kivilaji-iskoksia
Aiemmat tutkimukset:	Inventointi: Hannu Poutiainen 2001 (Poutiainen & Takala 2001)
Lähikohteet:	- Lahti Myllyoja, kivikautinen asuinpaikka - Lahti Mattila, kivikautinen asuinpaikka
Mustavalkonegatiivit:	LKM 134791:1-7
Diapositiivit:	LKM 38308:1-4
Kartat:	- Ote peruskartasta 1:20000 - Yleiskartta 1:2000

Kohde ja ympäristö:

Kohde sijaitsee noin 7 kilometriä Lahden keskustasta eteläkaakkoon. Porvoonjoki on noin 2,5 kilometrin päässä lounaassa. Asuinpaikka on Rengonjoen itäpuolisella peltoalueella, pellon reunassa, joesta noin 100–150 metriä itään ja noin 400 metriä Mattilan talosta etelään. Asuinpaikan itäpuolella on laaja metsäalue, joka koilliseen mentäessä nousee jyrkäksi Myllymäki-nimiseksi kallioalueeksi.

Peltoalueella maasto nousee loivasti Rengonjoelta itään. Metsänreunan tuntumassa asuinpaikan kohdalla on muusta ympäristöstä hieman korkeampi terassimuodostelma. Terassimainen tasanne on myös asuinpaikan itäpuolella metsässä, noin 10–15 metrin päässä pellonreunasta. Tasanteen jälkeen maasto metsässä alkaa nousta jyrkemmin. Maaperä pellolla on hiesusavi. Myös metsässä, alarinteellä, maaperä on hiesua, mutta itään päin mentäessä ja maaston kohotessa maaperä muuttuu yleisesti karkeammaksi. Metsänreunasta noin 60–80 metrin päässä, korkeuskäyrien 74 ja 75 välillä, maaperä on jo hiekkaa.

Pelto oli istutettu, mutta kasvillisuus oli vielä niin matalaa, ettei se juurikaan peittänyt pellon pintaa. Metsä on lähinnä vanhaa kuusimetsää, joka ylempänä rinteellä muuttuu mäntyvaltaiseksi. Aivan pellon ja metsän rajalla kasvoi korkeaa heinikkoa ja tiheää pensaikkoa.

Vuoden 2001 inventoinnissa (Poutiainen & Takala 2001) pellon reunasta terassimuodostelmalta kerättiin talteen pintapoimintalöytöjä koko rinteiden alueelta. Pohjois-etelä –suunnassa löytöalue oli noin 50 metriä pitkä. Löytöjen määrä oli niin vähäinen, että asuinpaikan arveltiin olevan joko vähälöytöinen tai löytöjen joutuneen niin syvälle, etteivät ne kynnon yhteydessä nouse pintaan (Poutiainen & Takala 2001).

Menetelmät*Pintapoiminta ja maaperäkairaus*

Peltoalue pintapoimittiin peruslinjan suuntaisissa, kahden metrin levyisissä kaistoissa. Löytöjen paikat määriteltiin peruslinjan avulla. Pintapoimintaolosuhteet olivat heikot: viikon jatkunut helle oli kuivattanut ja kovettanut pellon pinnan. Kuivasta ja vaaleasta savesta löytöjen erottaminen oli erittäin hankalaa.

Pellon pinnan kovuudesta johtuen myöskään maaperäkairaus ei pellolla onnistunut. Metsäaluetta kairattiin laajasti eri korkeuksilta maaperän selvittämiseksi. Metsän puolella koekuoppien paikat päätettiin osin kairaushavaintojen perustella.

Peruslinja ja koekuopat

Peruslinja vedettiin pellolle, lähelle metsänreunaa, asuinpaikan läpi suuntaan 380 goonia. Linjan eteläisimmälle pisteelle annettiin koordinaatit 440/400. Koordinaatisto kasvaa peruslinjan suuntaisesti pohjoiseen ja itään. Peruslinjan kohdista 460/400 ja 490/400 vedettiin apulinjat suorassa kulmassa peruslinjaan nähden. Metsään, ylärinteelle, vedettiin vielä peruslinjan suuntainen linja koordinaatiston kohdasta 460/480.

Peruslinja sidottiin kiinni asuinpaikan pohjoispuolella olevaan piharakennukseen sekä pellon kulmaan (ks. s. 22). Peruslinjan pohjoisin piste, 560/400, oli rakennuksen lounaisnurkasta 208 metrin päässä suuntaan 167 goonia. Linjan eteläisin piste 440/600 oli itään työntyvän peltokaistaleen eteläisimmästä kulmasta 130 metrin päässä suuntaan 185 goonia. Korkeus siirrettiin jonovaaituksella Lahden kaupungin korkeuskiintopisteestä 17052 (75,37 m mpy).

Alueelle kaivettiin yhteensä yhdeksän koekuoppaa, joista kolme oli pellolla ja loput metsässä (ks. s. 22). Pellolle kaivetut koekuopat olivat peruslinjalla kohdissa 460/400, 500/400 ja 540/400. Koekuopat 500/400 ja 540/400 kaivettiin yhden neliömetrin kokoisiksi. Metsään, apulinjoille, kaivettiin yhteensä kuusi koekuoppaa koordinaatiston kohtiin 451/480, 460/450, 460/480, 475/480, 490/428 ja 490/458. Näistä koekuoppa 490/428 kaivettiin yhden neliömetrin kokoiseksi.

Havainnot

Pintapoiminta ja maaperäkairaus

Pintapoiminnassa talteen saatiin yksi kvartsi-iskos (KM 36751:3), joka löytyi metsän ja pellon rajalta peruslinjan kohdan 540/400 itäpuolelta. Pellon pinnalla näkyi jonkin verran posliinia, lasia, tiiltä ja rautanauvoja. Resenttejä löytöjä ei kerätty talteen.

Maaperäkairauksessa ei havaittu kulttuurikerroksia. Pellolla maaperä on kovaa hiesusavea, jossa ei erottunut selkeitä maakerroksia. Metsän puolella, rinteiden alaosassa maaperä on samanlaista kuin pellolla, mutta ylempänä rinteellä maaperä on hiekkaa. Hiekkamaa jatkuu vielä ylimpänä olevien koekuoppien itäpuolelle.

Koekuopat

Pellolle kaivetuissa koekuopissa maaperä oli kovaa ja tiivistä hiesusavea. Erot eri kerrosten maaperän laadussa ja värissä olivat vähäisiä. Kyntökerroksen paksuus oli noin

20 senttiä ja sen alla oli kellertävän hiesusaven kerros. Pohjamaa oli tiivistä vaaleanharmaata lustosavea.

Metsässä alarinteen koekuopissa maaperä oli samanlaista kuin pellolla. Ylempänä rinteellä turvekerros oli paksumpi kuin alhaalla ja turpeen alla oli hiekkakerros. Pohjamaa näissäkin koekuopissa oli savea.

Selkeitä kulttuurikerroksia tai rakenteita ei koekuopissa havaittu ja löytöjäkin tuli ainoastaan ylärinteen koekuopista. Pellolla koekuoppien pintakerroksissa oli jonkin verran resentejä löytöjä, joita ei luetteloitu.

451/480; z=75,14

Koekuoppa kaivettiin 46 sentin syvyyteen. Turvekerros oli paksuudeltaan 3 senttiä. Turpeen alla oli humuksen sekaista hiekkaa noin 11 senttiä. Vaaleanruskeaa hiekkaa oli noin 14 senttiä ja sen alla oli puhdas harmaa hiesusavi. Saven ja hiekan raja oli hyvin selkeä.

Koekuoppa oli löydötön.

460/400; z=69,99

Koekuopan syvyys oli 44 senttiä. Kyntökerros oli paksuudeltaan 18 senttiä. Sen alla oli kovaa kellertävää savea noin 10 sentin kerros. Puhdas maa oli kovaa harmaata savea.

Koekuoppa oli löydötön.

460/450; z=73,85

Kuopan syvyys oli 63 senttiä. Turvetta oli 3 sentin kerros, ja sen alla oli 10 sentin kerros humuksen sekaista hiesusavea. Alla oli harmaata, tasaisen väristä ja sitkeää savea.

Koekuoppa oli löydötön.

460/480 z=75,16

Kuopan syvyys oli 38 senttiä. Turvetta oli noin 5 sentin kerros. Humuksen sekaista hiekkaa oli 7 sentin paksuudelta ja sen alla oli vaaleanruskeaa hiekkaa 10 senttiä. Alla oli puhdas harmaa ja sitkeä savi, joka aluksi oli karkeampaa, mutta muuttui hienojakoiseksi pohjassa. Koekuopan pohjalle tehtiin lapionpisto.

Löydöt: KM 36751:1, kvartsi-iskoksia 5 kpl.

475/480; z=75,02

Koekuoppa kaivettiin 42 sentin syvyyteen. Turpeen paksuus oli 4 senttiä ja humuksen sekaista hiekkaa oli 14 senttiä. Vaaleanruskean hiekan kerros oli paksuudeltaan noin 11 senttiä. Pohjalla maaperä muuttui puhtaaksi harmaaksi saveksi, joka pinnasta oli karkeampaa, mutta muuttui syvemmillä hiesusaveksi.

Löydöt: KM 36751:2, kvartsi-iskoksia 2 kpl.

490/428 z= 72,25

Koekuoppa kaivettiin yhden neliömetrin kokoiseksi ja syvyydeltään se oli 51 senttiä. Varsinaista turvetta ei ollut lainkaan. Humuksen sekaista maata oli 4-5 senttiä. Sen alla oli vaaleaa kellertävää savea, 38 senttiä ja sen alla oli puhdas harmaa pohjasavi. Lounaiskulmaan tehtiin varmistuspisto 67 sentin syvyyteen asti. Savikerrokset olivat hyvin sitkeitä.

Koekuoppa oli löydötön.

490/458; z= 74,04

Koekuopan syvyys oli 41 senttiä. Turvetta oli 2 sentin kerros ja humuksensekainen maa oli paksuudeltaan 8 senttiä. Alla oli kellertävää kovaa hiesusavea 7 senttiä, jonka jälkeen tuli puhdas, harmaa hyvin sitkeä savi.

Koekuoppa oli löydötön.

500/400; z= 70,25

Koekuoppa kaivettiin yhden neliömetrin kokoiseksi ja syvyydeltään se oli 45 senttiä. Kyntökerroksen paksuus vaihteli 20 ja 25 sentin välillä. Kyntökerroksen alla oli tiivistä ja kovaa, vaalean kellertävää hiesusavea noin 20 sentin kerros. Koekuopan pohjalla maaperä muuttui hieman kosteammaksi ja sitkeäksi lustosaveksi. Kuopan lounaiskulmaan tehtiin lapionpisto 72 sentin syvyyteen.

Koekuoppa oli löydötön.

540/400; z= 70,13

Koekuoppa kaivettiin yhden neliömetrin kokoiseksi ja 48 sentin syvyiseksi. Kyntökerroksen paksuus oli 20 senttiä. Kyntökerroksen alla oli 26 sentin kerros vaaleaa kellertävää, erittäin kovaa hiesusavea, joka muuttui pohjalla tasaisen harmaaksi sitkeäksi saveksi. Koekuoppa oli löydötön.

Yhteenveto

Lahden Myllymäen asuinpaikalle kaivettiin yhteensä yhdeksän koekuoppaa, joiden kokonaispinta-ala oli kuusi neliometriä. Koekuopista kolme kaivettiin pellolle ja kuusi pellon itäpuoliseen metsään.

Koekuopissa ei ollut kulttuurikerroksia tai rakenteita. Koekuopat olivat myös suurimmaksi osaksi löydöttömiä eikä pintapoimintakaan tuottanut mainittavaa tulosta. Asuinpaikalta saatiin talteen yhteensä kahdeksan kvartsi-iskosta. Asuinpaikalta ei löytynyt palanutta luuta tai keramiikkaa.

Pellolle kaivetuissa koekuopissa ei ollut löytöjä ja pintapoiminnassakin talteen saatiin vain yksi kvartsi-iskos. Metsään kaivettujen koekuoppien osalta löydölliset koekuopat olivat ylärinteellä, noin 75 m mpy, hiekkamaa-alueella. Näissäkään koekuopissa ei kuitenkaan ollut kulttuurikerrosta.

Ylärinteen löytöjen liittyminen Myllymäen asuinpaikkaan ei ole varmaa. Myllymäen löydöt ovat löytyneet pellolta noin 70 m mpy. Pellon ja ylärinteellä olevan löytöalueen välille kaivetut koekuopat olivat löydöttömiä ja rakenteettomia. On kuitenkin mahdollista, että Myllymäen asuinpaikka jatkuu pellon itäpuolelle metsään.

Löytökorkeuksien perusteella kyseessä voivat kuitenkin olla myös erilliset ja eri aikaiset asuinpaikat. Myllymäen alempana oleva löytöalue on paljastunut 9700-9200 BP (11200-10300 BP cal) ja jäänyt Ancyclus-transgression (noin 70,5-71) aikana veden alle (Sirviö et al. 2001: liite 1). Ylempi löytöalue sen sijaan on jäänyt tulvivan vesirajan yläpuolelle. Alueella olleen Pennalan muinaisjärvivaiheen aikana molemmat löytöalueet ovat olleet kaukana rannasta (ks. Sirviö et al.2001).

5.2. Lahti Renkomäki Mattila

Nimi:	Mattila
Muinaisjäännöstyyppi ja ajoitus:	Kivikautinen asuinpaikka
Rauhoitusluokka:	II
Tutkimus:	Koekaivaus
Kenttätyöaika:	6-8.6. 2007
Tutkimusalueen laajuus:	n. 7000 m ²
Kaivettu alue:	4,5 m ²
Rekisterikylä, tila ja Rno:	Renkomäki Mattila 3:63
Maanomistaja:	Näveri, Hannu Kaukasenkatu 62, 15680 Lahti
Peruskartta:	3111 02 Renkomäki
Koordinaatit:	p: 6757 87-6757 97 i: 3429 20-3429 25 z: n. 71-72
Löydöt:	KM 36752:1-6, kvartsikaapimen katkelma, -ydin, -iskoksia, palanutta luuta
Aiemmat löydöt:	KM 32666:1-3, kvartsiesineitä, -iskoksia KM 33684:1-7, kvartsiesineitä, -teelmiä, -iskoksia
Aiemmat tutkimukset:	Inventointi: Hannu Poutiainen 2001 (Poutiainen & Takala 2001) Tarkastus: Hannu Poutiainen 2003
Lähikohteet:	- Lahti Myllyoja, kivikautinen asuinpaikka - Lahti Myllymäki, kivikautinen asuinpaikka
Mustavalkonegatiivit:	LKM 134792:1-4
Diapositiivit:	LKM 38309:1-4
Kartat:	- Ote peruskartasta 1:20000 - Yleiskartta 1:2000 - Koekuoppakartta 1:1000

Kohde ja ympäristö

Kohde sijaitsee Lahden keskustasta noin 7 kilometriä eteläkaakkoon, Porvoonjoesta noin 2,5 kilometriä koilliseen. Rengonjoki on noin 500 metrin päässä etelässä. Asuinpaikka on Mattilan peltoalueella, tilan rakennusten pohjoispuolella. Peltoalue rajautuu pohjoisessa Mattilan tilalle johtavaan Kaukasenkatuun ja idässä pieneen metsäalueeseen. (ks. s. 23). Asuinpaikan kohdalla, pellon ja metsän rajalla, on hieman ympäristöään korkeampi kumpare.

Pelto viettää loivasti ja melko tasaisesti länteen. Muinaisjärven pohja näkyy tasanteena noin 40 metrin päässä pellonreunasta. Maaperä pellolla on pääasiassa hietamultaa, mutta paikoitellen myös karkeampaa hiekkaa. Pellon alarinteellä, tasamaalla maaperä on savisempaa, samoin aivan metsänreunassa. Pellon ja metsän rajalla maaperä on paikoitellen hyvin kosteaa. Pelto oli istutettu heinälle, mutta kasvillisuus oli vielä niin matalaa, ettei se juurikaan haitannut näkyvyyttä.

Pellon itäpuolella oleva metsäsaareke nousee itään, kohti tietä. Tien itäpuolella maasto nousee loivemmin. Ylempänä, tien reunassa, metsä on lähinnä kuusikkoa, mutta alempana, lähellä pellonlaitaa maaperä muuttui kosteammaksi ja kasvillisuus lähes lehtomaiseksi. Metsässä, noin viisi metriä pellonlaidasta itään, on lähde, josta vesi virtaa kohti peltoa. Maanomistajan mukaan pienellä metsäalueella on useampiakin lähteitä.

Vuoden 2001 inventoinnissa (Poutiainen & Takala 2001) pellolta löytyi kvartseja kohdasta, jossa oja työntyy hieman pellolle päin. Ojan mutkassa on pajupusikko ja sen eteläpuolella on puhelinpylväs. Kvartseja löytyi ojan mutkan ja puhelinpylvään väliseltä alueelta noin 30 metrin matkalta pellolle päin.

Menetelmät

Maaperäkairaus ja pintapoiminta

Pelto pintapoimittiin peruslinjansuuntaisissa kaistoissa, joiden leveys oli kaksi metriä. Kaistoja ei numeroitu vaan löytöpaikat mitattiin peruslinjasta. Myös asuinpaikan pohjoispuolella oleva pieni peltoalue pintapoimittiin. Pintapoimintaolosuhteet olivat huonot: viikon jatkunut helle oli kovettanut ja kuivattanut pellon ja kuivasta, vaaleasta savimaasta löytöjen erottaminen oli erittäin hankalaa.

Samasta syystä myös maaperäkairaus oli hankalaa, sillä kovaan savimaahan kaira ei uponnut. Koekuoppien pohjalle tehtiin kuitenkin kairanpistoja, joilla pohjamaan jatkuminen puhtaana varmistettiin.

Peruslinja ja koekuopat

Peruslinja vedettiin pellolle asuinpaikan läpi suuntaan 360 goonia. Peruslinjan eteläisimmälle pisteelle annettiin koordinaatit 200/400. Koordinaatisto kasvaa peruslinjan suuntaisesti pohjoiseen ja itään. Peruslinjan kohdista 240/400 ja 260/400 vedettiin apulinjat suorassa kulmassa peruslinjaan nähden.

Peruslinja sidottiin kiinni pellon kulmassa olleeseen talousrakennuksen kulmaan (ks. s. 23). Peruslinjan eteläisin piste, 200/400, oli rakennuksen luoteisnurkasta 24 metrin päässä suuntaan 272 goonia. Korkeus siirrettiin jonovaaituksella Lahden kaupungin korkopisteestä 17052 (75,37 m mpy).

Asuinpaikalle kaivettiin yhteensä kahdeksan koekuoppaa, kaikki pellon puolelle (ks. s. 23). Koekuopista viisi oli peruslinjalla 20 metrin välein alkaen peruslinjan kohdasta 220/400. Kaksi koekuoppaa kaivettiin peruslinjan itäpuolelle koordinaatiston kohtiin 240/410 ja 260/415 ja yksi koekuoppa peruslinjan länsipuolelle kohtaan 260/390. Koekuopista yksi, 260/400, kaivettiin yhden neliömetrin kokoisena.

Havainnot

Pintapoiminta ja maaperäkairaus

Pintapoiminnassa talteen saatiin yksi kvartsiydin sekä kvartsi-iskoksia (KM 36752:5-6). Kaikki löydöt tulivat läheltä peruslinjaa korkeuskäyrien 70,5 m mpy ja 71,5 m mpy väliltä. Pintapoimintalöytöjen levintä näkyy yleiskartassa. Resenttejä tai historialliseen aikaan ajoittuvia löytöjä ei pellon pinnalla juurikaan ollut. Asuinpaikan pohjoispuolella olevalla peltoalueella ei ollut esihistorialliseen toimintaan viittaavia löytöjä.

Maaperäkairauksessa ei havaittu kulttuurikerroksia.

Koekuopat

Koekuoppien pintakerroksissa maaperä oli kauttaaltaan kovaa hietasavea. Kyntökerroksen paksuus vaihteli noin 20 ja 30 sentin välillä ja paikoitellen puhdas savi alkoi heti kyntökerroksen alapuolelta. Suurimmassa osassa koekuopissa oli kuitenkin hiekkakerros kyntökerroksen ja pohjasaven välissä.

Kulttuurikerroksia ei havaittu yhdessäkään koekuopassa. Ainoa rakenne – tosin ei esihistoriallinen – havaittiin koekuopissa 240/400 ja 240/410. Suurin osa koekuopista oli myös löydöttömiä, lukuun ottamatta koekuoppia 260/400 ja 260/415. Myöskään resenttejä tai historialliseen aikaan ajoittuvia löytöjä ei koekuopissa juurikaan ollut.

220/400; z=70,93

Koekuoppa kaivettiin 55 sentin syvyyteen. Kyntökerroksen paksuus oli 11 senttiä ja sen alapuolinen kerros oli sekoittunutta tummanruskeaa savensekaista multaa, paksuudeltaan 21 senttiä. Sekoittuneiden kerrosten alla oli 11 sentin kerros karkeampaa, hiekan sekaista savea, väriltään tummaa, paikoin lähes mustaa. Joukossa oli jonkin verran hiiltä sekä maatumutta puuta. Alla oli vaaleanruskeaa puhdasta hiekkaa, joka syvemmälle kaivettaessa muuttui hyvin kosteaksi. Koekuopan ollessa noin 55 sentin syvyydessä kaivaminen oli lopetettava, koska kuoppaan alkoi kertyä vettä.

Maaperäkairalla todettiin, että vaaleanruskean hiekan alla oli vaaleanharmaata puhdasta hiekkaa noin 25 senttiä. Sen alla oli vaaleanharmaa sitkeä pohjasavi. Hiekan ja saven raja oli erittäin selvä ja niiden välissä oli vesikerros.

Koekuoppa oli löydötön.

240/400; z=70,98

Koekuopan kaivaminen aloitettiin 0,5 x 0,5 metrin kokoisena, mutta laajennettiin yhden neliömetrin suuruiseksi profiilissa näkyneen anomalian vuoksi. Kuopan kokonaissyvyydeksi tuli 130 senttiä. Kuopan koilliskulma jätettiin kaivamatta, koska maaperä muuttui kovaksi puhtaaksi saveksi jo noin 70 sentin syvyydessä. Kuopan eteläreunassa näkyvä tummemman maan alue kaivettiin yksikkönä 130 sentin syvyyteen.

Koekuopan pohjoisprofiilissa maakerrokset olivat häiriintymättömiä. Kyntökerroksen paksuus oli 20 senttiä ja sen alla oli puhdas vaalean hiekan kerros, paksuudeltaan noin 44 senttiä. Hiekan alla oli puhdasta vaaleaa savea.

Eteläprofiilissa kyntökerroksen paksuus oli noin 19 senttiä. Kyntökerroksen alla oli ohut vaalea, savensekainen hiekkakerros. Sen alla koekuopan etelä- ja länsiosassa maa muuttui tummaksi ja rakenteeltaan erilaiseksi: maa oli sekoittunutta hiekan-, paikoin lähes soransekaista multamaata. Noin 8 senttiä syvemmällä sama maakerros alkoi näkyä myös koekuopan itälaidalla. Profiileissa näkyvä tumman maan alue muodosti epäsäännöllisen muotoiset läikät, jotka näyttivät olevan ehjien ja koskemattomien savipatjojen alla. Syvemmälle kaivettaessa tumman maan alue muotoutui yhtenäiseksi itä-länsi –suuntaiseksi ojaksi, joka kulki koekuopan eteläprofiilin vieressä. Kaikissa profiileissa ojan päällä oleva hiekansekainen savikerros vaikutti koskemattomalta.

Noin 90 sentin syvyydessä oja alkoi pienentyä. Se kulki edelleen koekuopan poikki, mutta kapeni kohti eteläprofiilia. 110 sentin syvyydessä ojan maaperä muuttui lähes puhtaaksi vaaleanruskeaksi soraksi ja se erottui puhtaassa, kovassa savimaassa hyvin selvärajaisena. 130 sentin syvyydessä ojan pohjalla tuli vastaan salaojaputki. Koekuoppa oli löydötön.

240/410; z=71,53

Koekuoppa kaivettiin 65 sentin syvyyteen. Kyntökerroksen paksuus oli 17 senttiä. Kyntökerroksen alla oli kova vaaleanruskea savikerros, paksuudeltaan noin 8 senttiä, jonka alla kuopan etelälaidalla maaperä muuttui tummaksi ja hiekansekaiseksi. Tumman maan alue muodosti epäsäännöllisen muotoisen läikän, joka kulki koekuopan poikki itä-länsi -suunnassa. Pohjoisprofiilissa savikerros jatkui muuttuen vaaleanharmaaksi. Tumman maan alue todettiin samaksi ojakaivannoksi kuin koekuopassa 240/400, joten kuoppaa ei kaivettu pohjaan saakka. Pohjoisprofiilissa maa oli jo puhdasta. Myös tässä koekuopassa savikerros ojan päällä vaikutti kuitenkin ehjältä ja koskemattomalta. Koekuoppa oli löydötön.

260/390; z=70,70

Kuopan syvyys oli 55 senttiä. Kyntökerroksen paksuus oli noin 15 senttiä ja sen alla oli hiekansekainen, sekoittunut tummanruskea maakerros, paksuudeltaan noin 10 senttiä. Sekoittunut tummanruskea maa jatkui vielä noin 18 senttiä, mutta se muuttui savensekaiseksi. Sekoittuneen kerroksen alla oleva vaaleanruskean hiekan kerros vaihteli paksuudeltaan viidestä yhdeksään senttiin. Alla oli vaaleanharmaa pohjasavi, pinnasta hiekansekaista, mutta alla hienojakoista, kosteaa ja sitkeää. Pohjasaveen tehtiin kairanpisto.

Koekuoppa oli löydötön.

260/400; z=71,20

Kuoppa kaivettiin 54 sentin syvyyteen. Kyntökerros oli hiekansekaista savea, paksuudeltaan noin 17 senttiä. Alla oli sekoittunut, tummanruskea savensekainen maakerros, paksuudeltaan 12 senttiä. Vaaleanruskeaa hiekkaa oli 15 sentin kerros ja alla oli vaaleanharmaa pohjasavi, joka pinnasta oli hiekansekaista, mutta muuttui pian hienojakoiseksi ja erittäin sitkeäksi. Pohjasaveen tehtiin vielä 20 sentin syvyinen lapionpisto.

Koekuopan löydöt tulivat lähinnä kyntökerroksesta ja sen alapuolisesta sekoittuneesta kerroksesta. Yksi kvartsi-iskos löytyi vaaleanruskean hiekan pintakerroksista.

Löydöt: KM 36752:1-2, kvartsikaapimen katkelma ja kvartsi-iskos

260/415; z=71,86

Koekuoppa kaivettiin 36 sentin syvyyteen. Kyntökerros oli paksuudeltaan 22 senttiä. Sen alla oli kovaksi tiivistynyttä vaaleanharmaata hiekkaa noin 1–2 senttiä. Heti sen alta alkoi puhdas vaaleanharmaa pohjasavi. Pohjasaveen tehtiin 25 sentin syvyinen lapionpisto. Koekuopan löydöt tulivat kyntökerroksesta ja sen alapuolisesta ohuesta hiekkakerroksesta.

Löydöt: KM 36752:3-4, kvartsi-iskoksia 2 kpl, palanutta luuta 1 kpl.

280/400; z=73,39

Koekuopan syvyys oli 63 senttiä. Kyntökerroksen paksuus oli 21 senttiä. Noin 12 sentin syvyyteen asti maa kyntökerroksessa oli hiekkansekaista ja alempana lähes savea. Kyntökerroksen alla oli vaaleanruskeaa hiekkaa noin 28 senttiä. Kyntökerroksen ja hiekan raja oli erittäin selvärajainen. Hiekan alla oli vaaleanharmaa pohjasavi. Pohjasavi oli pinnasta hiekkansekaista.

Koekuoppa oli löydötön.

300/400; z=71,30

Koekuoppa kaivettiin 47 sentin syvyiseksi. Kyntökerroksen paksuus oli 15 senttiä ja sen alla oli kova tummanruskea 7 sentin paksuinen savikerros. Hiekan sekaista vaaleanharmaata savea oli 16 senttiä ja sen alla maa muuttui puhtaaksi vaaleanharmaaksi pohjasaveksi.

Koekuoppa oli löydötön.

Yhteenveto

Mattilan kivikautiselle asuinpaikalle kaivettiin yhteensä kahdeksan koekuoppaa. Kaivetun alueen pinta-ala oli 4,5 neliometriä. Kaikki koekuopat kaivettiin pellolle.

Yhdessäkään koekuopassa ei ollut kivikautiseen asutukseen viittaavaa kulttuurikerrosta tai rakenteita. Koekuopissa 240/400 ja 240/410 näkyneet ojamuodostelma on syntynyt salaojaputken kaivamisen yhteydessä. Salaojaputki on noin

itä-länsi –suuntainen ja se lähtee todennäköisesti pellon ja metsän rajalta puhelinpylvään kohdalla. Puhelinpylvään kohdalla on kosteikkoalue sekä kaivo, johon metsässä olevasta lähteestä tuleva vesi virtaa. Salaojaputken kaivanto myös selittää sen, miksi vuoden 2001 inventoinnissa löytöjä kerättiin talteen juuri ojanmutkan ja puhelinpylvään väliseltä alueelta. Ojan kaivuun yhteydessä maakerrokset ovat sekoittuneet ja syvemmällä olevia löytöjä on noussut pellon pintaan.

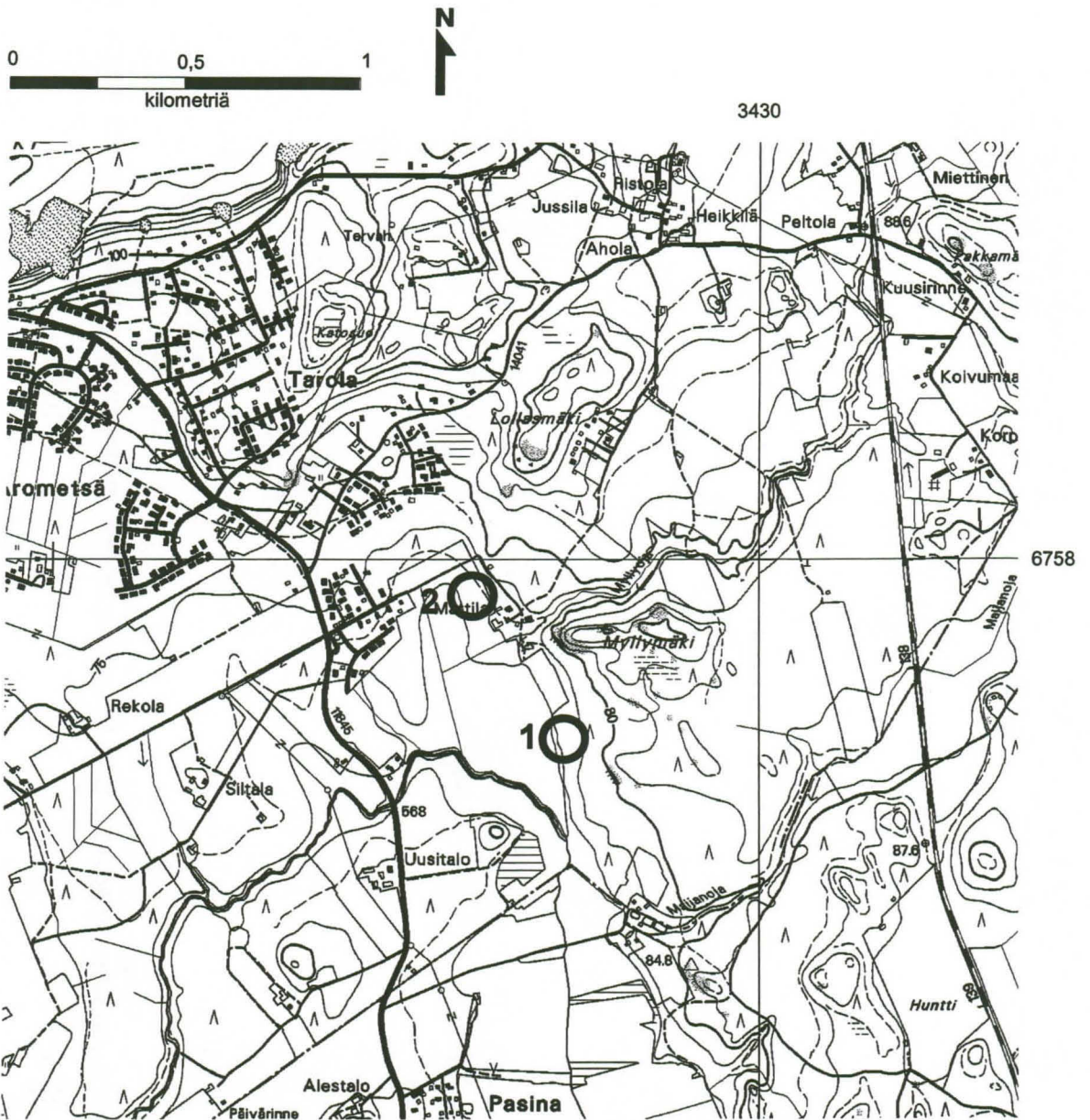
Suurin osa koekuopista oli löydöttömiä. Ainoastaan koekuopista 260/400 ja 260/415 tuli löytöjä, kvartsia sekä yksi pala palanutta luuta. Löydöt olivat koekuoppien pintakerroksissa. Pintapöiminnällä asuinpaikalta saatiin yksi kvartsiydin ja viisi kvartsi-iskosta. Selkeitä löytökeskittymiä ei ollut, mutta kvartsit löytyivät peruslinjan läheisyydestä, noin 70-71 m mpy. Asuinpaikalta ei löytynyt keramiikkaa.

Koekaivaushavaintojen perusteella asuinpaikka on vähälöytöinen. Löytöalue näyttäisi pohjois-etelä –suunnassa rajautuvan peruslinjan kohtien 220/400 ja 320/400 väliselle alueelle eli noin 100 metrin matkalle peltoalueen keskivaiheille. Itä-länsi –suunnassa löytöalue on korkeuskäyrien 70,5-72 m mpy välissä eli metsän reunasta noin 30-40 metriä länteen.

Nykyisten löytökorkeuksien perusteella Mattilan asuinpaikka on paljastunut jo 9800 BP (11200 BP cal) ja Ancyclus-transgression (noin 70,5-71) aikanakin se on ainakin osittain jäänyt kuivalle maalle. Alueelle noin 8850 BP kuroutuneen Pennalan muinaisjärvivaiheen aikana asuinpaikka on jäänyt kauaksi rannasta (ks. Sirviö et al 2001: 41, 44, liite 1). Muinaisjärven vuoksi alueen asuinpaikkojen ajoitus pelkän rannansiirtymän perusteella on kuitenkin ongelmallista.

**LAHTI MATTILA JA
LAHTI MYLLYMÄKI
2007**

PERUSKARTTAOTE

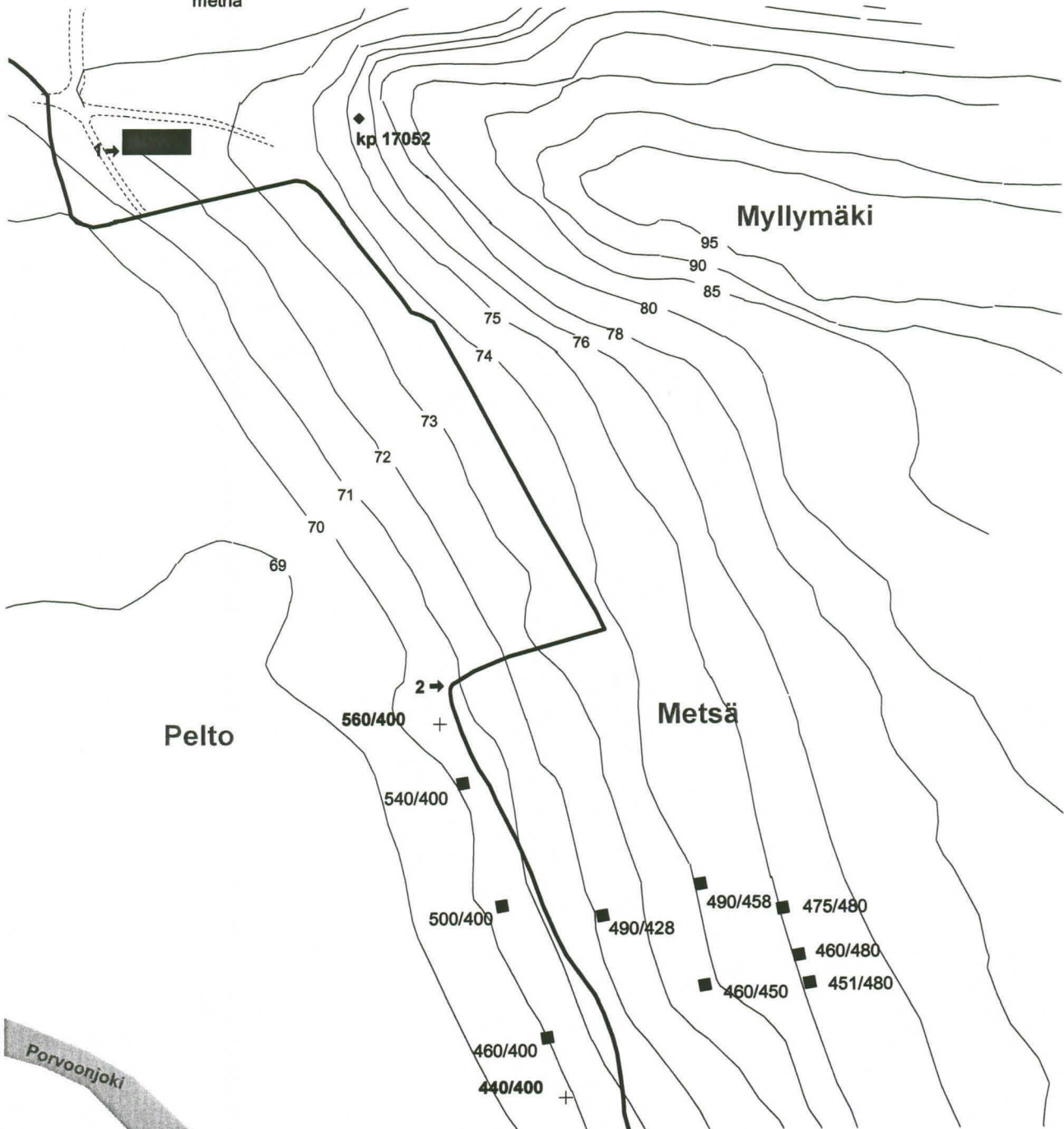
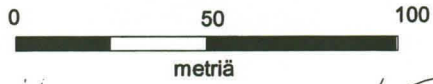

Peruskarttaote 3111 02 Renkomäki ja 3111 05 Heinämaa
Mk. 1:20 000
Maanmittauslaitos, perus-cd ja käyrät 2001

- 1 Lahti Myllymäki
- 2 Lahti Mattila

LAHTI MYLLYMÄKI 2007
Yleiskartta
Mk. 1:2000

Piirtäjä: Akuliina Aartolahti

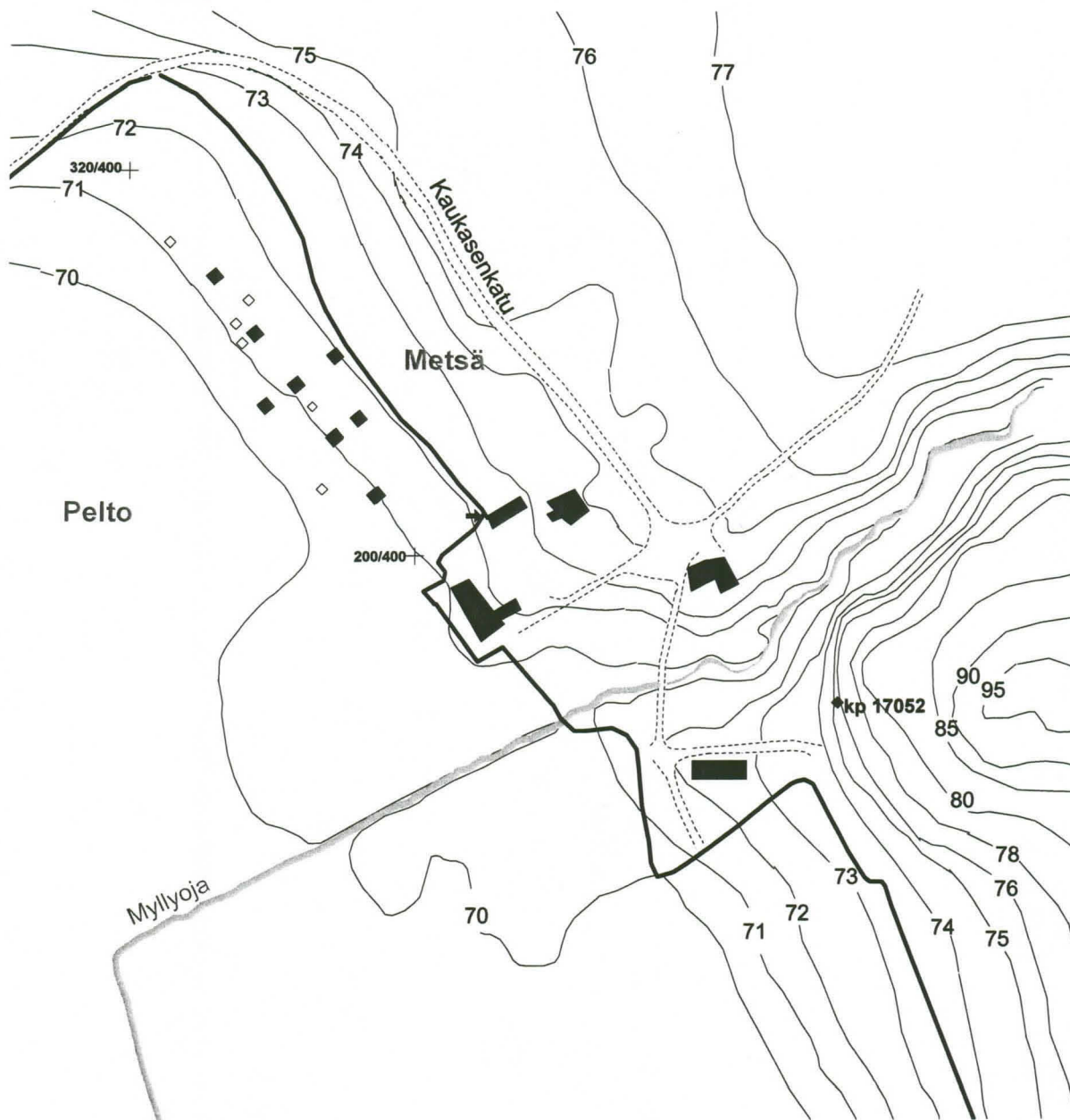
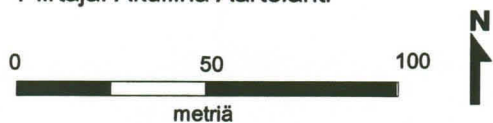

- Koekuoppa
- ◆ Korkopiste
- Kiinnistyspiste

- Pellon reuna
- - - Tie
- 70— Korkeuskäyrä
- Rakennus

LAHTI MATTILA 2007
 Yleiskartta
 Mk. 1:2000

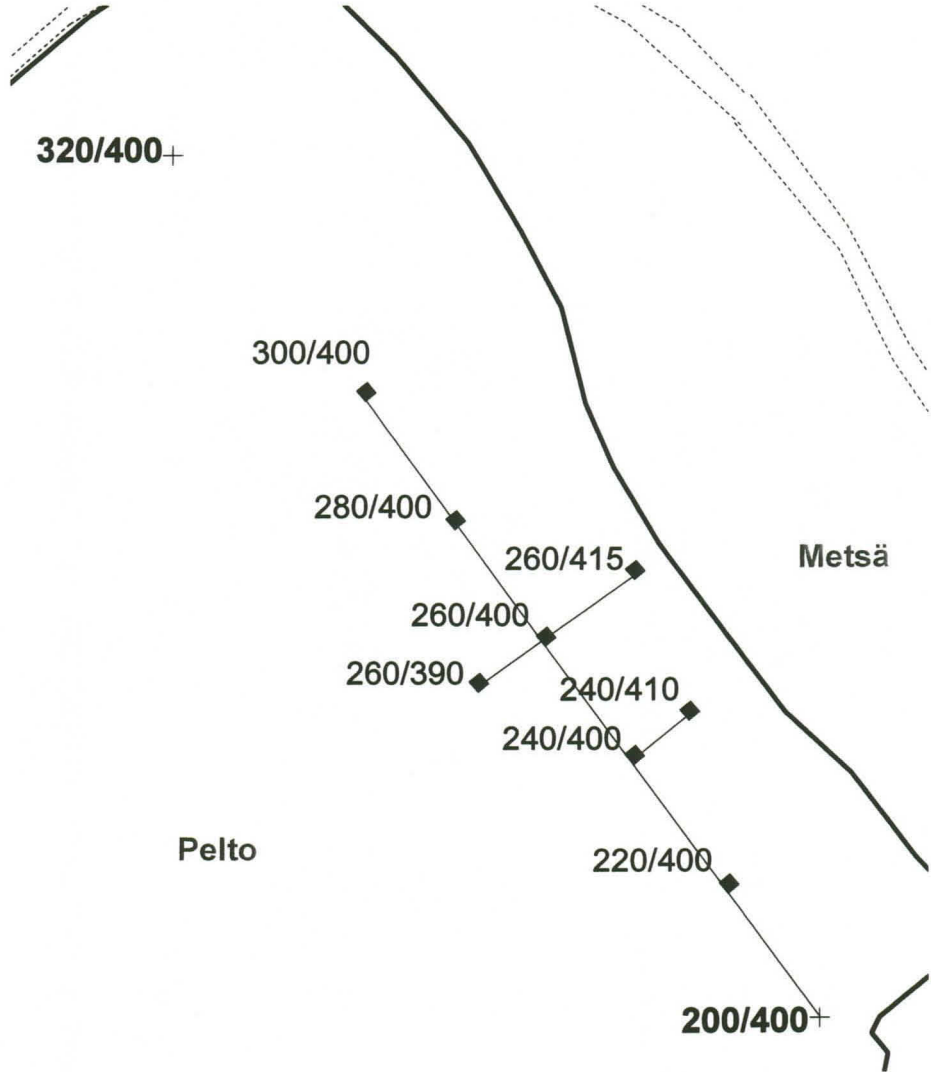
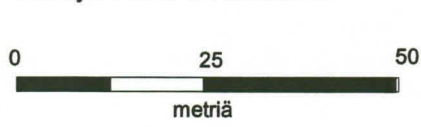
Piirtäjä: Akuliina Aartolahti

■ Koekuoppa	— Pellon reuna
◆ Korkopiste	- - - Tie
→ Kiinnistyspiste	—70— Korkeuskäyrä
◇ Pintapöimintalöytö	■ Rakennus

LAHTI MATTILA 2007
Koekuopat
Mk. 1:1000

Piirtäjä: Akuliina Aartolahti

5.3. Lahti Lahti Oksasenalue

Nimi:	Oksasenalue
Muinaisjäännöstyyppi ja ajoitus:	Kivikautinen asuinpaikka
Rauhoitusluokka:	II
Tutkimus:	Koekaivaus
Kenttätyöaika:	11.-13.6. 2007
Tutkimusalueen laajuus:	n. 6000 m ²
Kaivettu alue:	6,5 m ²
Rekisterikylä, tila ja Rno:	Lahti - Perälä 14:127 -14:157
Maanomistaja:	- Kaistinen, Heino ja Terttu Patopellontie 16, 15700 Lahti - Lahden kaupunki
Peruskartta:	3111 03 Lahti
Koordinaatit:	p: 6760 19-6760 26 i: 3425 16-3425 32 z: n. 70-73
Löydöt:	KM 36753: 1-9, kvartsiesineitä, -iskoksia, palanutta luuta
Aiemmat löydöt:	KM 23129, kaksoistaltilta KM 32292:1-2, kvartsi-iskoksia
Aiemmat tutkimukset:	Inventointi: Vadim Adel 2001 (Adel & Lahelma 2002)
Lähikohteet:	Lahti Ristola, kivikautinen asuinpaikka
Mustavalkonegatiivit:	LKM 134793:1-5
Diapositiivit:	LKM 38310:1-3
Kartat:	- Ote peruskartasta 1:20000 - Yleiskartta 1:1000 - Koekuoppakartta 1:1000

Kohde ja ympäristö

Kohde sijaitsee noin 4,8 kilometriä Lahden keskustasta lounaaseen, Porvoonjoen itärannalla. Asuinpaikka on Oksasenalueeksi nimetyn laajan peltoalueen eteläpäässä olevalla Porvoonjokeen rajautuvalla lounaaseen pistävällä niemekkeellä. Niemekkeen eteläpuolella joki on noin luode-kaakko –suuntainen ja tekee sitten jyrkän mutkan koilliseen. Idässä niemeke rajautuu metsäiseen kallioalueeseen. Alueen itä- ja eteläreunassa kulkee sähkölinja.

Peltoalueelle muodostuu matala, noin itä-länsi –suuntainen harjanne, jonka korkein kohta on sen itäosassa. Maasto laskee tasaisesti pohjoiseen ja etelälounaaseen. Pellon itäpuolella, metsäkaistaleella, maasto nousee itään. Noin kolme metriä pellon laidasta itään, kulkee piikkilanka-aita, joka samalla on tonttien 14:127 ja 14:157 raja. Piikkilanka-aidan molemmin puolin maasto muodostaa terassimaisen tasanteen, jonka jälkeen maasto nousee jyrkemmin. Metsäalue päättyy idässä jyrkkään, paikoitellen pystysuoraan korkeaan kallioseinämään. Metsäalueen eteläosassa, tasanteen eteläpuolella, maasto laskee taas jyrkästi lounaaseen ja länteen. Paikka on ilmeisesti joskus toiminut hiekanottoa paikkana.

Maaperä pellolla on hietaa. Tutkimusajankohtana peltoalue oli luonnonniittynä, joka kasvoi korkeaa heinikkoa, voikukkaa ja koiranputkea. Metsässä maaperä on hiekkaa, metsän länsireunassa tosin hienojakoista ja paikoin hyvin kosteaa. Itään päin mentäessä maasto muuttuu kiviseksi.

Asuinpaikka on rajattu pellolle itä-länsi –suuntaiselle kumpareelle (Adel & Lahelma 2002). Kaksoistaltilta on löytynyt pellon itäreunalta puhelinlinjan vierestä (x:6760 24; y:3425 30). Inventoinnissa 2001 (Adel & Lahelma 2002) kvartseja löytyi taltan löytöpaikan länsipuolelta noin 140 metrin matkalta ja noin 30–40 metrin levyiseltä alueelta (ks. Adel & Lahelma 2002: 43). Inventoinnin yhteydessä pellolta löytyi myös historiallisen ajan asutukseen viittaavia löytöjä, runsaasti rautakuonaa, nauvoja, lasia ja keramiikkaa.

Menetelmät

Pintapöimintä ja maaperäkairaus

Peltoaluetta kairattiin eri korkeuksilta ja selvitettiin maaperää sekä mahdollisten kulttuurikerrosten olemassa oloa. Metsäalueella maaperäkairalla selvitettiin kallion päällä olevan maakerroksen paksuutta ja maaperää. Koekuoppien paikat metsässä valittiin kairaushavaintojen perusteella.

Pintapointintaa ei voitu tehdä lainkaan johtuen korkeasta ja tiheästä kasvillisuudesta.

Peruslinja ja koekuopat

Peruslinja vedettiin inventoinnissa (Adel & Lahelma 2002) määritellyn asuinpaikka-alueen läpi, itä-länsi –suuntaisen kumpareen korkeimmalle kohdalle, suuntaan 110 goonia. Linjan läntisin piste oli aivan joentörmän päällä ja sille annettiin koordinaatit 400/520. Koordinaatisto kasvaa peruslinjan suuntaisesti pohjoiseen ja itään. Peruslinjan kohdista 400/540, 400/560 ja 400/580 vedettiin apulinjat suorassa kulmassa peruslinjaan nähden.

Peruslinja sidottiin kiinni peltoalueen kahteen sähköpylväaseen (ks. s. 34). Peruslinjan itäisin piste 400/600 oli itäisemmästä sähkötolpasta (piste 1) 17 metrin päässä suuntaan 398 goonia ja läntisemmästä tolpasta (piste 2) 97 metrin päässä suuntaan 34 goonia. Korkeus siirrettiin jonovaaituksella Lahden kaupungin korkopisteestä 683 (71, 78 m mpy).

Koekuoppien paikat valittiin topografian perusteella. Peruslinjalle kaivettiin yhteensä viisi koekuoppaa 20 metrin välein alkaen lännessä kohdasta 400/520. Peruslinjan pohjoispuolelle kaivettiin kolme koekuoppaa eri korkeuksille, kohtiin 410/540, 420/560 ja 420/580. Peruslinjan eteläpuolelle kaivettiin myös kolme koekuoppaa kohtiin 380/560 ja 380/580 ja 390/540 (ks. s. 34).

Asuinpaikan itäpuoliseen metsään, peruslinjan ulkopuolelle, kaivettiin kaksi koekuoppaa (koekuopat A ja B). Koekuoppa A oli itäisemmästä sähkötolpasta (piste 1) 14 metrin päässä suuntaan 90 goonia. Koekuoppa B oli sähkötolpasta 16 metrin päässä suuntaan 57 goonia (ks. s. 34).

Havainnot

Maaperäkairaus

Maaperäkairauksessa ei havaittu kulttuurikerroksia. Peltoalueella maaperä on kovaa hiesusavea, joka on sekoittunutta 30 sentin syvyyteen.

Metsäalueella, koekuoppien A ja B läheisyydessä maaperä on selvästi peltoa karkeampaa hiekkää. Hiekkamaa alkaa heti metsän länsilaidassa olevalta tasanteelta ja jatkuu noin 20 metriä itään päin. Hiekka-alueen itäpuolella on kallio. Koekuopan B pohjoispuolella maaperä muuttuu hiesuksi ja maaston laskiessa maaperä muuttuu

kosteaksi. Koekuopan A eteläpuolella hiekkamaa jatkuu, mutta pintakerrokset on poistettu laajalta alueelta.

Koekuopat

Pellolle kaivetuissa koekuopissa maaperä oli savista. Varsinaisen kyntökerroksen paksuus vaihteli viidestä 25 senttiin, mutta kaikissa koekuopissa kyntökerroksen alla oli vielä paksu sekoittuneen maan kerros, joka yleensä väriltään ja laadultaan muistutti kyntökerrosta, mutta oli huomattavasti tiiviimpää ja kovempaa. Sekoittuneiden kerrosten alla oli yleensä tiivistä, kellertävää ja läikikästä hiesusavea, mutta paikoitellen puhdas pohjasavi alkoi heti sekoittuneiden kerrosten alta.

Koekuoppien maakerrokset eivät olleet mitenkään selkeitä. Väri- ja rakeisuuseroja ei juurikaan ollut ja kaikki kerrokset, lukuun ottamatta vaaleaa pohjasavea, olivat hieman läikikkäitä ja sekoittuneen oloisia. Kaikissa koekuopissa puhtaan pohjasaven jatkuminen varmistettiin kairaamalla.

Rakenteita tai kulttuurikerroksia ei pellon koekuopissa havaittu. Koekuopissa oli runsaasti resentejä ja mahdollisesti historialliseen aikaan ajoittuvia löytöjä, pääasiassa kuonaa. Resentejä löytöjä tuli kaikkialta sekoittuneiden kerrosten alueelta, paikoin hyvinkin syvältä. Näitä löytöjä ei luetteloitu, mutta ne on mainittu koekuoppien yhteydessä. Kuonan määrä on ilmoitettu grammoina, muut löydöt olivat yksittäisiä, joten niiden painoa ei ole ilmoitettu.

Metsän puolelle kaivetuissa koekuopissa maaperä oli hiekkaa. Selvää kulttuurikerrosta koekuopissa ei voinut havaita, mutta heti humuksensekaisen hiekan alla maa oli väriltään punertavanruskeaa ja se erosi selvästi sen alapuolella olevasta vaaleanruskeasta hiekasta. Molemmista koekuopista tuli runsaasti löytöjä.

380/560; z=70,88

Koekuoppa kaivettiin 77 sentin syvyyteen. Kyntökerroksen paksuus oli noin 20 senttiä ja sen alla oleva sekoittunut vaaleanruskea maa oli paksuudeltaan 20 senttiä. Vaalean kellertävää tiivistä hietaa oli 15 sentin paksuudelta ja sen alla oli puhdas vaaleanharmaa kerrostunut savi. Koekuopan poikki noin, 55 sentin syvyydessä, kulki kaksi myyräkäytävää.

Löydöt: rautanulojen katkelmia, kirkasta tasolasia, vihreää astialasia, lasitettua punasavikeramiikkaa, posliinia ja kuonaa 14,1 g.

380/580; z=70,30

Koekuopan syvyys oli 58 senttiä. Kyntökerroksen paksuus oli 14 senttiä ja sen alla oli sekoittunut, tummanruskea maakerros, paksuudeltaan 15 senttiä. Sen alla oli läikikästä vaaleankellertävä hiesua noin 2-3 senttiä. Alla oli selvästi karkeampi hiekansekainen vaaleanharmaa hiesukerros, paksuudeltaan noin 23 senttiä. Pohjamaa oli puhdasta vaaleanharmaata tiivistynyttä savea.

Löydöt: kukkaruukun pala.

390/540; z=70,77

Koekuopan syvyys oli 39 senttiä. Kyntökerroksen paksuus oli noin 16 senttiä ja ruskea sekoittunut maakerros oli paksuudeltaan noin 5-6 senttiä. Alla oli vaaleanharmaa pohjasavi.

Löydöt: KM 36753:1, kvartsi-iskos 1 kpl
kuonaa 1,3 g.

400/520; z=71,05 (koordinaatit koekuopan luoteiskulmasta)

Koekuopan syvyys oli 47 senttiä. Kyntökerroksen paksuus vaihteli viidestä 18:aan senttiin. Sekoittunut ruskea maakerros oli paksuudeltaan noin 15-24 senttiä ja sen alla oli tiivis vaaleanharmaa pohjasavi.

Löydöt: rautanaulan katkelmia, kirkasta astia- ja tasolasia, posliinia, punasavikeramiikka ja kuonaa 11,0g.

400/540; z= 70,95

Koekuopan syvyys oli 56 senttiä. Kyntökerros oli paksuudeltaan 20-25 senttiä. Alla oli tummanruskea sekoittunut ja erittäin kova mullansekainen savi, paksuudeltaan 0-6 senttiä. Vaalea, kellertävän hiesun kerros oli paksuudeltaan 12 senttiä. Alla oli vaaleanharmaa puhdas savi.

Löydöt: KM 36753:2-3 kvartsi-iskos 1 kpl, palanutta luuta,
vaaleanvihreää pullolasia, posliinia ja kuonaa 2,1g.

400/560; z=70,84

Koekupan syvyys oli 50 senttiä. Kyntökerros oli paksuudeltaan 16 senttiä. Sen alla oli ruskea, sekoittunut savipitoinen maa, paksuudeltaan noin 18 senttiä. Alla oli puhdasta vaaleanharmaata kerrostunutta savea. Saven pintakerros oli läikikäs.

Löydöt: kuonaa 9,8 g.

400/580; z=70,85

Koekuoppa kaivettiin 52 sentin syvyyteen. Kyntökerroksen paksuus oli 8 senttiä ja sen alla oli ruskeaa sekoittunutta savimaata noin 28 sentin paksuudelta. Vaaleankellertävän saven kerros oli paksuudeltaan yhdestä kolmeen senttiä ja sen alta tuli puhdas vaaleanharmaa pohjasavi.

Löydöt: vihreää tasolasia, posliinia ja kuonaa 2,0 g.

400/600; z=71,22

Koekuoppa kaivettiin 57 sentin syvyyteen. Kyntökerros oli paksuudeltaan 14 senttiä ja sen alla oli 20 sentin kerros sekoittunutta vaaleanruskeaa savimaata. Alla oli vaalea, kellertävä savikerros paksuudeltaan 2-5 senttiä. Pohjalla oli puhdas vaaleanharmaa pohjasavi.

Koekuoppa oli löydötön.

410/540; z=70,87

Koekuopan syvyys oli 57 senttiä. Kyntökerros oli väriltään vaaleanruskeaa ja paksuudeltaan noin 16 senttiä. Sekoittunut, kyntökerroksen värinen, mutta tiiviimpi maakerros oli paksuudeltaan 13 senttiä. Alla oli vaaleanharmaata hiesua noin 6 senttiä, jonka jälkeen maaperä muuttui vaaleanruskeaksi ja läikikkääksi hiesuksi. Kerroksen paksuus oli 18 senttiä. Pohjamaa oli vaaleanharmaata kerrostunutta savea.

Koekuoppa oli löydötön.

420/560; z=71,15

Koekuopan syvyys oli 47 senttiä. Kyntökerroksen paksuus oli 9 senttiä. Alapuolinen sekoittunut kerros oli vaaleanruskeaa mullansekaista savea, paksuudeltaan noin 16 senttiä. Alla oli tiivis kerrostunut vaaleanharmaa savi.

Löydöt: kuonaa 46,8 g.

420/580; z=71,07

Koekuopan syvyys oli 58 senttiä. Kyntökerroksen paksuus oli 8 senttiä ja sekoittunut vaaleanruskea savimaa oli paksuudeltaan noin 20 senttiä. Sekoittuneen kerroksen maa muuttui syvemmällä erittäin tiiviiksi ja kovaksi, mutta väri ei poikennut pintakerroksista. Alla oli vaaleanharmaata tiivistynyttä savea.

Löydöt: naulan katkelma, kirkasta tasolasia, posliinia ja kuonaa 36,8 g.

Koekuoppa A; z=71,87

Koekuopan syvyys oli 58 senttiä. Turvekerroksen paksuus vaihteli yhdestä kolmeen senttiin ja humuksensekaista hiekkamaata oli noin 10-15 senttiä. Sen alla oli punertavanruskea soransekainen hiekkamaa, jossa oli paljon nyrkinkokoisia kiviä. Kerroksen paksuus oli noin 18 senttiä. Alla oli rakenteeltaan samanlaista, mutta väriltään vaaleanruskeaa maata noin 14 sentin kerros. Pohjamaa oli vaaleanharmaata puhdasta hiekkaa. Löytöjä tuli sekä punertavanruskeasta että vaaleanruskeasta hiekkasta.

Löydöt: KM 36753:4-6, kvartsiterä, kvartsi-iskoksia 23 kpl, palanutta luuta.

Koekuoppa B; z= 71,84

Koekuopan syvyys oli 57 senttiä. Turpeen paksuus vaihteli viidestä kahdeksaan senttiin ja humuksen sekaista hiekkaa oli 9 sentin paksuudelta. Alla oli punertavanruskeaa hiekkaa 23 senttiä. Vaaleanruskeaa hiekkaa oli 10 sentin paksuudelta. Hiekkamaa koekuopassa B oli hieman hienojakoisempaa kuin koekuopassa A, eikä joukossa ollut juurikaan kiviä. Pohjamaa oli vaaleanharmaata puhdasta hiekkaa.

Löydöt: KM 36753:7-9, kvartsikaavin, kvartsi-iskoksia 44 kpl, palanutta luuta.

Yhteenveto

Oksasen alueen kivikautiselle asuinpaikalle kaivettiin yhteensä 13 koekuoppa, joista 11 peltoalueelle rajatulle asuinpaikalle ja kaksi peltoalueen itäpuoliseen metsään. Kaivettu ala oli yhteensä 6,5 neliometriä.

Pellolle kaivetuissa koekuopissa ei havaittu kulttuurikerroksia tai rakenteita. Myös kivikautiseen asutukseen viittaavat löydöt olivat vähäisiä. Ainoastaan koekuopista 390/540 ja 400/540 saatiin talteen kvartsi-iskoksia sekä kaksi palaa palanutta luuta. Löytöjen liittyminen kivikautiseen asutukseen ei kuitenkaan ole varmaa: maaperä oli syvälle sekoittunutta ja paikalla oli runsaasti myös historiallisen ajan asutukseen liittyviä löytöjä. Maanomistajan mukaan peltoalueelle on myös aikoinaan tuotu maata Lahden

Hennalan kasarmialueelta ja levitetty pellon pinnalle. Löydöt ovat siis voineet kulkeutua muualta.

Koska maaperä oli kauttaaltaan syvälle sekoittunutta, ei ehjiä kerroksia Oksasenalueen peltolohkolla välttämättä ole odotettavissa. Maaperän sekoittuneisuuden vuoksi systemaattinen pintapöiminta voisi kuitenkin antaa viitteitä asuinpaikan laajuudesta.

Metsän puolelle kaivetuissa koekuopissa, sen sijaan, oli runsaasti kivikautisia löytöjä. Kahdesta koekuopasta saatiin yhteensä yksi kvartsikaavin, yksi kvartsiterä, 67 kvartsi-iskosta sekä palanutta luuta. Keramiikkaa asuinpaikalta ei löytynyt. Selkeää kulttuurikerrosta tai rakenteita ei näissäkään koekuopissa ollut, mutta maaperä oli erilaista kuin pellolla ja maakerrokset vaikuttivat ehjiltä.

Oksasenalueen asuinpaikka on siis pellolle rajattua aluetta laajempi ja metsän puolella asuinpaikka jatkuu myös tontin 14:157 alueelle. Metsän puolella asuinpaikka rajautuu maaston perusteella melko pienialaiseksi. Idässä se rajautuu viimeistään kalliojyrkänteeseen, korkeuskäyrän 73 alapuolelle. Pohjoisessa asuinpaikka rajautuu todennäköisesti koekuopasta B noin 10 metriä pohjoiseen, missä maasto muuttuu ensin alavaksi kosteikoksi ja sen jälkeen jyrkäksi kivikoksi. Etelässä, heti koekuopan A eteläpuolella, asuinpaikka on todennäköisesti tuhoutunut hiekanoton yhteydessä.

Lännessä asuinpaikka voi jatkua suoraan pellolle, mutta pellon puolella, kulttuurikerrosten puuttuessa ja löytöjen vähäisyydestä johtuen, asuinpaikkaa on hankala rajata. Ainoat löydölliset koekuopat olivat aivan peltoalueen länsireunassa.

Oksasenalueelta ei saatu ajoittavia löytöjä, mutta esihistoriallista keramiikkaa asuinpaikalta ei ole löydetty. Alue on kokonaisuudessaan paljastunut jo 9600-9300 BP (10800-10500 BP cal) (Sirviö et al. 2001: liite 1). Ancylustransgression (noin 73 metriä) aikana asuinpaikka on, uusienkin löytökorkeuksien perustella, jäänyt tulvivan veden alle.

LAHTI OKSASENALUE 2007

PERUSKARTTAOTE

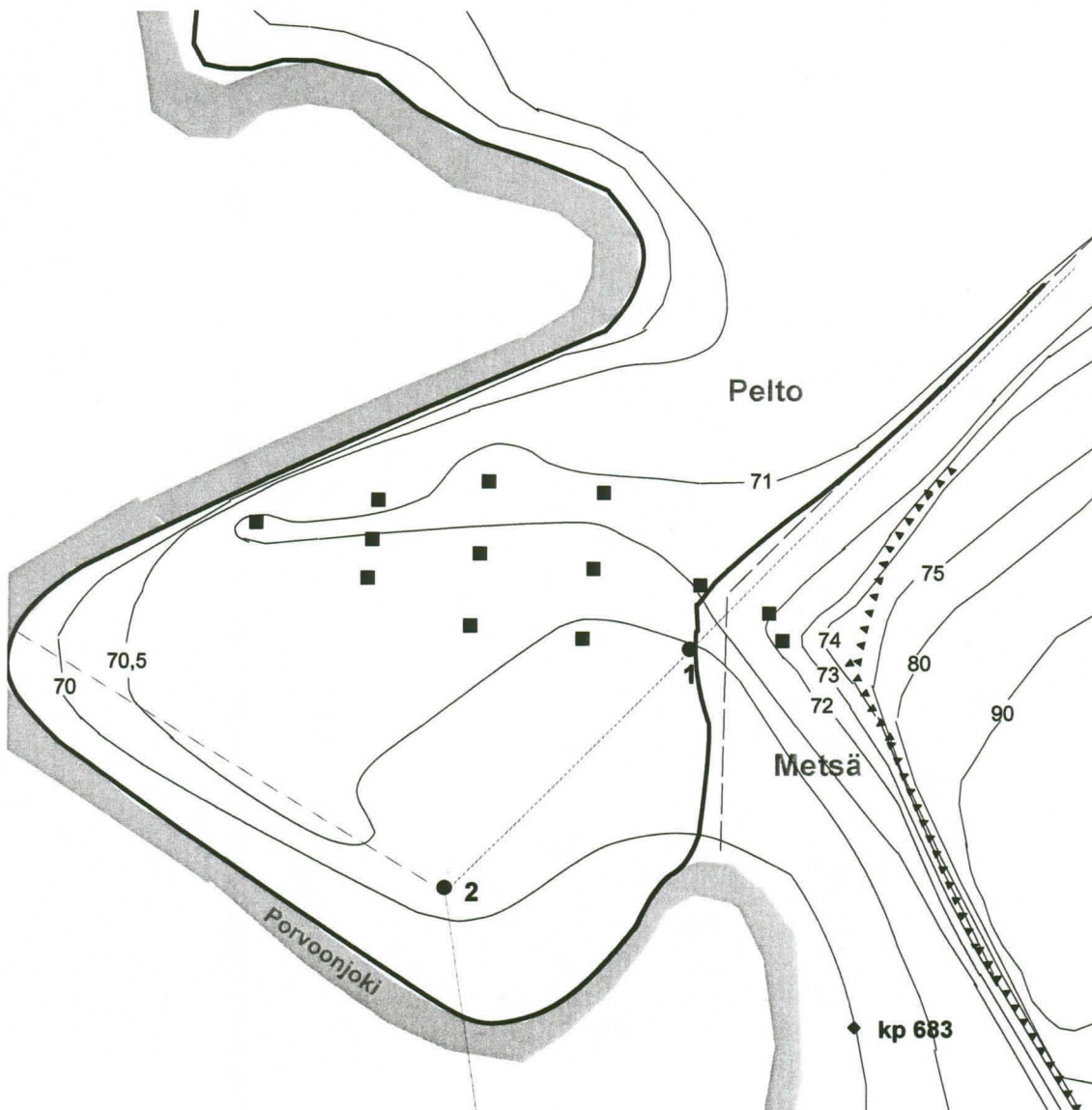

Peruskarttaote 3111 02 Renkomäki ja 3111 03 Lahti
Mk. 1:20 000
Maanmittauslaitos, perus-cd ja käyrät 2001

 Lahti Oksasenalue

LAHTI OKSASENALUE 2007
Yleiskartta
Mk. 1:2000

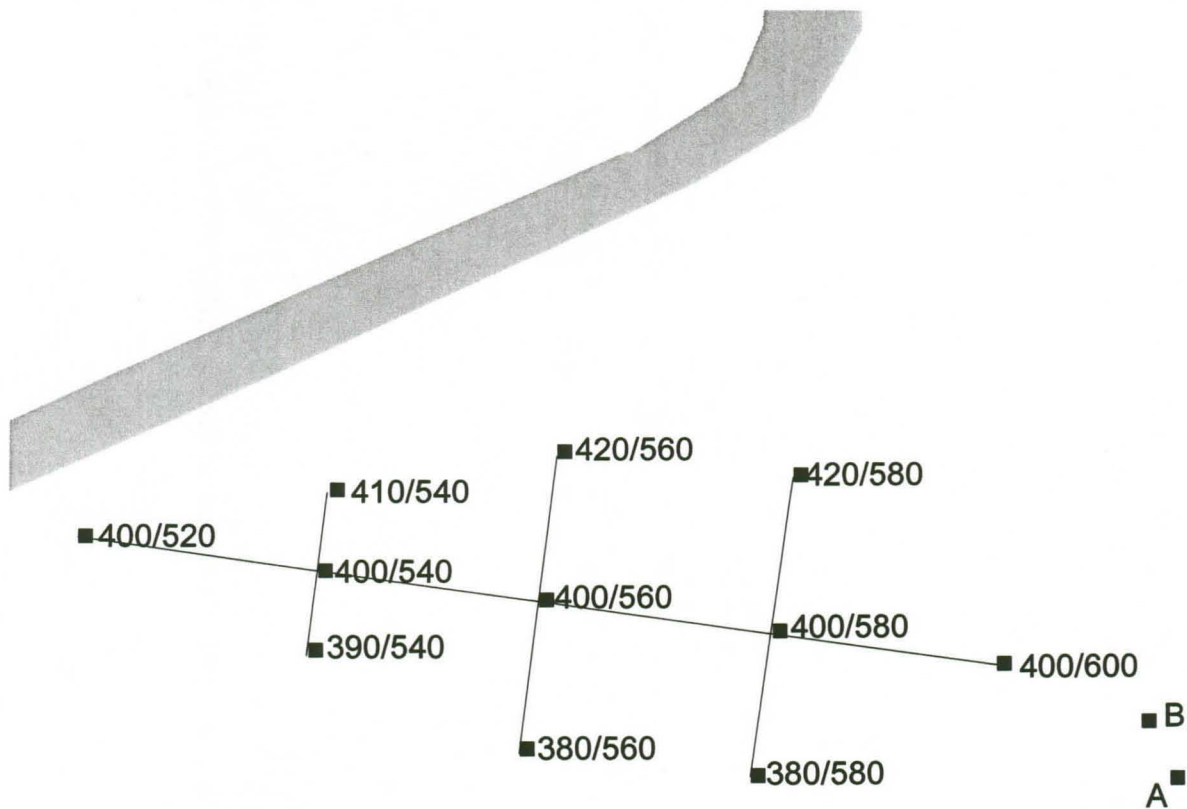
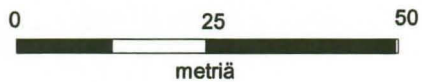
Piirtäjä: Akuliina Aartolahti

■ Koekuoppa	— Pellon reuna	▲ Jyrkäne
◆ Korkopiste	- - - Sähkölinja	— 70 — Korkeuskäyrä
● Sähköpylväs	- - - Tontin raja	

**LAHTI OKSASENALUE 2007
KOEKUOPAT
Mk. 1:1000**

Piirtäjä: Akuliina Aartolahti

5.4. Orimattila Mallusjoki Pappilanmäki

Nimi:	Pappilanmäki
Muinaisjäännöstyyppi ja ajoitus:	Kivikautinen asuinpaikka
Rauhoitusluokka:	II
Tutkimus:	Koekaivaus
Kenttätyöaika:	13.-18.6. 2007
Tutkimusalueen laajuus:	n. 7700 m ²
Kaivettu alue:	7 m ²
Rekisterikylä, tila ja Rno:	Mallusjoki - Kaunisto 16:123 - Pappila 16:133
Maanomistaja:	- Elomaa, Rauno Juhani Mateenniementie 5, 09810 Nummi - Mäenlehto, Meeri ja Matti Pukkilantie 911 as.1, 16450 Mallusjoki
Peruskartta:	3022 03 Mallusjoki
Koordinaatit:	p: 6736 83-6736 92 i: 3427 95-3428 02 z: n. 51-62
Löydöt:	KM 36754:1-61, kvartsiesineitä, -ytimiä ja -iskoksia, palanutta luuta
Aiemmat löydöt:	KM 22347, kvartsi-iskoksia
Aiemmat tutkimukset:	Inventointi: Tuula Heikkurinen-Montell ja Jyri Saukkonen 1984
Lähikohteet:	-
Mustavalkonegatiivit:	LKM 134794:1-9
Diapositiivit:	LKM 38311:1-2
Kartat:	- Ote peruskartasta 1:20000 - Yleiskartta 1:2000 - Koekuoppakartta 1:1000

Kohde ja ympäristö

Kohde sijaitsee noin 7 kilometriä Orimattilan kirkolta lounaaseen, Porvoonjoen itäpuolella, noin 250 metrin päässä joesta. Kohde on Pappilanmäeksi nimitetyn jyrkän kallioisen mäkialueen luoteisosassa. Asuinpaikka on pääasiassa Kauniston tontilla, pihapiirissä sekä pihapiirin luoteispuolella olevalla pienellä peltotilkulla. Asuinpaikka kuitenkin todennäköisesti jatkuu myös tontin ympäristöön.

Kauniston tontti rajautuu pohjoisessa ja idässä Huovilantiehen, etelässä aitaan ja lännessä pelto-ojaan. Maasto laskee jyrkästi länteen ja lounaaseen, kohti Porvoonjokea. Asuinpaikan länsi- ja luoteispuolella on laaja peltoalue, joka on maastoltaan tasaisempaa. Tontin itä- ja kaakkoispuolella on laaja kuusivaltainen metsä, joka nousee jyrkästi itään ja kaakkoon. Metsäalueen korkeimmalla kohdalla on kolmiomittauspiste nro 57. Tontin koillispuolella oleva metsäalue sen sijaan nousee loivemmin itään. Maaston muotoja oli kuitenkin kasvillisuuden vuoksi hankala hahmottaa.

Pihapiirin rakennukset ovat tontin koillisosassa, lukuun ottamatta vanhaa maakellaria, joka sijaitsee tontin keskellä. Piha oli pääasiassa nurmella, mutta alarinteelle, lähelle pellon reunaa oli kesän alussa käännetty kaksi uutta kasvimaata. Myös pelto oli keväällä käännetty, mutta se oli jätetty istuttamatta. Maaperä paikalla on hiekkaa.

Vuonna 1984 maakaasuputken inventoinnissa asuinpaikkalöytöjä kerättiin talteen tontin alarinteellä olevalta peltotilkulta, noin 10–15 metrin suuruiselta alalta ja noin 55 metrin korkeuskäyrältä. Maanomistajan mukaan kvartseja kuitenkin löytyy jatkuvasti myös ylempää pihapiiristä, koko tontin alueelta.

Menetelmät

Pintapoiminta ja maaperäkairaus

Pihapiirin alarinteellä oleva pelto (peltoalue A) oli kooltaan noin 1400 neliometriä. Se pintapoimittiin systemaattisesti kahden metrin levyisissä luode-kaakko –suuntaisissa kaistoissa. Kaistat numeroitiin 1:stä 23:een alkaen peltoalueen lounaisreunasta. Pihapiirissä olevat kasvimaat (peltoalue B ja C; ks. s. 53) olivat kooltaan noin 87 ja 71 neliometriä. Ne pintapoimittiin yksikköinä.

Alueen maaperää selvitettiin kairaamalla asuinpaikan ympäristöä laajasti. Metsäalueella koekuoppien paikat valittiin osin kairaushavaintoihin nojautuen. Lisäksi tontin kaakkoiskärkeen ylimpänä rinteellä olevan talon itäpuolelle tehtiin kaksi lapionpisto.

Peruslinja ja koekuopat

Peruslinjan paikka ja suunta valittiin topografian perusteella. Linja vedettiin pihapiirin alaosaan, pellon kaakkoisreunaan suuntaan 50 goonia. Peruslinjan eteläisimmälle pisteelle annettiin koordinaatit 600/265. Koska peruslinjan suunta oli lounaasta koilliseen, myös koordinaatisto kasvaa poikkeuksellisesti siten, että x kasvaa luoteeseen ja y koilliseen. Peruslinjan kohdista 600/265, 600/273, 600/300 ja 600/330 vedettiin apulinjat suorassa kulmassa peruslinjaan nähden. Asuinpaikan koillispuolella olevaan metsään vedettiin vielä peruslinjan suuntainen linja koordinaatiston kohdasta 570/330.

Peruslinja sidottiin kiinni päärakennukseen sekä pihalla olevaan saunaan. Saunarakennuksen lounaiskulmasta (piste 1) peruslinjan piste 600/300 oli 21 metrin päässä suuntaan 345 goonia ja päärakennuksen luoteiskulmasta (piste 2) piste oli 33 metrin päässä suuntaan 357 goonia (kiinnityspisteet näkyvät kartassa sivulla 53). Korkeus siirrettiin jonovaaituksella Pappilanmäen päällä olevalta kolmiomittauspisteeltä nro 57 (94,50 m mpy).

Koekuoppia kaivettiin mahdollisimman laajalle alueelle, eri korkeuksille. Pellolle ja pihapiiriin, tontin 16:123 alueelle, kaivettiin yhteensä kahdeksan koekuoppaa, joista neljä (600/265, 600/280, 600/300, 600/310) oli peruslinjalla. Apulinjoille kaivettiin neljä koekuoppaa. Näistä koekuopat 619/300 ja 632/265 olivat peruslinjan länsipuolella, pellon alalaidassa ja koekuopat 567/273 ja 592/300 olivat peruslinjan itäpuolella piha-alueella (ks. s. 53). Koekuopista kaksi (567/273 ja 600/300) oli yhden neliömetrin kokoisia. Ne kaivettiin lastoilla luonnollisina kerroksina.

Asuinpaikan koillispuolella olevaan loivarinteeseen metsään, tontille 16:133, kaivettiin yhteensä neljä koekuoppaa. Yksi koekuoppa oli peruslinjalla, kohdassa 600/341. Kolme koekuoppaa, 570/330, 570/340, 570/351, kaivettiin peruslinjan itäpuolelle, ylemmäs rinteeseen (ks. s. 54).

Havainnot

Pintapoiminta ja maaperäkairaus

Kaikilta pintapoituiltuilla alueilla saatiin talteen runsaasti löytöjä. Löytöjen määrä oli suurin peltoalueella A (KM 36754:29-57): yksi kvartsiesine, seitsemän kvartsiydintä, yksi raaka-ainekvartsi ja yhteensä 103 kvartsi-iskosta. Löytöjä oli kauttaaltaan koko pellon alueella eri korkeuksilla. Alimmat pintapoitintoalöydöt tulivat hieman yli 51 m

mpy ja ylimmät löydöt olivat noin 57 metrin korkeuskäyrällä. Selkeitä löytökeskittymiä ei ollut. Pellon alarinteellä ja toisaalta taas pellon korkeimmalla alueella löytöjä oli runsaasti, mutta sen sijaan kaistojen 7 ja 13 välisellä alueella löytöjä oli vähemmän kuin muualla ja kaistalta 11 löytöjä ei tullut lainkaan. Koko peltoalueelta löytyi pintapoiminnassa ainoastaan yksi resentti löytö: astian pala, jota ei luetteloitu.

Peltoalueelta B löytyi yhteensä yksi kvartsiydin ja 10 kvartsi-iskosta (KM 36754:58-59). Peltoalueelta C kaksi kvartsiydintä ja 12 kvartsi-iskosta (KM 36754:60-61). Lisäksi löytyi yksi pala kirkasta tasolasia, jota ei luetteloitu. Kokoonsa nähden eniten pintapoimintalöytöjä tuli siis pihapiirissä ylimpänä olevalta kasvimaalta, peltoalueelta C.

Kairaushavaintojen perusteella maaperä sekä pellolla että pihapiirissä on kauttaaltaan hiekkaa. Aivan tontin koilliskulma koekuopan 600/310 ympäristössä on savisempaa. Sekoittunut mullansekainen hiekkakerros vaihtelee paksuudeltaan 10–30 sentin välillä.

Peitteisillä alueilla maaperän koostumus sen sijaan vaihtelee suuresti. Asuinpaikan koillispuolen metsässä alarinteellä maaperä on kovaa ja tiivistä savea. Hieman ylempänä rinteellä korkeuskäyrien 59 ja 60 välillä, koekuoppien 570/330-570/351 alueella, maaperä muuttuu hiekaksi. Hiekkamaa muodostaa kuitenkin vain kapean itä-länsi – suuntaisen nauhan, jonka itäpuolella heti turpeen alla on kallio. Sen sijaan pihapiirin kaakkoispuolella oleva jyrkempi metsärinne on vielä ylempänäkin rinteellä hiekkamaata. Rinteelle kaivetuissa koepistoissa ei ollut mitään merkkejä muinaisjäännöksestä.

Koekuopat

Pellolle ja pihapiiriin kaivetuissa koekuopissa maaperä oli hiekkaa, lukuun ottamatta aivan pellon lounais- ja koilliskulman koekuoppia, joissa maaperä oli savea. Sekoittunut pintakerros oli hiekansekaista multaa, jonka paksuus vaihteli 3 ja 34 sentin välillä. Paksuimmillaan sekoittunut kerros oli pellon yläosassa ja pihapiirissä. Sekoittuneen kerroksen alapuoliset maakerrokset olivat hiekkaa.

Hiekkakerros oli paksuimmillaan ylärinteellä, pihapiiriin kaivetuissa koekuopissa. Näissä koekuopissa päällimmäinen hiekkakerros oli väriltään punertavan ruskeaa, joka vaaleni asteittain vaaleanruskeaksi. Pellolle kaivetuissa koekuopissa punertavan ruskea hiekka oli suurimmaksi osaksi sekoittunut kyntökerrokseen. Pohjamaa kaikissa koekuopissa oli vaaleanharmaata tiivistynyttä hienoa hiekkaa, tai savea.

Koekuoppien maakerrokset erottuivat toisistaan selkeästi ja piha-alueella kerrokset olivat ehjiä. Rakenteita tai selkeitä kulttuurikerroksia ei koekuopissa kuitenkaan havaittu. Kaikista koekuopista tuli runsaasti löytöjä. Suurin osa löydöistä oli sekoittuneessa kerroksessa, mutta lähes yhtä paljon sen alapuolisessa punertavan ruskeassa hiekkakerroksessa. Löytöjä tuli kuitenkin myös syvemmältä, vaaleammista hiekkakerroksista.

Metsään ylärinteelle kaivetuissa koekuopissa maaperä oli hiekkaa. Turpeen ja humuksen alla niissä oli vaalean hiekan kerros, jonka alla oli samanlainen punertavanruskean hiekan kerros kuin pihapiiriin kaivetuissa koekuopissakin. Pohjamaa oli vaaleanharmaata savea. Alempana peruslinjalla oleva koekuoppa oli humuskerrosta lukuun ottamatta savea.

Metsään kaivetuissa koekuopissa löytöjen määrä oli peltoa ja piha-aluetta huomattavasti vähäisempi.

567/273; z=60,21

Koekuoppa kaivettiin yhden neliömetrin kokoiseksi luonnollisina kerroksina.

Maalaji 1: Sekoittunut hiekansekainen multamaa

Maalaji 2: Punertavanruskea hiekka

Maalaji 3: Ruskea hieno hiekka

Maalaji 4: Vaaleanharmaa savensekainen hiekka

Maalaji 5: Vaaleanruskea hiekka

Maalaji 6: Vaaleanharmaa puhdas savi

Koekuopan syvyys oli 82 senttiä. Eri maalajit erottuivat toisistaan selkeästi, mutta kerrokset olivat epätasaisia. Maalaji 1 oli tasaisena, 34 sentin paksuisena kerroksena koko koekuopan alueella. Sen alla oli maalaji 2 kerroksena, jonka paksuus vaihteli 10:stä 34:een senttiin. Koekuopan lounaiskulmassa, missä maalaji 2 oli ohuimmillaan, oli sen alla maalajia 3 noin 15 sentin paksuudelta. Tämän alla oli vielä ohut noin 6 sentin paksuinen kerros maalajia 4. Maalajeja 3 ja 4 ei ollut muualla kuin aivan koekuopan lounaiskulmassa ja näiden alla maalaji 2 jatkui vielä noin 4 sentin verran.

Koekuopan länsilaidassa maalaji 2 oli kaikkein paksuin. Se jatkui yhtenäisenä heti maalajin 1 jälkeen noin 34 senttiä. Länsiprofilissa maalajia 2 olikin huomattavasti paksumpi kerros kuin muualla.

Koko koekuopan alueella maalajin 2 jälkeen tuli noin 7 sentin kerros maalajia 5 ja sen alla oli puhdas vaaleanharmaa savi, maalaji 6.

Suurin osa löydöistä, kaksi kvartsisiesinettä, kaksi ydintä ja 90 iskosta, tuli sekoittuneesta kerroksesta, maalajista 1. Lähes yhtä paljon löytöjä, kaksi ydintä ja yli 80 iskosta, löytyi kuitenkin myös maalajista 2. Muissa maalajeissa löydöt olivat vähäisempiä. Maalajista 3 löytyi 19 kvartsi-iskosta ja maalajista 4 kvartsi-iskoksia löytyi neljä kappaletta. Pohjimmaisesta vaaleasta hiekkakerroksesta, maalajista 5, löytyi vielä 3 kvartsi-iskosta. On kuitenkin huomattava, että maalajit, 3 ja 4, olivat hyvin pienialaisia, ainoastaan koekuopan lounaiskulmassa, joten siihen nähden niiden löytömäärät ovat suuret.

Löydöt: KM 36754:1-11, kvartsisiesineitä 2 kpl, kvartsiytimiä 4 kpl, kvartsi-iskoksia 204 kpl, palanutta luuta. Lisäksi sekoittuneesta kerroksesta löytyi yksi pala punasavikeramiikka, jota ei luetteloitu.

Valokuvat: LKM 134794:16-17

570/330; z=59,49

Koekuppa kaivettiin 51 sentin syvyyteen. Turvekerros oli ohut, alle yhden sentin paksuinen. Alla oli humuksen sekainen hiekkamaa, paksuudeltaan noin 16 senttiä. Punertavanruskeaa hiekkaa oli 10 sentin kerros ja sen alla hiekka muuttui hieman karkeammaksi ja vaaleammaksi. Paksuudeltaan kerros oli 7 senttiä. Vaaleanruskeaa hienoa hiekkaa oli 8 senttiä. Vaaleanharmaa hienon hiekan kerros oli paksuudeltaan 7 senttiä ja sen alla oli puhdas vaaleanharmaa pohjasavi.

Löydöt KM 36754:12, kvartsi-iskoksia 3 kpl.

570/340; z=59,50

Koekuopan syvyys oli 51 senttiä. Turvekerroksen paksuus oli 15 senttiä. Alla oli hyvin tumma, lähes musta, noensekainen humuskerros, jonka paksuus oli 8 senttiä. Sen alla oli vaaleaa hiekkaa noin 9 senttiä, jonka alapuolella hiekka muuttui punertavanruskeaksi. Punertavan hiekan kerros oli paksuudeltaan 14 senttiä. Sen alapuolinen vaaleanruskea karkean hiekan kerros oli paksuudeltaan noin 9 senttiä ja sen alla oli puhdas vaaleanharmaa savi.

Löydöt KM 36754:13, kvartsi-iskoksia 2 kpl

570/351; z=59,19

Koekuopan syvyys oli 78 senttiä. Turvekerroksen paksuus oli 15 senttiä ja tumma, lähes musta, humuksensekainen maakerros oli paksuudeltaan 6 senttiä. Vaaleanruskean hiekan kerros oli paksuudeltaan 6 senttiä ja sen alla oli punertavan ruskeaa hiekkaa noin 21 senttiä. Sen alla hiekka vaaleni asteittain noin 18 senttiä. Alla oli vaaleanruskean hiekan kerros, paksuudeltaan 7 senttiä. Pohjamaa oli vaaleanharmaata savea.
Löydöt KM 36754:14-15, kvartsi-iskoksia 2 kpl, palanutta luuta.

592/300; z=58,14

Koekuopan syvyys oli 82 senttiä. Sekoittunut hiekansekainen multakerros oli paksuudeltaan noin 28 senttiä. Sen alla oli punertavanruskeaa hienoa hiekkaa noin 15 sentin kerros. Vaaleamman ruskean hiekan kerros oli paksuudeltaan 8 senttiä, jonka alapuolella hiekka muuttui karkeammaksi lähes soraksi. Karkean hiekan kerros oli paksuudeltaan 14 senttiä. Alla oli tiivistynyt vaaleanharmaa erittäin hieno hiekka, joka muuttui miltei heti saveksi. Löytöjä tuli runsaasti aivan koekuopan pintakerroksista lähtien aina 60 sentin syvyyteen asti.

Löydöt KM 36754: 16-18, kvartsi-iskoksia 41 kpl.

600/265; z=54,88

Koekuoppa kaivettiin 62 sentin syvyyteen. Pintamaa oli sekoittunutta vaaleanruskeaa, karkean hiekan sekaista multaa. Kerroksen paksuus oli 23 senttiä. Sen alapuolella maakerros oli edelleen sekoittunutta, väriltään tummanruskeaa hienomman hiekan sekaista multaa, paksuudeltaan 10 senttiä. Alla oli punertavanruskeaa hiekkaa noin 13 senttiä. Sen alla hiekka muuttui karkeammaksi, lähes soraksi, ja muuttui väriltään vaaleanruskeaksi. Sorakerroksen paksuus oli 6 senttiä. Sen alla oli vaaleanruskeaa hienoa hiekkaa noin 3 senttiä, jonka alta tuli puhdas vaaleanharmaa pohjasavi.

Löydöt: KM 36754:19, kvartsi-iskoksia 13 kpl.

600/280; z=55,97

Koekuopan syvyys oli 59 senttiä. Sekoittunut hiekansekainen multa oli paksuudeltaan noin 10 senttiä. Punertavanruskea hiekkakerros oli paksuudeltaan noin 9 senttiä ja sen alla hiekka muuttui karkeammaksi ja vaaleni vaaleanruskeaksi. Kerroksen paksuus oli 7 senttiä. Sen alla hiekka muuttui taas erittäin hienoksi ja jatkui sellaisena lähes 24 senttiä. Pohjamaa oli erittäin kovaksi tiivistynyttä hienoa vaaleanharmaata savensekaista hiekkaa.

Löydöt KM 36754:20, kvartsi-iskoksia 16 kpl.

600/300 z=57,22

Koekuoppa kaivettiin yhden neliömetrin kokoiseksi luonnollisina kerroksina.

Maalaji 1: Sekoittunut hiekkansekainen multa

Maalaji 2: Vaaleanruskea hiekka

Maalaji 3: Vaaleanharmaa puhdas savi

Koekuopan syvyys oli 43 senttiä. Maalaji 1 oli paksuudeltaan noin 24 senttiä. Sen alla oli maalajia 2 noin 0-7 senttiä. Alla oli vaaleanharmaa puhdas savi (maalaji 3). Koekuopan eteläpuolella hiekkakerrosta (maalajia 2) ei ollut lainkaan ja itäprofiilissakin hiekkamaa erottui hyvin ohuena, tuskin havaittavana kerroksena. Selkeä hiekkakerros oli siis vain koekuopan pohjois- ja länsiosassa.

Suurin osa löydöistä, 43 kvartsi-iskosta ja yksi palaneen luun pala, tuli sekoittuneesta kerroksesta, maalajista 1. Maalajista 2 löytyi yksi epäsäännöllinen kvartsiydin sekä kaksi kvartsi-iskosta.

Löydöt KM 36754:21-24, kvartsiydin, kvartsi-iskoksia 43 kpl, palanutta luuta.

600/310; z=57,16

Koekuopan syvyys oli 42 senttiä. Sekoittunut hiekkansekainen multakerros oli paksuudeltaan noin 30 senttiä. Heti sekoittuneen kerroksen alta tuli puhdas vaaleanharmaa savensekainen hieno hiekka, joka 5 sentin jälkeen muuttui puhtaaksi saveksi. Kvartsi-iskokset löytyivät sekoittuneesta pintakerroksesta.

Löydöt: KM 36754: 25, kvartsi-iskoksia 6 kpl.

600/341; z=56,61 (koordinaatit koekuopan luoteiskulmasta)

Koekuopan syvyys oli 30 senttiä. Turvekerros oli noin 3 senttiä ja humuksen sekainen löysä hiekkakerros oli paksuudeltaan noin 9 senttiä. Alla oli tiivis vaaleanharmaa puhdas savi. Koekuopan pohjalle tehtiin kairanpisto.

Koekuoppa oli löydötön.

619/300; z=54,74

Koekuopan syvyys oli 42 senttiä. Sekoittunut hiekkansekainen multamaa oli paksuudeltaan noin 31 senttiä. Sen alla oli vaaleanruskeaa hiekkaa 7 sentin paksuinen

kerros. Alla oli puhdas vaaleanharmaa savi. Kaikki löydöt tulivat sekoittuneesta peltokerroksesta.

Löydöt KM 36754:26-27, kvartsiydin, kvartsi-iskoksia 12 kpl.

632/265; z=50,88 (koordinaatit kuopan luoteiskulmasta)

Koekuopan syvyys oli 31 senttiä. Sekoittunut vaaleanruskea savensekainen multakerros oli paksuudeltaan noin 3 senttiä ja sen alla oli vaaleanruskeaa kovaa ja tiivistä savea noin 25 sentin paksuinen kerros. Alla oli puhdas vaaleanharmaa kova savi.

Löydöt: KM 36754:28, kvartsi-iskos, 1 kpl. Lisäksi pala valkoista posliinia, jota ei luetteloitu.

Yhteenveto

Pappilanmäen kivikautiselle asuinpaikalle kaivettiin yhteensä 12 koekuoppaa, joista kaksi kaivettiin yhden neliömetrin kokoisiksi. Yhteensä kaivetun alueen kooksi tuli siis 7 neliometriä. Koekuopista kahdeksan kaivettiin piha-alueelle ja neljä asuinpaikan itäpuolella olevaan metsään. Koekuopissa ei havaittu selkeitä rakenteita tai kulttuurikerroksia, mutta sekoittuneen kerroksen alapuoliset maakerrokset olivat suurimmaksi osaksi ehjiä.

Pääosa koekuopista oli runsaslöytöisiä. Löydöt koostuivat pääasiassa kvartsi-iskoksista ja -ytimistä sekä palaneesta luusta. Joitain kvartsiesineitäkin oli joukossa. Asuinpaikalta ei löydetty yhtään keramiikkaa. Löytökorkeuksien perusteella asuinpaikka on paljastunut Ancyclus-transgression jälkeen.

Koekuoppien perusteella asuinpaikka-alue ulottuu koko pihapiirin alueelle. Ainoastaan aivan tontin luoteiskulma, korkeuskäyrän 51 m mpy alapuolinen osa, voidaan rajata muinaisjäännöksen ulkopuolelle. Asuinpaikka jatkuu myös tontin itäpuoliseen metsään (Pappila 16:133) ainakin koekuoppien 570/330-570/351 alueelle. Metsän puolella asuinpaikka tosin on jo huomattavasti vähälöytöisempi. Metsässä asuinpaikka voi ulottua nyt kaivettuja koekuoppia laajemmallekin alueelle. Tosin koekuoppien kaakkoispuolella, maaston noustessa, maaperä muuttuu kallioksi ja luoteispuolelle, alarinteelle kaivettu koekuoppa oli löydötön.

On todennäköistä, että asuinpaikka ulottuu vielä nyt tutkittua aluetta laajemmallekin alueelle. Ainakin asuinpaikan etelä- ja lounaispuolella olevalta tontilta on maanomistajan mukaan löytynyt kvartseja. Tutkimusajankohtana koko tontti oli

kasvimaana, ja kasvillisuuden vuoksi sitä ei voitu tarkastaa. Myös asuinpaikan pohjoispuolella olevan pellon ylärinteelle asuinpaikka voi jatkua.

Tontin alaosassa peltoalueella asuinpaikka on osittain tuhoutunut. Ehjimpänä asuinpaikka on säilynyt tontin ylärinteellä, pihapiirissä. Molemmissa pihanurmikolle kaivetuissa koekuopissa 567/273 ja 592/300 hiekkakerrokset olivat paksuja ja sekoittumattomia ja löytöjä tuli runsaasti.

5.5 Orimattila Mallusjoki Mikkola

Nimi:	Mikkola
Muinaisjäännöstyyppi ja ajoitus:	Kivikautinen asuinpaikka
Rauhoitusluokka:	II
Tutkimus:	Koekaivaus
Kenttätyöaika:	18.-19.6. 2007
Tutkimusalueen laajuus:	n. 4200 m ²
Kaivettu alue:	3,5 m ²
Rekisterikylä, tila ja Rno:	Mallusjoki Mikkola 2:79
Maanomistaja:	Mikkola, Pauli Juhani Murrontie 122, 16450, Mallusjoki
Peruskartta:	3022 03 Mallusjoki
Koordinaatit:	p: 6734 00-6734 05 i: 3427 41-3427 52 z: n. 47,5-51
Löydöt:	KM 36755:1-2, kvartsi-iskoksia
Aiemmat löydöt:	KM 31240:1-10, kvartsiesineitä ja -iskoksia
Aiemmat tutkimukset:	Inventointi: Hannu Poutiainen 1998 (Poutiainen 1998)
Lähikohteet:	Orimattila Jyriä, kivikautinen asuinpaikka
Mustavalkonegatiivit:	LKM 134795:1-4
Diapositiivit:	LKM 38312:1-4
Kartat:	- Ote peruskartasta 1:20000 - Yleiskartta 1:2000

Kohde ja ympäristö

Kohde sijaitsee noin 10,5 kilometriä Orimattilan kirkolta etelälounaaseen, Porvoonjoen itäpuolella. Kohde on Mikkolan tilan ja Porvoonjoen välisellä alueella, noin 200 metrin päässä joesta itään. Mikkolan tila sijaitsee luoteeseen pistävän peltosaarekkeen kaakkoisosassa. Asuinpaikka on tämän saarekkeen keskiosassa sekä sen itä- ja länsipuolella olevilla pelloilla. Peltosaarekkeen länsipuolella kulkee peltotie, joka jatkuu pellon läpi aina Porvoonjoen rantaan asti. Peltotien länteen kääntyvässä mutkassa on suuri viljankuivuri.

Pellolla maasto laskee pääasiassa länteen ja luoteeseen, kohti Porvoonjokea. Peltotien reunassa, kuivurin luoteispuolella, on muuta ympäristöä selvästi korkeampi kumpare. Pellolta maasto nousee tasaisesti peltosaarekkeelle siten, että saarekkeen keskivaiheille muodostuu luode-kaakko –suuntainen harjanne. Mikkolan pihapiiri on saarekkeen korkeimmalla kohdalla.

Maaperä pellolla on hiesu ja se oli kylvetty heinälle. Peltosaarekkeen maaperä on hieman karkeampaa, paikoitellen hyvin kivistä ja sen kaakkoisosassa on kalliopaljastumia. Saarekkeella kasvoi nuoria lehtipuita, pensasmaista pajua ja vattupuskia sekä korkeaa heinikkoa. Maaperässä oli syviä metsäkoneen jättämiä vakoja, kaadettuja puita ja oksia.

Vuoden 1998 inventoinnissa asuinpaikkalöytöjä kerättiin metsäsaarekkeen lounaispuolelta, kuivurin luoteispuolella olevalta kumpareelta. Ylimmät kvartsit tulivat noin 50 m mpy ja alimmat 47,5 m mpy korkeuskäyrän alapuolelta (Poutiainen 1998:19).

Menetelmät

Pintapoiminta ja maaperäkairaus

Pellon savimaa oli kuivaa ja niin kovaa, ettei maaperäkairausta pellolla voitu tehdä. Myöskään pintapoimintaa ei kasvillisuuden vuoksi tehty, ainoastaan pellon reunat tarkastettiin ja pellon pinnalla näkyvissä olleet löydöt kerättiin talteen.

Metsäsaarekkeella maaperää kairattiin eri korkeuksilta. Koekuoppien paikat saarekkeella valittiin kairauksen perusteella.

Peruslinja ja koekuopat

Peruslinja vedettiin peltosaarekkeen länsipuolen pellolta peltosaarekkeen läpi itäpuoliselle pellolle suuntaan 45 goonia. Linjan läntisimmälle pisteelle annettiin

koordinaatit 400/600. Koordinaatisto kasvaa peruslinjan suuntaisesti pohjoiseen ja itään. Peruslinjan kohdista 440/600, 443/600 ja 480/600 vedettiin apulinjat suorassa kulmassa peruslinjaan nähden.

Peruslinja sidottiin kiinni paikalle mitattuihin kiintopisteisiin, joista saatiin myös korkeudet. Kiintopiste 1 (p:6733972,380; i:3427442,488; z:48,97) sijaitsee viljankuivurin luoteispuolella ja kiintopiste 2 (p:6734022,378; i:3427505,403; z:49,85) peltosaarekkeen koillispuolella, saarekkeen reunassa (ks. 50). Kiintopisteestä yksi peruslinjan piste 400/600 oli 21 metrin päässä suuntaan 371 goonia. Peruslinjan piste 480/600 oli 25 metrin päässä kiintopisteestä 2 suuntaan 365 goonia.

Koekuoppien paikat ryteikköisellä alueella jouduttiin valitsemaan kivien ja kantojen lomasta. Paikat valittiin kuitenkin niin, että koekuopat tulivat linjoille tasametreihin. Saarekkeelle kaivettiin yhteensä viisi koekuoppaa, joista kolme, 443/600, 451/600 ja 460/600, olivat peruslinjalla ja kaksi, 440/590 ja 443/614 apulinjoilla, peruslinjan molemmin puolin.

Pellolle, saarekkeen länsi- ja itäpuolelle, kaivettiin kaksi koekuoppaa. Länsipuolella oleva koekuoppa 420/600 oli peruslinjalla ja itäpuolen koekuoppa apulinjalla kohdassa 480/620.

Havainnot

Pintapoiminta ja maaperäkairaus

Pellon pinnalla ei näkynyt löytöjä. Ainoastaan yksi kvartsi-iskos (KM 36755: 2) saatiin talteen peltosaarekkeen itäpuolelta, pellon ja saarekkeen rajalta.

Metsäsaarekkeen maaperä harjanteen korkeimmalla alueella on pääasiassa kivistä hiekkamaata, mutta alempana, lähellä pellon reunoja, maaperä on hienojakoisempaa. Saarekkeen kaakkoisosassa heti turpeen alla on kallio. Kairauksessa ei havaittu kulttuurikerroksia.

Koekuopat

Peltosaarekkeen koekuopissa maaperä oli hiekkaa, jonka rakeisuus vaihteli erittäin hienosta karkeaan. Paikoitellen maaperä oli kivistä. Saarekkeen keskivaiheilla koekuopissa oli punertavanruskean hiekan kerros, mutta muuten maa oli väriltään lähinnä vaaleanruskeaa.

Pellolle kaivetuissa koekuopissa ei selkeitä maakerroksia ollut. Maaperä oli erittäin kovaa ja tiivistä hiesusavea. Varsinaista kyntökerrosta oli vaikea erottaa. Koostumukseltaan se oli lähes samanlaista kuin sen alapuolinen kova pohjasavi ja värierokin oli tuskin havaittava.

Kulttuurikerroksia tai esihistoriallisia rakenteita ei koekuopissa havaittu. Myös löydöt olivat vähäisiä ja osittain melko epämääräisiä.

420/600; z=49,97

Koekuopan syvyys oli 38 senttiä. Vaaleanruskean kovan kyntökerroksen paksuus oli noin 20 senttiä ja sen alla oli vaaleanharmaa erittäin kova ja kuiva pohjasavi. Koekuoppa varmistettiin lapionpistolla kuopan lounaiskulmaan. Piston syvyys oli noin 20 senttiä. Pohjasavi muuttui syvemmillä hieman kosteammaksi ja sitkeäksi. Koekuoppa oli löydötön.

440/590; z=50,52

Koekuopan syvyys oli 50 senttiä. Turpeen paksuus oli 7 senttiä ja humuksen sekaista hiekkaa oli 5 sentin kerros. Humuksen alla oli vaaleaa, kellertävää hienoa hiekkaa 27 senttiä ja sen alla oli kellertävää savea noin 2 senttiä. Pohjalla oli vaaleanharmaa savi.

443/600; z=51,20

Koekuopan syvyys oli 61 senttiä. Turvetta oli 6 sentin paksuudelta ja sen alla oli 11 sentin kerros humuksen sekaista hiekkaa. Humuksen alla oli noin 10 sentin kerros punertavan ruskeaa hiekkaa. Vaaleanruskeaa hiekkaa oli 21 sentin kerros ja heti hiekan alla oli vaalea pohjasavi. Saven ja hiekan raja oli selkeä.

Löydöt KM 36755:1, kvartsi-iskoksia 2 kpl

443/614; z=51,64

Koekuopan syvyys oli 48 senttiä. turpeen paksuus oli 10 senttiä ja humuksen sekaista hiekkaa oli 7 sentin paksuudelta. Alla oli kellertävää erittäin hienoa hiekkaa noin 14 senttiä ja sen alla oli vaalea pohjasavi.

Koekuoppa oli heti pinnasta alkaen hyvin runsaskivinen. Kivien koko vaihteli suurista, pään kokoisista kivistä, nyrkin kokoiisiin. Osa kivistä oli särmikkäitä ja ne

vaikuttivat palaneilta, mutta maaperässä ei ollut nokea, hiiltä tai merkkejä tulesta. Myös koekuopan ympäristössä oli runsaasti kiviä, joista osa näkyi turpeen pinnalle. Koekuoppa oli löydötön.

451/600; z=50,71

Koekuopan syvyys oli 44 senttiä. Turvekerroksen paksuus oli 6 senttiä ja alla oli humuksen sekaista hiekkaa noin 7 sentin paksuudelta. Humuksen alla oli punertavanruskeaa hienoa hiekkaa 21 senttiä. Alla oli vaaleanruskeaa kovaksi tiivistynyttä hiesua noin 5 senttiä. Pohjamaa oli vaaleanharmaata savea. Koekuoppa oli melko kivinen. Erityisesti vaaleanruskeassa hiesussa sekä pohjasavessa oli runsaasti nyrkinkokoisia kiviä.

460/600; z=49,53

Koekuopan syvyys oli 54 senttiä. Turvekerroksen paksuus oli 5 senttiä ja turpeen alla oli ohut 3 sentin paksuinen humuksensekainen hiekkakerros. Sen alla oli vaaleanruskeaa hiesua noin 32 senttiä. Alla oli vaaleanharmaa tiivis pohjasavi. Koekuoppa oli löydötön.

480/620; z=49,33

Koekuopan syvyys oli 40 senttiä. Kyntökerros oli vaaleanruskeaa kovaa savea, paksuudeltaan noin 19 senttiä. Sen alla oli puhdas vaaleanharmaa pohjasavi. Koekuoppa varmistettiin lounaiskulmaan tehdyllä lapionpistolla, syvyydeltään noin 20 senttiä, jonka perusteella puhdas savi jatkuu muuttumattomana.

Koekuoppa oli löydötön.

Yhteenveto

Mikkolan asuinpaikalle kaivettiin yhteensä seitsemän koekuoppaa, joista yksi kaivettiin vuoden 1998 löytöalueelle. Loput koekuopat kaivettiin löytöalueen koillispuolelle, peltosaarekkeelle sekä pellolle. Kaivetun alueen kokonaispinta-ala oli 3,5 neliömetriä.

Koekuopissa ei havaittu kivikautiseen asutukseen viittaavia kulttuurikerroksia tai rakenteita. Kivikko koekuopan 443/614 ympäristössä ei todennäköisesti ole esihistoriallinen rakenne. Ennemmin se muistutti luontaista kivikkoa, johon on aikojen kuluessa tuotu myös raivauskiviä.

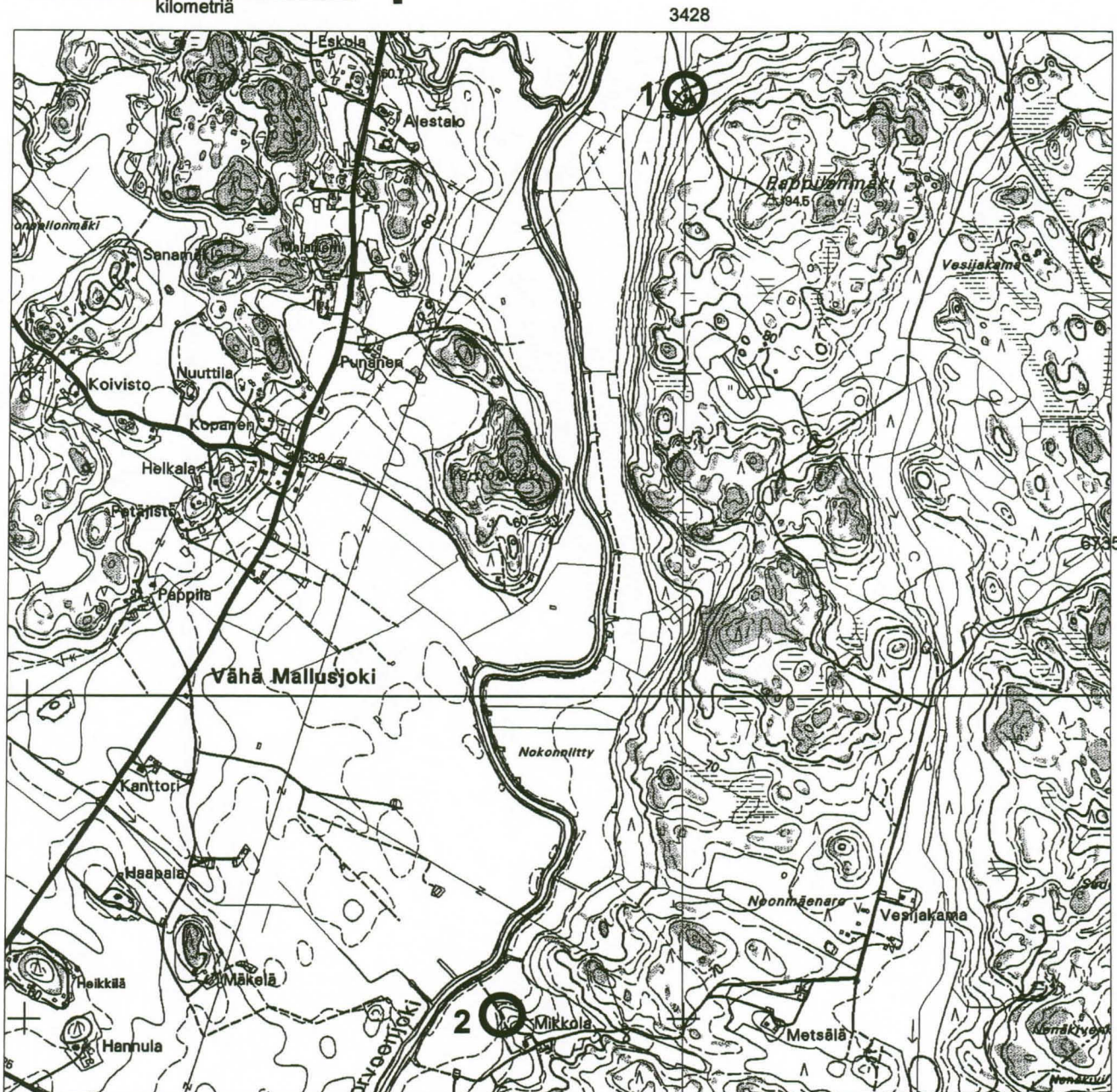
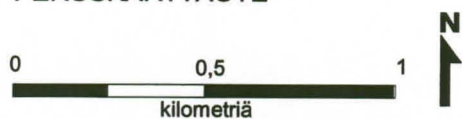
Vain yhdestä koekuopasta saatiin talteen kaksi kvartsi-iskosta. Pellolle kaivetuissa koekuopissa ei ollut löytöjä, mutta peltosaarekkeen itäpuoliselta pellolta löytyi yksi kvartsi-iskos.

Vähäisistä löydöistä huolimatta asuinpaikka kuitenkin jatkuu myös vuoden 1998 inventoinnin löytöalueen koillispuolelle, peltosaarekkeelle sekä saarekkeen toisella puolella olevalle pellolle.

Korkeutensa perusteella Mikkolan asuinpaikka on paljastunut noin 8600 BP (9600 BP cal) (Sirviö 2000: 33). Koekaivauksissa ei saatu ajoittavaa materiaalia, mutta asuinpaikalta ei ole löydetty keramiikkaa.

**ORIMATTILA PAPPILANMÄKI JA
ORIMATTILA MIKKOLA
2007**

PERUSKARTTAOTE

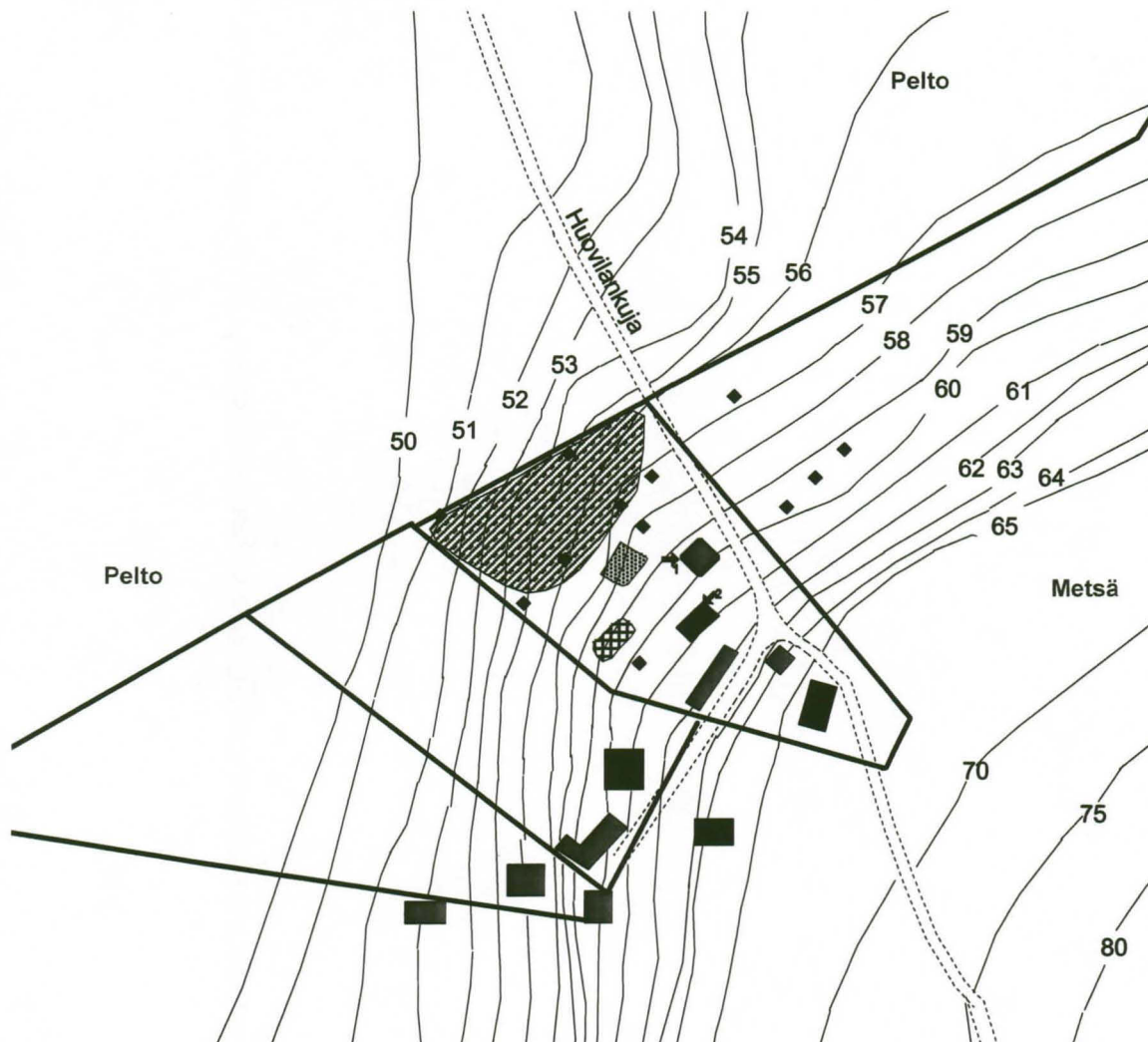
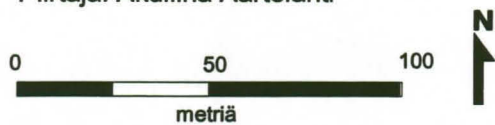

Peruskarttaote 3022 03 Mallusjoki
Mk. 1:20 000
Maanmittauslaitos, perus-cd ja käyrät 2001

- 1** Orimattila Pappilanmäki
- 2** Orimattila Mikkola

ORIMATTILA PAPPILANMÄKI 2007
Yleiskartta
Mk. 1:2000

Piirtäjä: Akuliina Aartolahti

	Peltoalue A		Tie		Asuinrakennus
	Peltoalue B		Tontin raja		Piharakennus
	Peltoalue c		—70— Korkeuskäyrä		
	Koekuoppa				
	Kiinnistyspiste				

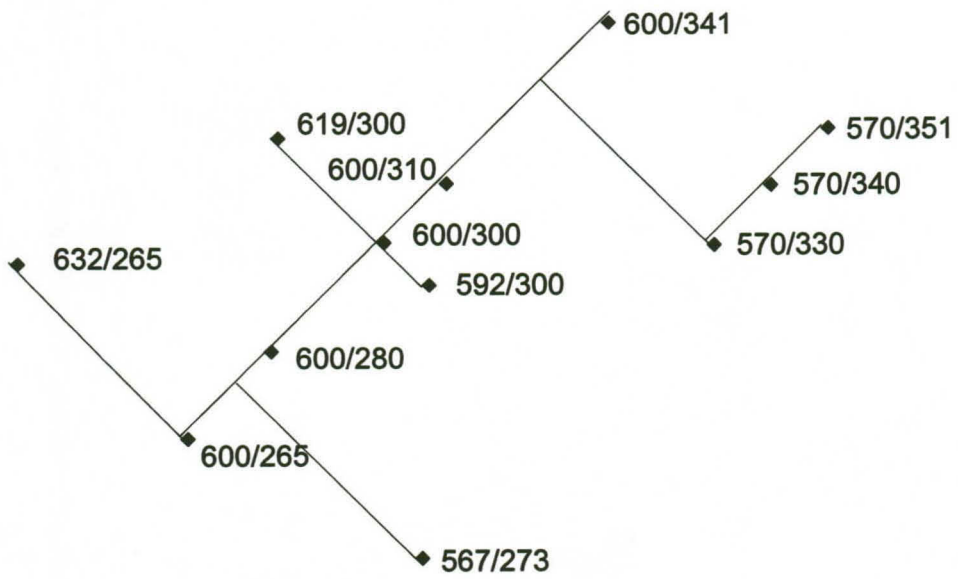
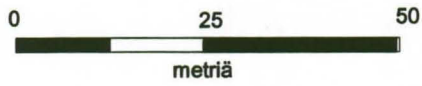
ORIMATTILA PAPPILANMÄKI

2007

KOEKUOPAT

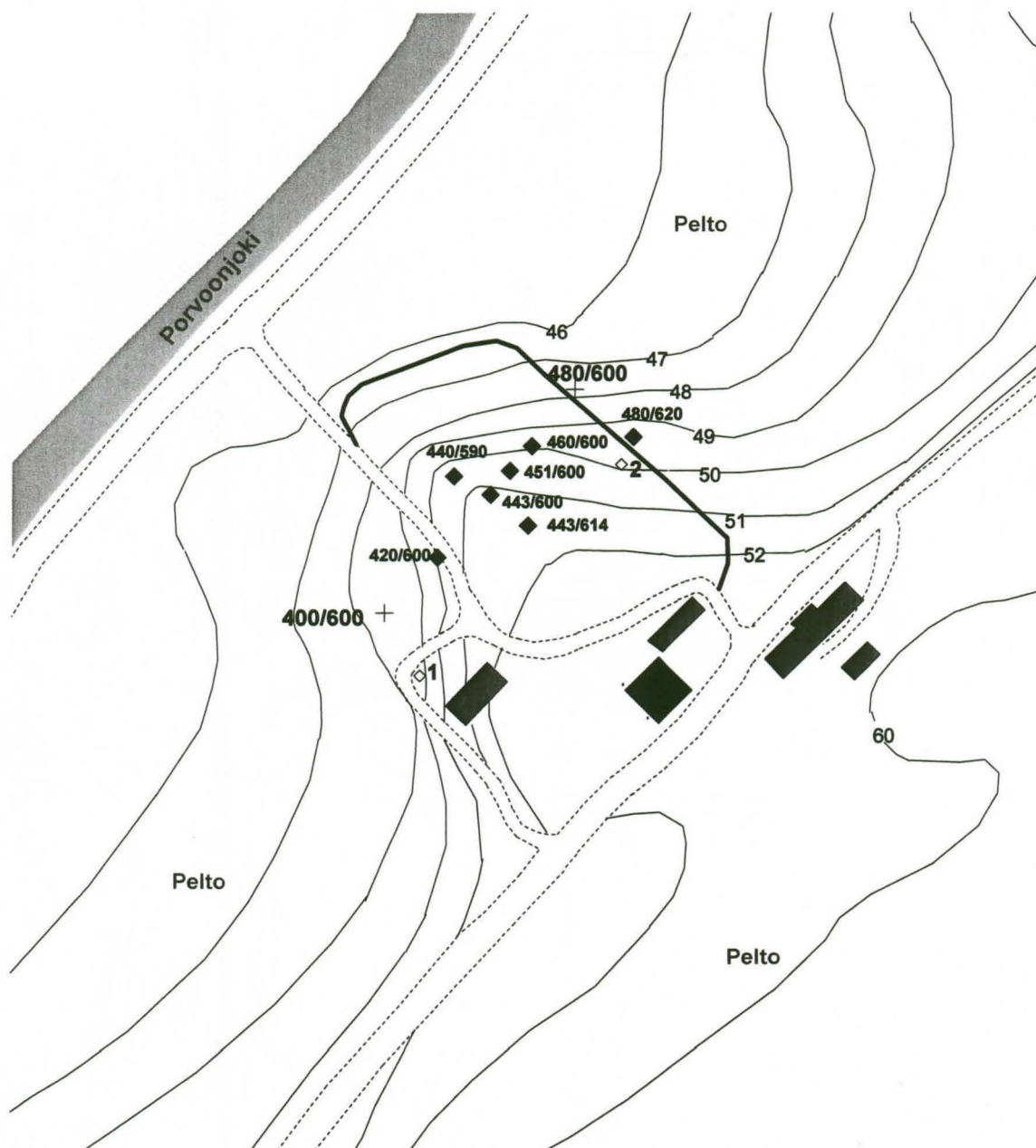
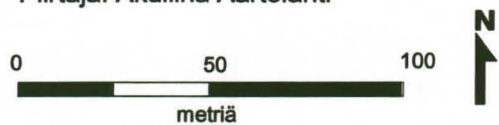
Mk. 1:1000

Piirtäjä: Akuliina Aartolahti

ORIMATTILA MIKKOLA 2007
Yleiskartta
Mk. 1:2000

Piirtäjä: Akuliina Aartolahti

■ Koekuoppa

◇ Kiintopiste

— Peltosaareke

- - - Tie

— 70 — Korkeuskäyrä

■ Rakennus

■ Ulkorakennus

5.6. Orimattila Virenoja Hannula

Nimi:	Hannula
Muinaisjäännöstyyppi ja ajoitus:	Kivikautinen asuinpaikka
Rauhoitusluokka:	II
Tutkimus:	Koekaivaus
Kenttätyöaika:	20.-21.6. 2007
Tutkimusalueen laajuus:	n. 4000 m ²
Kaivettu alue:	4,5 m ²
Rekisterikylä, tila ja Rno:	Virenoja Hannula 4:43
Maanomistaja:	- Hannula, Jarmo Ilveskatu 6 F 64, 15950 Lahti - Hannula, Eetu Karjalankatu 17 A 13, 15140 Lahti - Heikkilä, Eija Kaukasenkatu 5, 15680 Lahti
Peruskartta:	3111 02 Renkomäki
Koordinaatit:	p: 6752 09-6752 17 i: 3427 08-3427 16 z: n. 67-69
Löydöt:	KM 36756: 1-25, kvartsiesineitä, -esineenkattelma ja -iskoksia, kivilaji- iskos
Aiemmat löydöt:	KM 33217:1-2, kvartsikaavin, -iskoksia
Aiemmat tutkimukset:	Inventointi: Hannu Poutiainen ja Anssi Malinen 2002 (Poutiainen & Malinen 2002)
Lähikohteet:	-
Mustavalkonegatiivit:	LKM 134796:1-6
Diapositiivit:	LKM 38313:1-4
Kartat:	- Ote peruskartasta 1:20000 - Yleiskartta 1:2000 - Koekuoppakartta 1:1000

Kohde ja ympäristö

Kohde sijaitsee noin 8,3 kilometriä Orimattilan kirkosta luoteeseen, Porvoonjoen itärannalla. Kohde on Hannulan autiotilan lounaispuolella olevalla pienellä koilliseen työntyvällä hiesupitoisella peltoalueella. Peltoa rajaa pohjoisessa ja koillisessa Hannulan tilan pihapiiri. Pihapiirin koillispuolella kulkee Hannulantie. Lännessä pelto rajautuu Porvoonjokeen. Idässä ja luoteessa peltoa rajaavat ryteikköiset sekametsäalueet.

Maasto pellolla laskee loivasti lounaaseen. Alempana, lähellä jokea, on tasanne. Pellolta maasto nousee edelleen koilliseen Hannulan pihapiiriin ja aina tielle asti. Myös pellon itäpuolisella metsäalueella maasto nousee tasaisesti koilliseen.

Hannulan talo on nykyisin purettu, mutta vanha navetta ja piharakennus olivat tutkimusajankohtana vielä pystyssä. Pihamaalla oli runsaasti purkujätettä. Piha-alueella kasvoi korkeaa heinikkoa ja joitain marjapensaita. Peltoa ei oltu kylvetty lainkaan, eikä ilmeisesti vähään aikaan muutenkaan muokattu. Pellon itäpuolinen metsäalue kasvoi tiheää lehtipuuvältaista sekametsää. Maaperä alueella oli hiesusavi.

Vuoden 2002 inventoinnissa (Poutiainen & Malinen 2002: 15) asuinpaikkalöytöjä, kvartsikaavin ja -iskoksia, tuli pieneltä alueelta pellon itälaidalta, läheltä metsän rajaa.

Menetelmät

Pintapoitinta ja maaperäkairaus

Pintapoitintaa varten peltoalue jaettiin kolmeen eri lohkokoon. Pellon keskiosa, korkeuskäyrien 67 m mpy ja 68,5 m mpy välissä, oli peltoalue A. Peltoalue B oli sen yläpuolella oleva pieni koilliseen työntyvä kaistale. Peltoalue C oli pellon alalaidassa, joenrannassa oleva tasanne, korkeuskäyrän 67 m mpy alapuolella. Alueet B ja C poimittiin yksikköinä ja alue A systemaattisesti kahden metrin levyisissä kaakko-luode – suuntaisissa kaistoissa. Kaistat numeroitiin 1:stä 29:een, alkaen pellon itälaidasta. Pintapoitintaolosuhteet olivat huonot: peltoa ei oltu vähään aikaan muokattu ja auringonpaiste oli kuivattanut ja kovettanut pellon pinnan.

Maaperäkairaa käytettiin lähinnä pellon ympäristön peitteisillä alueilla maaperän ja mahdollisten kulttuurikerrosten selvittämiseksi.

Peruslinja ja koekuopat

Peruslinja vedettiin pellon keskivaiheilta metsään, suuntaan 150 goonia. Peruslinjan läntisimmälle pisteelle annettiin koordinaatit 440/600. Koska peruslinja oli luode-kaakko

–suuntainen, kasvaa koordinaatistossa x luoteeseen ja y koilliseen. Peruslinjan kohdista 400/600, 410/600, 420/600 ja 440/600 vedettiin apulinjat suorassa kulmassa peruslinjaan nähden.

Peruslinja sidottiin kiinni paikalle mitattuun kiintopisteeseen, josta saatiin myös korkeus. Kiintopiste (p: 6752 133,473; i: 3427 153,536; z: 68,74) oli pellon koillisreunalla, pellon ja pihapiirin rajalla lähellä pellon kaakkoisnurkkaa (ks. s. 75). Peruslinjan länsipää, 440/600, oli kiintopisteestä 18 metrin päässä suuntaan 280 goonia.

Suurin osa koekuopista kaivettiin peltoalueen ympäristöön peitteisille alueille. Pellon itäpuoliseen metsään kaivettiin yhteensä seitsemän koekuoppaa kohtiin 400/590, 400/600, 400/610, 410/590, 410/600, 410/610 ja 418/600. Pellon koillispuolelle, pihapiiriin kaivettiin yksi koekuoppa koordinaatiston kohtaan 440/621. Pellolle kaivettiin yksi koekuoppa kohtaan 420/589 (ks. s. 75).

Havainnot

Pintapoinninta ja maaperäkairaus

Pintapoinninnassa löytöjä saatiin talteen eniten peltoalueelta A, yhteensä kaksi kvartsisiesineen katkelmaa sekä 23 kvartsi-iskosta, ydin ja raaka-ainekvartsia (KM 36756:5-21). Alueen itälaidalla, lähellä metsän reunaa, oli selvä löytökeskittymä, mutta löytöjä saatiin talteen myös aivan pellon länsilaidaltakin. Pohjois-etelä –suunnassa löytöalue keskittyi korkeuskäyrien 67 m mpy ja 68,5 m mpy väliselle alueelle.

Peltoalueelta C löytöjä saatiin talteen yhteensä 16 kappaletta (KM 36756:22-25). Joukossa oli yksi kvartsiterä (KM 36756:22), yksi kvartsiydin (KM36756:23) ja yksi kivilajiydin (KM 36756:24). Peltoalueella B ei esihistoriallisia löytöjä ollut. Sen sijaan pellon pinnalla oli huomattavasti muuta aluetta enemmän resentejä löytöjä, muun muassa rakennusjätettä ja astianpaloja, joita ei luetteloitu.

Maaperäkairauksissa ei havaittu kulttuurikerroksia. Maaperä oli kauttaaltaan hiesusavea niin metsässä kuin pihapiirissäkin eikä selkeitä kerroksia voinut erottaa.

Koekuopat

Koekuoppien maaperä oli pääosin kovaa hiesusavea niin pellolla kuin peitteisilläkin alueilla. Kaikissa koekuopissa pintakerros oli sekoittunutta savensekaista multaa. Sekoittuneen pintakerroksen alla koekuopissa oli yleensä vain ohut kerros väriltään kellertävää savea, jonka alla oli jo puhdas vaaleanharmaa pohjasavi. Osassa koekuopista,

sekoittuneen kerroksen alla, oli heikosti erottuva vaaleanruskean hiesun kerros, joka oli rakenteeltaan hieman irtonaisempaa kuin sen alla oleva savi. Pellolle kaivetussa koekuopassa kyntökerroksen alla oli heti puhdas pohjasavi. Kaikkien koekuoppien pohjaan tehtiin joko kairan- tai lapionpisto, jolla puhtaan pohjamaan jatkuminen varmistettiin.

Rakenteita tai kulttuurikerroksia ei koekuopissa havaittu. Myös löytöjen määrä oli vähäinen. Kaikki löydöt tulivat joko sekoittuneesta pintakerroksesta tai sen alapuolisesta vaaleanruskeasta hiesukerroksesta.

400/590; z= 67,86

Koekuopan syvyys oli 40 senttiä. Turvetta oli 6 sentin paksuinen kerros ja sen alla oli sekoittunutta savensekaista multamaata noin 5 senttiä. Vaaleaa kellertävää savea oli noin 12 senttiä. Sen alapuolella oli puhdas pohjamaa.

Koekuoppa oli löydötön.

400/600; z=68,44

Koekuopan syvyys oli 44 senttiä. Varsinaista turvekerrosta ei ollut lainkaan ja sekoittunut maakerros oli paksuudeltaan noin 9 senttiä. Sen alla oli 10 sentin kerros vaaleanruskeaa hiesua. Kellertävän kovan saven kerros oli paksuudeltaan noin 13 senttiä ja sen alla savi muuttui vaaleanharmaaksi pohjasaveksi.

Löydöt: KM 36756:1 kvartsi-iskos 1 kpl.

400/610; z=69,01

Koekuopan syvyys oli 42 senttiä. Turvekerroksen paksuus oli 3 senttiä ja sen alla oli sekoittunutta savensekaista multaa noin 6 senttiä. Vaaleanruskeaa hiesua oli noin 8 sentin kerros. Maaperä muuttui kovaksi saveksi, joka noin 8 sentin paksuudelta oli väriltään kellertävää ja muuttui sitten vaaleanharmaaksi pohjasaveksi.

Löydöt: KM 36756:2, kvartsi-iskos 1 kpl.

410/590; z=68,05

Koekuoppa kaivettiin 40 sentin syvyyteen. Turvekerroksen paksuus oli noin 1 sentti. Sen alla oleva sekoittunut kerros oli paksuudeltaan noin 4 senttiä. Maaperä muuttui kokonaan kovaksi saveksi, joka pinnasta, noin 1 sentin paksuudelta, oli väriltään

kellertävää ja muuttui sitten puhtaaksi vaaleanharmaaksi pohjasaveksi. Koekuoppa oli löydötön.

410/600; z=68,44

Koekuoppa kaivettiin 33 sentin syvyyteen. Varsinaista turvekerrosta koekuopan päällä ei ollut. Sekoittunut savensekainen multamaa oli paksuudeltaan noin 9 senttiä. Heti sekoittuneen kerroksen alta tuli puhdas vaaleanharmaa pohjasavi. Kvartsi-iskokset löytyivät sekoittuneesta pintamaasta.

Löydöt: KM 36756:3, kvartsi-iskoksia 2 kpl.

410/610; z=69,13

Koekuoppa kaivettiin 47 sentin syvyyteen. Turvekerros oli paksuudeltaan alle sentin ja sen alla oleva sekoittunut kerros oli paksuudeltaan noin 10 senttiä. Alla oli vaaleanruskeaa hiesua noin 16 senttiä. Maaperä muuttui kovaksi saveksi, joka noin 6 sentin paksuudelta oli väriltään kellertävää ja muuttui sitten vaaleanharmaaksi puhtaaksi pohjasaveksi.

Löydöt: KM 36756:4, kvartsi-iskoksia 2 kpl.

418/600; z= 68,34 (koordinaatit koekuopan kaakkoiskulmasta)

Koekuopan syvyys oli 42 senttiä. Turvekerroksen paksuus oli noin 2 senttiä. Sekoittunut multamaa oli paksuudeltaan noin 10 senttiä ja sen alla oli noin 7 sentin kerros vaaleaa kellertävää kovaa savea. Pohjamaa oli vaaleanharmaata savea.

Koekuoppa oli löydötön.

420/589; z= 67,45

Koekuopan syvyys oli 39 senttiä. Kyntökerroksen paksuus oli noin 11 senttiä. Sen alapuolella oli tasaisen värinen harmaa kova pohjasavi, joka jatkui samanlaisena, mutta muuttui alempana hieman kosteammaksi ja sitkeäksi. Kyntökerroksen ja pohjasaven välillä ei ollut suurta eroa. Väriltään ne olivat samanlaisia, mutta kyntökerroksen maa oli hieman irtonaisempaa ja sen pohjalla näkyi kerros vanhoja olkia.

Koekuoppa oli löydötön.

440/621; z=69,22

Koekuoppa kaivettiin 40 sentin syvyyteen. Pinnalla oli sekoittunut kyntökerros, paksuudeltaan noin 20 senttiä. Alla oli vaaleankellertävää kovaa savea noin 10 senttiä, joka muuttui vaaleanharmaaksi pohjasaveksi.

Koekuoppa oli löydötön.

Yhteenveto

Hannulan kivikautiselle asuinpaikalle kaivettiin yhteensä yhdeksän koekuoppaa, joiden kokonaispinta-ala oli 4,5 neliometriä. Koekuopista seitsemän kaivettiin peltoalueen kaakkoispuolen metsään, yksi pellolle ja yksi Hannulan tilan piha-alueelle, pellon koillispuolelle.

Koekuopissa ei havaittu kulttuurikerroksia tai rakenteita. Myös löytöjen määrä koekuopissa oli vähäinen. Neljästä koekuopasta tuli yhteensä kuusi kvartsi-iskosta. Löydölliset koekuopat olivat metsässä korkeuskäyrän 68 m mpy yläpuolella.

Pintapoiminnalla löytöjä saatiin talteen koko peltoalueelta, lukuun ottamatta pellon ylimpiä osia korkeuskäyrän 68,5 m mpy yläpuolella. Sen alapuolella löytöjä oli aivan joenrantaan asti. Peltoalueen kaakkoisosassa, lähellä metsän reunaa, löytöjä oli eniten.

Asuinpaikka on vähälöytöinen ja koekuoppien sekä pintapoiminnan perusteella löytöalue rajautuu 69 m mpy alapuolelle. Löytökorkeuksien perusteella Hannulan asuinpaikka on paljastunut vasta Ancyclusjärven regressiovaiheessa, todennäköisesti samoihin aikoihin kuin Puujoen asuinpaikatkin (ks. Sirviö et al. 2001: kuva 17). Ajoitettavaa materiaalia paikalta ei löytynyt, mutta Hannulan asuinpaikalta ei ole löydetty keramiikkaa.

5.7. Orimattila Niemi/Sairakkala Puujoki 2

Nimi:	Puujoki 2
Muinaisjäännöstyyppi ja ajoitus:	Kivikautinen asuinpaikka
Rauhoitusluokka:	II
Tutkimus:	Koekaivaus
Kenttätyöaika:	25.-27.6. 2007
Tutkimusalueen laajuus:	n. 17000 m ²
Kaivettu alue	4 m ²
Rekisterikylä, tila ja Rno:	Niemi/Sairakkala - Suoniitty 4:5 - Koivuniemi 11:17
Maanomistaja:	- Suominen, Ilkka ja Paula Miekkiontie 908, 16320 Pennala - Virkki, Aarno Viljaniementie 234, 16320 Pennala
Peruskartta:	3111 02 Renkomäki
Koordinaatit:	p: 6750 57-6750 72 i: 3424 82-3424 98 z: n. 67-74
Löydöt:	KM 36757: 1-10, kvartsiesineitä ja -iskoksia
Aiemmat löydöt:	KM 31231:1-6, kvartsiesineitä, -iskoksia KM 32120:1-4, kvartsiteelmiä, -ydin, -iskoksia
Aiemmat tutkimukset:	Inventointi: Hannu Poutiainen 1998 (Poutiainen 1998); Lönnqvist, Kenneth 2000 (Lönnqvist 2000)
Lähikohteet:	- Orimattila Puujoki 1, kivikautinen asuinpaikka - Orimattila Puujoki 3, kivikautinen asuinpaikka
Mustavalkonegatiivit:	LKM 134797:1-5
Diapositiivit:	LKM 38314:1-4
Kartat:	- Ote peruskartasta 1:20000 - Yleiskartta 1:2000 - Koekuoppakartta 1:1000

Kohde ja ympäristö

Kohde sijaitsee noin 7 kilometriä Orimattilan kirkolta luoteeseen, Puujoen itäpuolisella peltoalueella, Pennalasta Viljaniemeen vievän tien varrella. Löytöalue jakaantuu kahteen osaan: toinen löytöalue sijaitsee Puujoen rannalla olevalla viljelemättömällä pellolla (Suoniitty) ja toinen sen pohjoispuolella, jyrkkärinteisellä pellolla (Koivuniemi). Alueiden välissä on pieni hiekkatie sekä kallioinen metsäsaareke (ks. s. 77).

Eteläisempi peltoalue (pelto B) on pieni, viljelemätön alue Puujoen rannalla. Pelto rajautuu idässä ojaan ja sähkölinjaan ja lännessä tiehen. Etelässä peltoa rajaa puujoki. Pohjoisessa sitä rajaa pieni hiekkatie ja peltojen välissä oleva metsäsaareke. Pelto on alavaa, noin 66-68 m mpy, ja se laskee loivasti etelään, kohti jokea. Tutkimusajankohtana peltoa ei oltu istutettu, mutta se kasvoi korkeaa heinää ja pihasauniota.

Puujoen varrella olevat alavat peltoalueet ovat paikoitellen hyvin kosteita ja keväisin ne usein peittyvät Puujoen tulvien alle. Maat joen rannalla on kuivatettu pelloiksi melko myöhään, aiemmin ne ovat olleet suota.

Pohjoisempi alue (pelto A) on viljelyksessä oleva jyrkkärinteinen peltoalue. Tutkimusajankohtana pelto oli istutettu heinälle. Pelto rajautuu idässä ojaan ja sähkölinjaan, lännessä tiehen ja etelässä metsäsaarekkeeseen ja pieneen hiekkatiehen. Maasto nousee melko jyrkästi pohjoiseen ja luoteeseen muodostaen selkeitä luode-kaakko –suuntaisia terasseja. Pellon korkein kohta on sen luoteiskulmassa, tien reunassa. Maaperä molemmilla pelloilla on hiesusavi.

Peltojen välissä olevan kuusivaltaisen metsäsaarekkeen maaperä on pääasiassa kalliota. Maasto nousee jyrkästi pohjoiseen ja luoteeseen. Myös asuinpaikan itäpuolella on itään nouseva korkea kallio.

Peltoja ei vuosien 1998 ja 2000 (Poutiainen 1998: Lönnqvist 2000) inventoinneissa pintapoimittu systemaattisesti. Pellolta B talteen kerätyt asuinpaikkalöydöt tulivat matalalta terassilta 67,5 m mpy korkeuskäyrän alapuolelta. Pellon A löydöt tulivat terassilta, joka on noin 70 m mpy korkeuskäyrällä (Poutiainen 1998). Talteen kerättyjen löytöjen perusteella asuinpaikka on vähälöytöinen ja pienialainen. Löytökorkeuksien perusteella asuinpaikalla on todennäköisesti eri ikäisiä löytöjä (Poutiainen 1998: 16).

Puujoki 2:n asuinpaikalta on suora näkyvyys joen vastarannalla olevalle kivikautiselle asuinpaikalle Puujoki 1:lle, joka sijaitsee noin 400 metrin päässä lounaassa.

Menetelmät

Pintapoiminta ja maaperäkairaus

Kasvillisuudesta johtuen kumpaakaan peltoa ei voitu pintapoimia systemaattisesti. Pellon pinnalla havaitut löydöt otettiin kuitenkin talteen ja niiden löytöpaikat määriteltiin peruslinjan avulla. Molempia peltoja sekä metsäsaarekettä kairattiin mahdollisten kulttuurikerrosten havaitsemiseksi. Myös koekuoppien pohjiin tehtiin kairanpistoja.

Peruslinja ja koekuopat

Peruslinja vedettiin pellolle A ylimmän rantaterassin rinteelle suuntaan 100 goonia. Peruslinjan läntisimmälle pisteelle annettiin koordinaatit 800/400. Koordinaatisto kasvaa pohjoiseen ja itään. Peruslinjan kohdasta 800/440 vedettiin apulinja suorassa kulmassa peruslinjaan nähden. Apulinjan eteläpäästä, koordinaatiston kohdasta 720/440, vedettiin vielä peruslinjan suuntainen linja pellolle B.

Peruslinja sidottiin kiinni kiintopisteisiin, joista saatiin myös korkeudet. Kiintopiste 1 (p: 6750 600,372; i: 3424 942,337; z: 68,84) on pellon A itälaidassa, pelto-ojan itäpuolella sähköpylvään juuressa (ks. s. 77). Kiintopiste 2 (p:6750 778,122; i:3424 864,054; z:78,59) on pellon A länsilaidalla, tienpenkassa, peltojen välissä olevan metsäsaarekkeen rajalta noin 52 metrin päässä (ks. s. 77).

Peruslinjan läntisin piste, 800/400, oli 108 metrin päässä kiintopisteestä 2, suuntaan 176 goonia. Peruslinjan itäisin piste, 800/480, oli 61 metrin päässä kiintopisteestä 1, suuntaan 213 goonia.

Pellolle A kaivettiin yhteensä seitsemän koekuoppaa. Niistä viisi oli peruslinjalla kohdissa 800/400, 800/420, 800/440, 800/460 ja 800/480. Peruslinjan pohjois- ja eteläpuolelle kaivettiin koekuopat kohtiin 820/440 ja 780/440. Pellolle B kaivettiin yksi koekuoppa kohtaan 720/400.

Havainnot

Pintapoiminta ja maaperäkairaus

Vaikka systemaattista pintapoimintaa ei voitukaan paikalla tehdä, saatiin löytöjä pellon pinnalta talteen yhteensä yhdeksän: yksi kvartsiesineen teelmä ja kahdeksan kvartsi-iskosta (KM 36757:8-10). Iskoksista yksi (KM 36757:9) löytyi pellolta B. Loput kvartsit löytyivät pellolta A. Pintapoimintalöytöjen levintä näkyy kartassa sivulla 77.

Paikalta löytyi myös jonkin verran resentiä materiaalia, jota ei luetteloitu. Resenttejä löytöjä, muun muassa lasia, posliinia, muovia ja tiiltä, oli huomattavasti enemmän pellolla B. Pellolta A nämä puuttuivat lähes kokonaan ja ainoa kivikautta nuorempi löytö oli punasavikeramiikan pala.

Maaperäkairauksissa molempien peltojen maaperä todettiin erittäin kovaksi hiesusaveksi, josta erillisiä maakerroksia oli vaikea erottaa. Metsäalueella maaperä oli pääosin kalliota. Kulttuurikerroksia ei havaittu.

Koekuopat

Kaikissa koekuopissa maaperä oli kovaa hiesusavea ja erot maakerrosten välillä olivat tuskin havaittavat. Kyntökerroksen paksuus vaihteli noin kymmenestä yli 30:een senttiin. Kynnön alapuolinen maakerros oli vaaleanruskeaa kovaa ja tiivistä hiesusavea ja sen alla oli puhdas pohjamaa. Pohjamaa oli kaikissa koekuopissa tiivistä kerrostunutta vaaleanharmaata savea. Koekuoppien pohjat varmistettiin kairaamalla tai lapionpistolla. Kairausten perusteella pohjasavi muuttui syvemmällä hieman kosteammaksi.

Pellolle B kaivetussa koekuopassa maakerrokset olivat muuten samanlaisia kuin pellolla A, mutta maa oli selvästi kosteampaa ja sitkeämpää.

Rakenteita tai kulttuurikerroksia ei koekuopissa ollut ja löytöjenkin määrä oli vähäinen. Löydölliset koekuopat keskittyvät korkeuskäyrien 70 m mpy ja 71 m mpy tuntumaan.

720/400; z=67,52

Koekuopan syvyys oli 54 senttiä. Kyntökerros oli paksuudeltaan 32 senttiä ja sen alla oleva vaaleanruskean hiesun kerros oli paksuudeltaan 16 senttiä. Hiesun alla oli harmaa ja sitkeä pohjasavi.

Koekuoppa oli löydötön.

780/440; z=69,66

Koekuoppa oli syvyydeltään 46 senttiä. Kyntökerroksen paksuus oli 15 senttiä ja sen alla oli vaaleanruskeaa hiesua 22 sentin paksuudelta. Pohjamaa oli harmaata kovaa savea.

Löydöt KM 36757:2, kvartsikaavin, 1 kpl ja kvartsi-iskos, 1 kpl.

800/400; z=73,57

Koekuopan syvyys oli 45 senttiä. Kyntökerroksen paksuus oli 13 senttiä ja sen alapuolinen vaaleanruskean hiesun kerros noin 28 senttiä. Alla oli harmaa, kova ja tiivis savi.

Koekuoppa oli löydötön.

800/420; z=72,17

Koekuopan syvyys oli 46 senttiä. Kyntökerros oli paksuudeltaan 11 senttiä ja vaaleanruskean hiesun kerros oli paksuudeltaan 21 senttiä. Alla oli kova ja tiivis harmaa savi.

Löydöt KM 36757:3, kvartsi-iskos, 1 kpl.

800/440; z=71,41

Koekuopan syvyys oli 42 senttiä. Kyntökerroksen paksuus oli 25 senttiä ja vaaleanruskeaa hiesua oli 10 senttiä. Pohjamaa oli tiivistä ja kovaa savea.

Löydöt KM 36757:4, kvartsikaavin 1 kpl. Lisäksi yksi pala punasavikeramiikkaa, jota ei luetteloitu.

800/460; z=71,39

Koekuopan syvyys oli 46 senttiä. Kyntökerros oli paksuudeltaan 24 senttiä ja sen alapuolinen vaaleanruskean hiesun kerros 8 senttiä. Pohjamaa oli tiivistä ja kovaa savea.

Löydöt: KM36757:5-6, pii-iskos 1 kpl ja kvartsi-iskoksia 3 kpl.

800/480; z=70,93

Koekuopan syvyys oli 46 senttiä. Kyntökerros oli paksuudeltaan 9 senttiä ja sen alla oli vaaleanruskeaa hiesusavea, paksuudeltaan 27 senttiä. Pohjamaa oli erittäin tiivistä ja kovaa harmaata savea. Koekuopan pohjalle tehtiin noin 25 sentin syvyinen lapionpisto.

Löydöt: KM 36757:7, kvartsi-iskoksia 1 kpl.

820/440; z=72,46

Koekuopan syvyys oli 45 senttiä. Kyntökerroksen paksuus oli 25 senttiä ja sen alla oli 15 sentin kerros vaaleanruskeaa hiesua. Pohjalla oli kova ja tiivis harmaa savi.

Koekuoppa oli löydötön.

Yhteenveto

Puujoki 2:n kivikautiselle asuinpaikalle kaivettiin yhteensä kahdeksan koekuoppaa, joiden kokonaispinta-ala oli 4 neliometriä. Koekuopista seitsemän kaivettiin ylempänä olevalle pellolle, peltoalueelle A, ja yksi koekuoppa alemmalle pellolle, peltoalueelle B.

Koekuopissa ei havaittu rakenteita tai kulttuurikerroksia. Myös löytöjen määrä oli melko vähäinen: kolme kvartsiesinettä, yksi pii-iskos sekä 14 kvartsi-iskosta. Osa löydöistä kerättiin talteen pellon pinnalta. Asuinpaikalta ei löytynyt palanutta luuta tai keramiikkaa.

Löytöalue peltoalueella B, niin koekuoppien kuin pellon pinnalla olleiden löytöjenkin perusteella, näyttäisi rajautuvan korkeuskäyrien 71 m mpy ja 73 m mpy väliselle alueelle. Sen yläpuolelta ei löytöjä tullut lukuun ottamatta paria pintapöimintälöytöä pellon laidalta. Peltoa ei kuitenkaan voitu systemaattisesti pintapöimintä, joten löytöalue voi olla tätä huomattavasti laajempi.

Pellolle B kaivettu koekuoppa oli löydötön, mutta kivikautiseen asutukseen viittaavia löytöjä saatiin talteen pintapöiminnalla. Pellon B asuinpaikkalöydöt tulivat korkeuskäyrän 68 m mpy alapuolelta. Myöskään peltoa B ei voitu systemaattisesti pintapöimintä, joten löytöaluetta ei voida sen tarkemmin rajata.

Peltojen A ja B löytöalueet eivät välttämättä liity samaan asuinpaikkaan, vaan ne voivat muodostaa kaksi erillistä ja eri-ikäistä asuinpaikkaa. Rantakorkeuksien mukaan Puujoki 2 asuinpaikalla alempana oleva pelto on paljastunut vasta Angylusjärven regressiovaiheessa noin 8700 BP (9700 BP cal) (Sirviö et al 2001: 40). Ylempänä oleva löytöalue sen sijaan on jäänyt Ancyclus-transgressiorajan (noin 70 m mpy) yläpuolelle. Puujoen varrella olevien asuinpaikkojen ajoittaminen pelkästään Itämeren rannansiirtymisen perusteella on kuitenkin hyvin epävarmaa, sillä alueelle on voinut kuroutua myös muinaisjärvi (ks. Sirviö et al. 2001: 40).

5.8. Orimattila Viljaniemi Puujoki 1

Nimi:	Puujoki 1
Muinaisjäännöstyyppi ja ajoitus:	Kivikautinen asuinpaikka
Rauhoitusluokka:	II
Tutkimus:	Koekaivaus
Kenttätyöaika:	28.-29.6. 2007
Tutkimusalueen laajuus:	n. 3700 m ²
Kaivettu alue:	2,5 m ²
Rekisterikylä, tila ja Rno:	Viljaniemi - Jaakkola 1:48 - Rotikisto 1:61
Maanomistaja:	Pentti Köykän oikeudenomistajat (Koivisto, Markku Porrassuontie 23, 7560 Pukkila)
Peruskartta:	3111 02 Renkomäki
Koordinaatit:	p: 6750 08-6750 15 i: 3424 80-3424 82 z: n. 65-68
Löydöt:	KM 36758: 1-2, kvartsiydin ja -iskos
Aiemmat löydöt:	KM 31230:1-8, kvartsiesineitä, -teelmiä, -iskoksia KM 32121:1-61 (ks. kohta huomio) kiviesineitä, esineen katkelmia ja -teelmiä, kvartsiesineitä,-iskoksia jne.
Aiemmat tutkimukset:	Inventointi Hannu Poutiainen 1998 (Poutiainen 1998); Lönnqvist, Kenneth 2000 (Lönnqvist 2000).
Lähikohteet:	Orimattila Puujoki 2, kivikautinen asuinpaikka Orimattila Holmanmäki, kivikautinen asuinpaikka
Mustavalkonegatiivit:	LKM 134798:1-8
Diapositiivit:	LKM 38315:1-4
Kartat:	Ote peruskartasta 1:20000 Yleiskartta 1:2000

Kohde ja ympäristö

Kohde sijaitsee noin 7 kilometriä Orimattilan kirkolta luoteeseen, Puujoen länsipuolella olevalla hiesupellolla. Pellolla, noin 120 metriä joesta länteen, on pieni metsäsaareke, jonka koilliskulmassa on lato. Asuinpaikka on ladon eteläpuolisella pellolla, pellon ja metsän rajalle muodostuvalla rantaterassilla, ja sen loivasti itään viettävällä rinteellä. Etelässä alue rajautuu pelto-ojaan ja idässä Puujokeen.

Joen rannassa maasto on tasaista ja alavaa. Keväisin joki tulvii peittäen alleen laajoja alueita pellostä. Länteen päin tultaessa maasto nousee loivasti ja muodostaa selkeän terassimaisen muodostelman metsänreunan tuntumaan. Pellolta metsäsaarekkeelle maasto nousee edelleen loivasti länteen. Noin 30 metrin päässä metsän reunasta alkaa kallio ja maasto nousee hieman jyrkemmin. Myös metsäalueen eteläosassa on kallio. Metsäsaarekettä on raivattu ja raivausjätteet on jätetty paikoilleen, mikä vaikeutti huomattavasti maaston muotojen hahmottamista.

Maaperältään metsä on kallion lisäksi lähinnä hyvin kosteaa hiesusavea. Turve ja humuskerros on paksu ja kasvillisuus on lehtipuuvaltaista sekametsää. Metsäsaarekkeen korkeimmalla kohdalla kulkee luode-kaakko –suuntainen, noin 7 metriä leveä ja 2-3 metriä syvä kaivanto. Kaivanto alkaa metsäsaarekkeen pohjoisreunasta ja laskee kaakkoon. Pituutta sillä on noin 20-30 metriä. Puujoen varren peltoalueet ovat aikaisemmin olleet suota ja pelloiksi ne on kuivatettu melko myöhään. Kaivanto voikin olla peltojen kuivattamiseen liittyvä kuivatusoja.

Ladon pohjoispuolella pellostä työntyy kapea peltokaistale länteen ja samalla maasto nousee. Peltokaistaleen eteläpuolella, kulkee pieni peltotie. Joen rannassa peltoalue jatkuu alavana ja kapeana nauhan pohjoiseen. Sen länsipuolella on laaja, osin jyrkkä ja kallioinen metsäalue, joka kuitenkin lähellä pellon laitaa on loivarinteinen. Metsäalueen länsikulmassa, ladon pohjoispuolella on tontin rajakivi (ks. s. 79).

Asuinpaikan itäpuolella, joen vastarannalla, on korkea kallio. Sen edustalla joen rannassa on kosteikkoalue, joka keväisin ja kesällä on lintujen käyttämä vesiallas. Pohjoiskoillisessa joen vastarannalla näkyy Puujoki 2:n kivikautinen asuinpaikka.

Kivikautisia asuinpaikkalöytöjä on kerätty talteen ladon eteläpuolelta metsän reunassa olevalta terassilta, mutta myös alemmaa läheltä tulvivan joen reunaa (Poutiainen 1998: 15). Löytöjen perusteella asuinpaikka todettiin pienialaiseksi, mutta runsaslöytöiseksi. Myöhemmin kuitenkin myös asuinpaikan eteläpuoliselta pellolta on löydetty kvartseja (Lönnqvist 2000) ja keväällä 2006 ja 2007 myös ladon pohjoispuolelta löytyi ainakin kaksi kivikirveen katkelmaa. Kirveet löysi Tapio

Gröhdal, joka toimitti ne Lahden kaupunginmuseoon. Ladon eteläpuoliselta pellolta hän oli löytänyt myös kourutaltan, jota ei vielä ole toimitettu museoon.

Huomio

Kohteet Puujoki 1 ja Puujoki 3 ovat Lönnqvistin vuoden 2000 täsmäinventoinnissa sekoittuneet keskenään. Kohteet löytyivät Hannu Poutiaisen inventoinnissa (1998), jossa Puujoki 1:n koordinaatit ovat x: 6750 12; y: 3424 80; z: 65-67,5 ja Puujoki 3:n koordinaatit x: 6752 02; y: 3424 44; z: 67,5-70. Puujoki 3 siis sijaitsee lähes 2 kilometriä Puujoki 1:stä luoteeseen. Kohdekuvaukset ja koordinaatit vastaavat toisiaan, mutta inventoinnin peruskarttaliitteessä kohdenumerot ovat vaihtaneet paikkaa (ks. Poutiainen 1998).

Täsmäinventoinnissa vuonna 2000 (Lönnqvist: 2000) paikat ovat sekoittuneet keskenään Poutiaisen (1998) karttaliitteen mukaisesti. Näin ollen tutkimukset, jotka vuonna 2000 tehtiin Puujoki 1:llä on todellisuudessa tehty Puujoki 3:lla ja toisinpäin. Arkisto- ja rekisteritiedot ovat oikein, mutta Puujoki 3:n kohdekuvaus ja yleiskartta vastaavat Puujoki 1:tä (ks. Lönnqvist 2000). Siis myös vuoden 2000 löydöt Puujoki 1:ltä KM 32119:1 ovat todellisuudessa Puujoki 3:lta ja Puujoki 3:n löydöt KM 32121: 1-61 ovat Puujoki 1:ltä.

Menetelmät

Pintapoiminta ja maaperäkairaus

Puujoki 1:n asuinpaikka on jo aiemmissa tutkimuksissa todettu runsaslöytöiseksi ja pienialaiseksi ja se on rajattu pellolle. Kesän 2007 tutkimukset päätettiin keskittää kokonaan asuinpaikan ulkopuolelle, metsäsaarekkeelle sekä ladon pohjoispuolelle kivikirveiden löytöpaikalle.

Kasvillisuudesta johtuen pellolla ei voitu tehdä pintapoimintaa, mutta pellon pinnalla näkyvissä olleet löydöt kerättiin talteen. Metsäaluetta kairattiin maaperäkairalla ja kairaushavaintojen perusteella päätettiin koekuoppien paikat.

Peruslinja ja koekuopat

Peruslinja vedettiin metsän puolelle lähelle pellon reunaa suuntaan 0 goonia. Linjan eteläisimmälle pisteelle annettiin koordinaatit 300/600. Koordinaatisto kasvaa pohjoiseen ja itään. Peruslinjan kohdasta 310/600 vedettiin apulinja suorassa kulmassa peruslinjaan nähden.

Peruslinja sidottiin kiinni kiintopisteisiin, jotka käytiin mittamassa 13.6.2007. Kiintopiste 1 (p:6750 121,514; i:3424 798,360; z:68,51) on metsän reunassa lähellä pellon laitaa, terassimuodostelman korkeimmalla kohdalla. Kiintopiste 2 (p:6750 162,404; i:3424 807,819; z:66,65) oli noin metrin päässä ladon kaakkoiskulmasta itään (ks. s. 79).

Peruslinjan eteläisin piste 300/600 oli 32 metrin päässä kiintopisteestä 1 suuntaan 105 goonia ja peruslinjan pohjoisin piste 328/600 oli 47 metrin päässä kiintopisteestä 2 suuntaan 207 goonia.

Metsäalueelle kaivettiin yhteensä neljä koekuoppa koordinaatiston kohtiin 310/590, 310/602, 320/600 ja 328/600. Peruslinjan ulkopuolelle, ladon pohjoispuolelle kaivettiin yksi koekuoppa (koekuoppa A). Koekuoppa oli 24 metrin päässä ladon luoteisnurkasta suuntaan 370 goonia (ks. s. 79).

Havainnot

Pintapöiminta ja maaperäkairaus

Pintapöimintää pelloilla ei voitu tehdä eikä pellon pinnalla näkynyt löytöjä. Asuinpaikan pohjoispuolella olevan laajan metsäalueen reunalta, pellon ja metsän rajalta, löytyi kvartsiydin ja kvartsi-iskos (KM 36758: 1-2; ks. s. 79).

Maaperäkairauksessa ei havaittu kulttuurikerroksia. Metsäsaarekkeen maaperä oli pääasiassa kostea hiesusavea, mutta paikoitellen hiesun alla oli hiekkakerros. Kairauksessa havaittiin tutkittavan alueen supistuvan melko pieneksi, johtuen lännessä ja etelässä olevasta kalliosta.

Koekuopat

Metsäsaarekkeen maaperä oli pääosin hiesua. Koekuopat olivat poikkeuksetta hyvin kosteita ja kolmen koekuopan kaivaminen piti lopettaa kesken niihin kertyneen veden vuoksi. Turvekerroksen paksuus vaihteli yhdestä lähes kymmeneen senttiin. Turpeen alla oleva humuksen sekainen maa oli hyvin kostea ja juurevaa. Hiesumaa oli väriltään vaaleanruskeaa ja pohjamaa oli harmaata savea. Koekuopissa ei ollut kulttuurikerroksia, rakenteita tai löytöjä.

310/590; z=69,22

Koekuopan syvyys oli 45 senttiä. Turvekerros oli paksuudeltaan noin 9 senttiä ja humuksen sekaista hiekkaa oli noin 7 senttiä. Alla oli vaaleanruskeaa hyvin kosteaa hiesua noin 24 senttiä. Sen alla oli harmaata savensekaista karkeaa hiekkaa.

Maaperä pinnasta lähtien oli kosteaa ja jo noin 10-15 sentin syvyydessä koekuopan pohjalle alkoi tiivistyä vesilammikoita. Kun kuoppa oli 45 sentin syvyydessä, vettä oli kuopan pohjalla jo kymmenkunta senttiä, joten koekuoppaa ei voitu kaivaa pohjaan asti.

Koekuoppa oli löydötön.

310/602; z=68,60

Koekuopan syvyys oli 44 senttiä. Turvekerroksen paksuus vaihteli yhdestä viiteen senttiin ja humuksen sekaista hiekkaa oli noin 7 senttiä. Sen alla oli vaaleanharmaa liejumainen hiesukerros, paksuudeltaan noin 23 senttiä. Alempana maaperä muuttui entistä märemmäksi saviliejuksi. Myös tämän koekuopan kaivaminen piti lopettaa, koska kuopan pohjalla oli vettä noin kymmenen senttiä.

Koekuoppa oli löydötön.

320/600; z=68,65

Koekuopan syvyys oli 46 senttiä. Turvekerroksen paksuus oli 1 sentti ja humuksen sekaista hiesua oli 2 senttiä. Alla oli vaaleanruskeaa hiesua 21 sentin kerros. Pohjamaa oli sitkeää ja kosteaa vaaleanharmaata savea.

Koekuoppa oli löydötön.

328/600; z=68,5

Koekuopan syvyys oli 37 senttiä. Turvetta oli noin 1 sentti ja humuksensekaista hiesua noin 12 senttiä. Alla oli vaaleanharmaata hiesua noin 8 senttiä ja sen alla hyvin sitkeää ja kosteaa vaaleaa savea. Koekuoppa täyttyi vedellä ja sitä ei voitu kaivaa syvemmäksi.

Koekuoppa oli löydötön.

Koekuoppa A; z=67,11

Koekuopan syvyys oli 42 senttiä. Kyntökerros oli tiivistä ruskeaa savensekaista hiesua, paksuudeltaan noin 16 senttiä. Sen alla oli tummanharmaata pehmeää ja sitkeää savea

noin 15 senttiä. Pohjamaa oli vaaleanharmaata erittäin kovaa savea. Koekuoppa oli löydötön

Yhteenveto

Puujoki 1 kivikautiselle asuinpaikalle kaivettiin yhteensä viisi koekuoppaa, joiden kokonaispinta-ala oli 2,5 neliömetriä. Koekuopat kaivettiin pellolla olevan asuinpaikan länsipuolelle metsäsaarekkeelle sekä asuinpaikan pohjoispuolen pellolle, paikalle, josta oli aiemmin löydetty kiviesineitä.

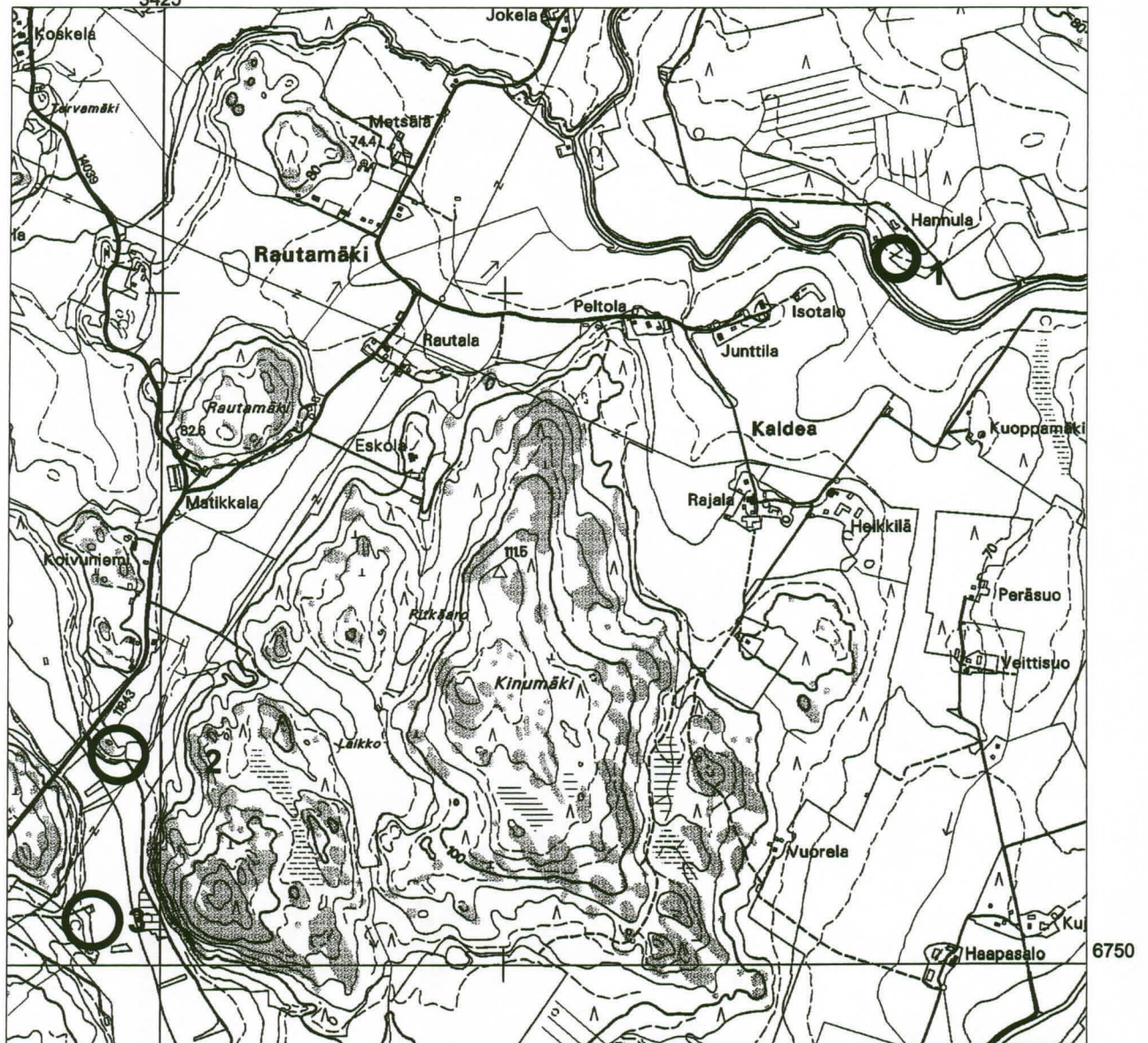
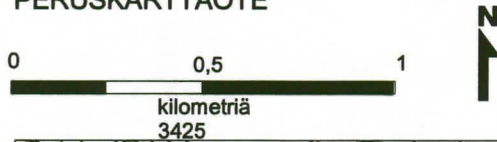
Koekuopissa ei ollut kulttuurikerroksia tai rakenteita. Niissä ei myöskään ollut löytöjä. Nyt kaivettujen koekuoppien osalta ei siis ole mitään merkkejä siitä, että asuinpaikka jatkuisi peltoalueen länsipuolelle peitteiselle alueelle. Myöskään asuinpaikan pohjoispuolelle kaivetusta koekuopasta ei tullut merkkejä kivikautisesta asutuksesta, mutta paikalta aiemmin löytyneet kiviesineet viittaavat siihen, että asuinpaikka on voinut ulottua kauemmaksi pohjoiseen.

Kaksi kvartsi-iskosta löydettiin myös kivikirveiden löytöpaikan pohjoispuolelta pellon reunasta. Näiden löytöjen liittyminen Puujoki 1:n asuinpaikkaan ei ole varmaa, mutta niiden perusteella on otettava huomioon se mahdollisuus, että Puujoki 1:n asuinpaikka voi olla ennen luultua huomattavasti laajempi. Peltoaluetta tai löytöpaikan länsipuolella olevaa metsäaluetta ei kuitenkaan ajanpuutteen vuoksi voitu tarkemmin tutkia.

Kivikirveet sekä kvartsi-iskokset löytyivät 67 m mpy ja 68 m mpy korkeuskäyrien väliltä. Aiempina vuosina löytöjä on tullut myös alemmaa noin 65 m mpy. Näiden löytökorkeuksien perusteella Puujoki 1:n asuinpaikka on paljastunut vasta Ancylusjärven regressiovaiheessa 8700 BP (9700 BP cal) (Sirviö et al. 2001: 40; liite 1). Puujoen varrella olevien asuinpaikkojen ajoittaminen pelkästään Itämeren rannansiirtymisen perusteella on kuitenkin hyvin epävarmaa, sillä alueelle on voinut kuroutua myös muinaisjärvi (ks. Sirviö et al. 2001: 40).

**ORIMATTILA HANNULA,
ORIMATTILA PUUJOKI 1 JA
ORIMATTILA PUUJOKI 2
2007**

PERUSKARTTAOTE

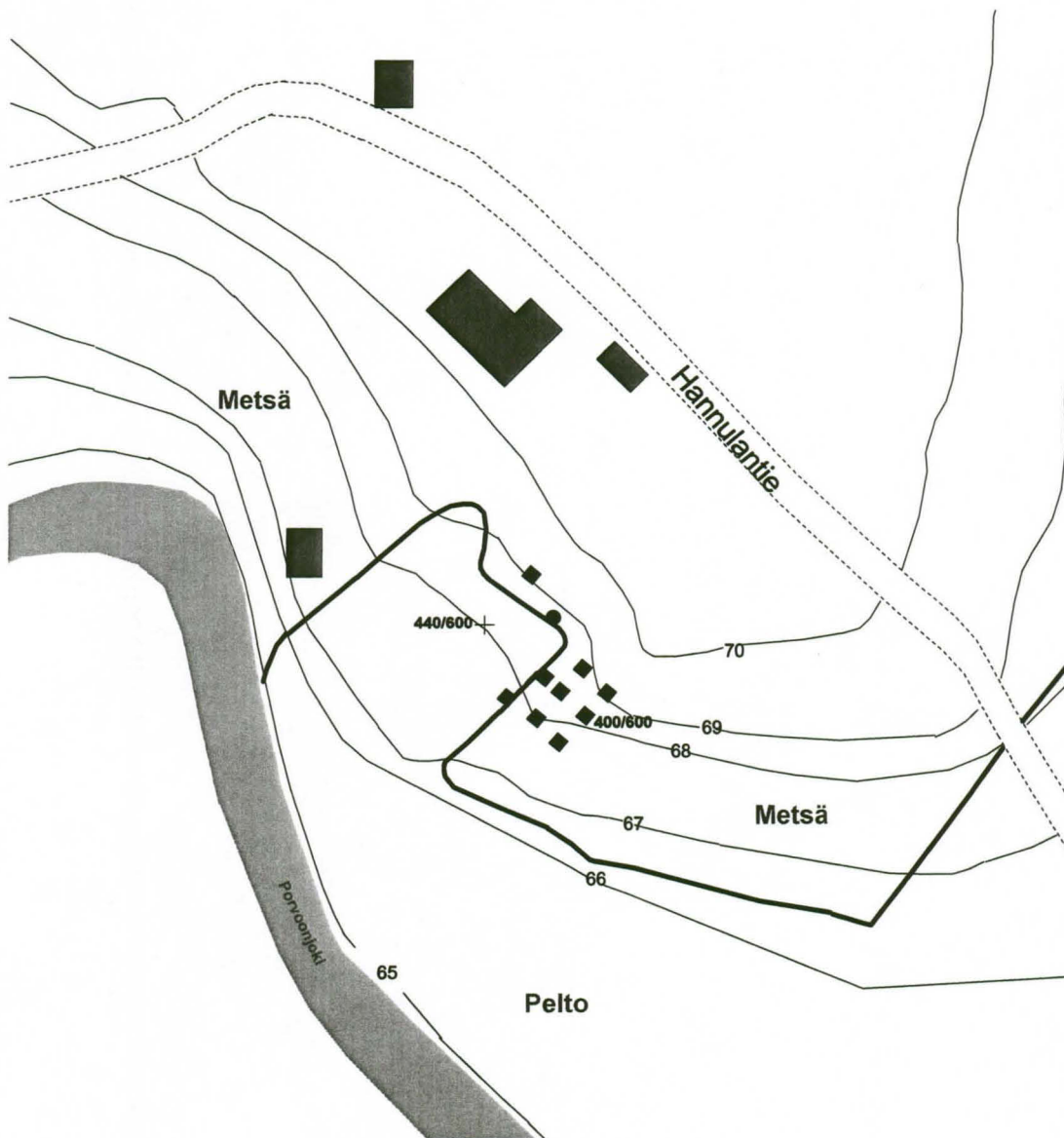

Peruskarttaote 3111 01 Huhdanoja ja 3111 02 Renkomäki
Mk. 1:20 000
Maanmittauslaitos, perus-cd ja käyrät 2001

- 1 Orimattila Hannula
- 2 Orimattila Puujoki 2
- 3 Orimattila Puujoki 1

ORIMATTILA HANNULA 2007
Yleiskartta
Mk. 1:2000

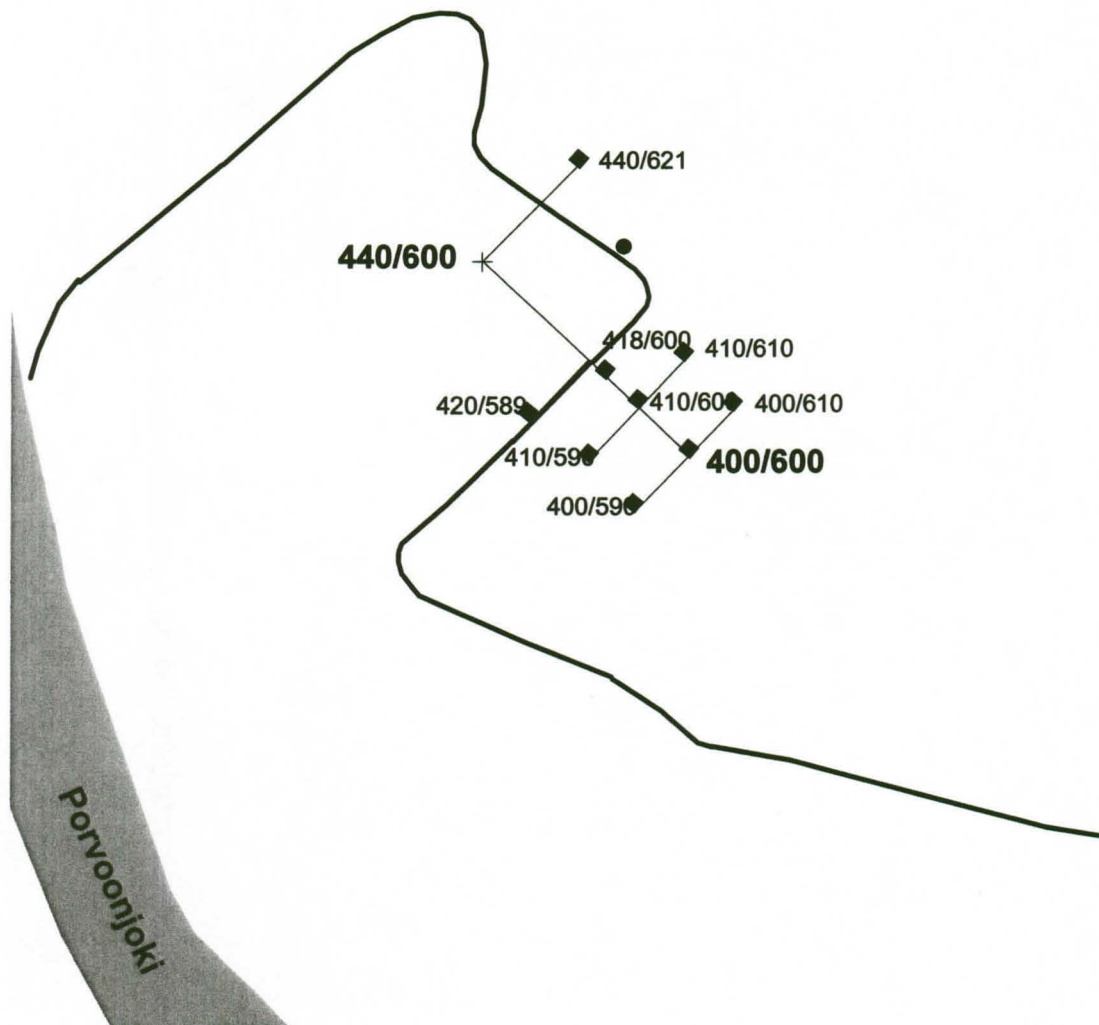
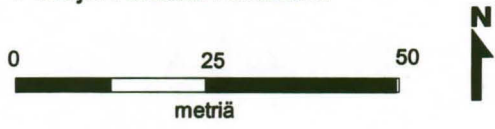
Piirtäjä: Akuliina Aartolahti

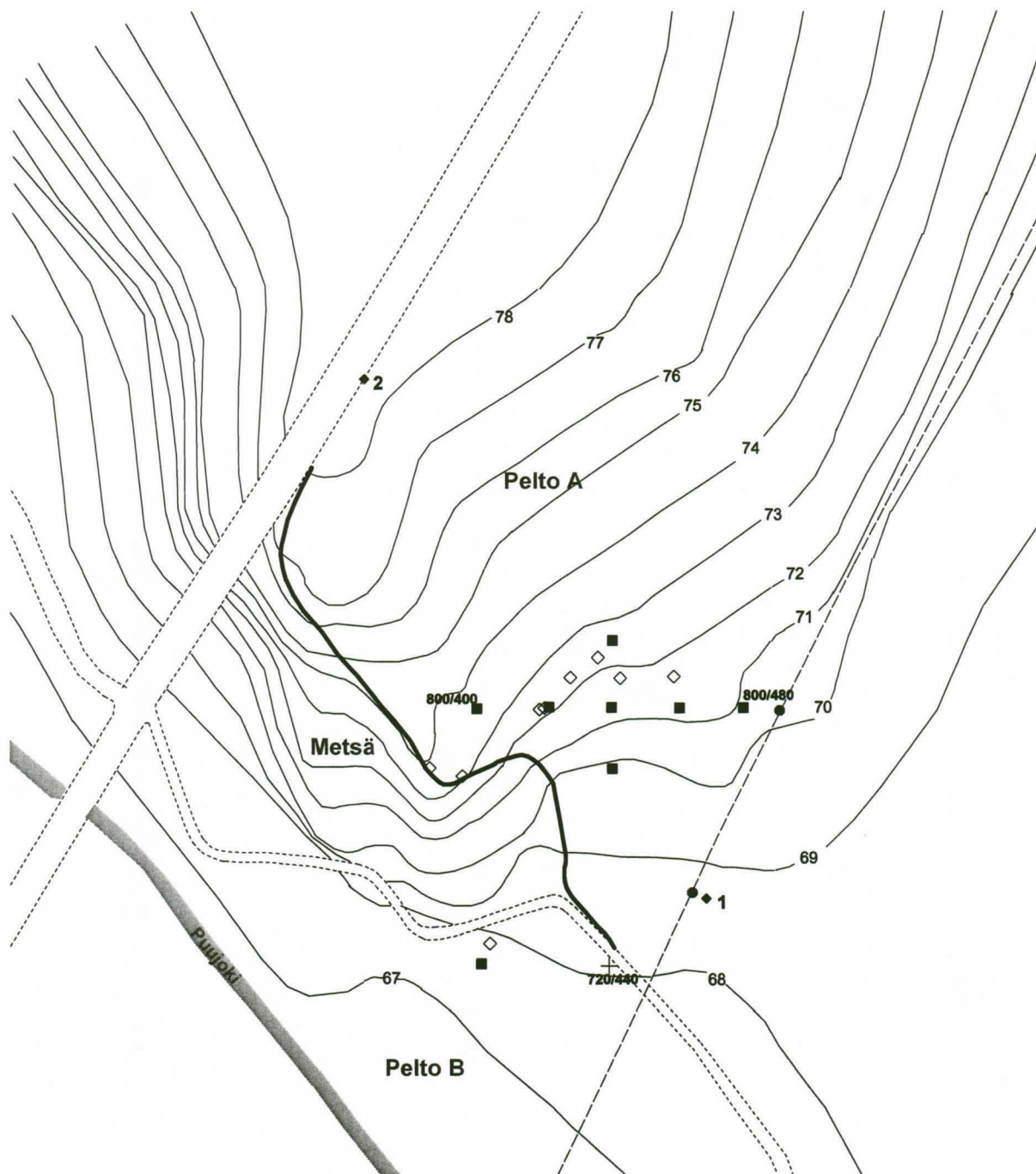
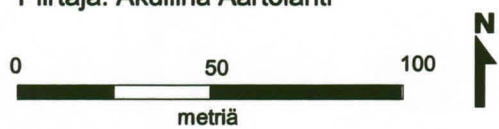
■ Koekuoppa	— Pellon reuna
● Kiintopiste	- - - Tie
■ Rakennus	—70— Korkeuskäyrä

**ORIMATTILA HANNULA 2007
KOEKUOPAT
Mk. 1:1000**

Piirtäjä: Akuliina Aartolahti

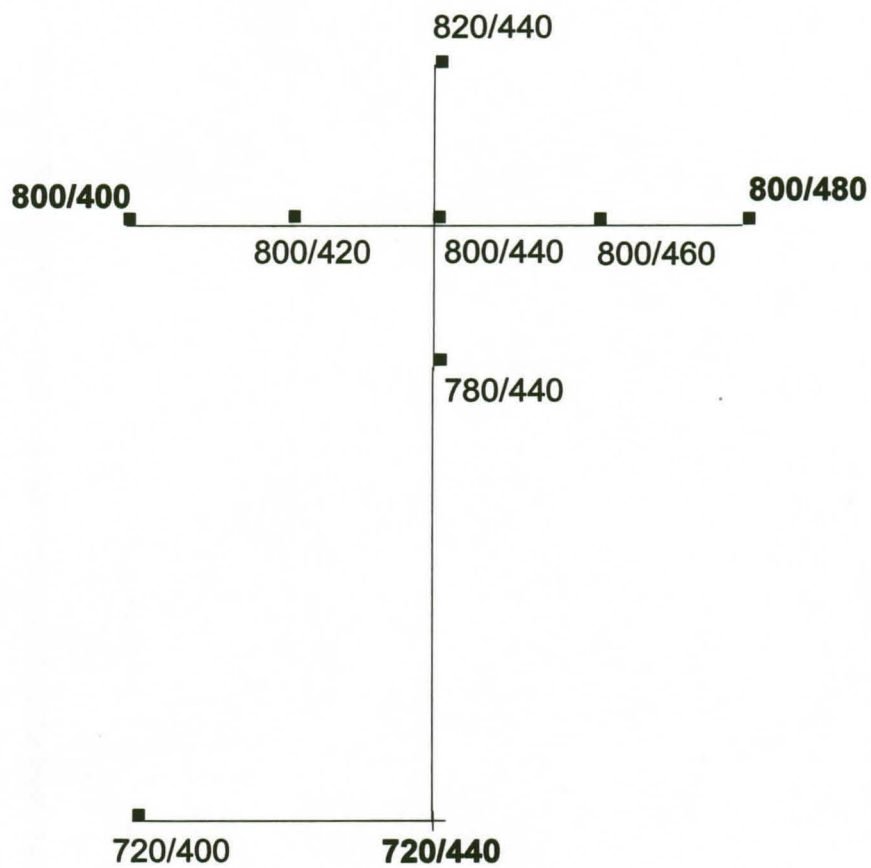
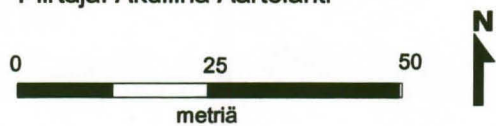

ORIMATTILA PUUJOKI 2
2007
Yleiskartta
Mk. 1:2000
 Piirtäjä: Akuliina Aartolahti

■ Koekuoppa	— Pellon reuna
◆ Kiintopiste	- - - Tie
● Sähköpylväs	—70— Korkeuskäyrä
◇ Pintapointalöytö	- - - Sähkölinja

ORIMATTILA PUUJOKI 2
2007
KOEKUOPAT
Mk. 1:1000
Piirtäjä: Akuliina Aartolahti

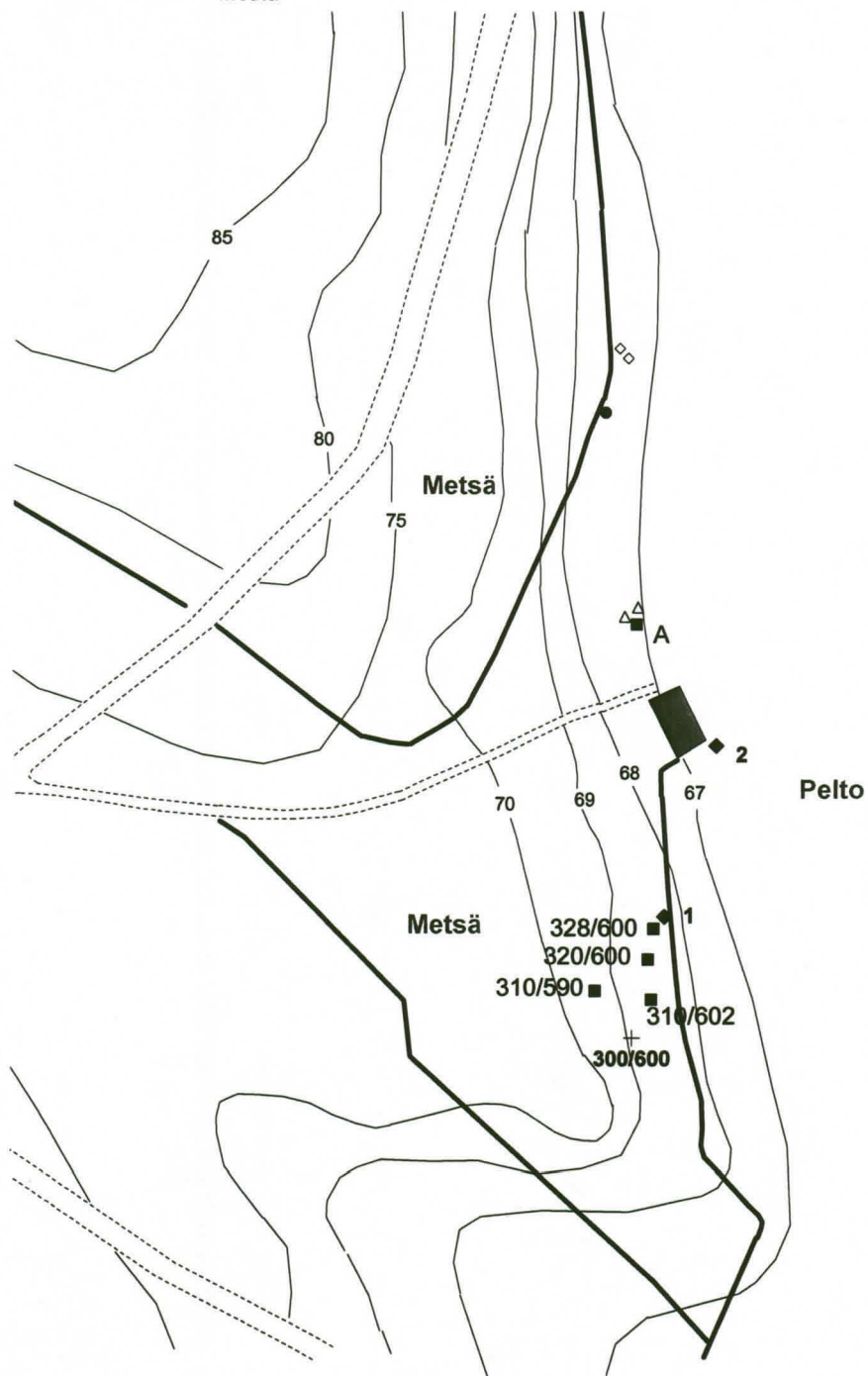
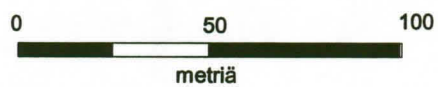
ORIMATTILA PUUJOKI 1

2007

Yleiskartta

Mk. 1:2000

Piirtäjä: Akuliina Aartolahti

■ Koekuoppa	● Rajakivi	— Pellon reuna
◆ Kiintopiste	■ Lato	- - - Tie
△ Kivikirveiden löytöpaikka		— 70 — Korkeuskäyrä
◇ Pintapöimintälöytö		

6. Yhteenveto

Kesäkuussa 2007 tehtiin koekaivauksia yhteensä kahdeksalla kivikautisella asuinpaikalla Porvoonjoen yläjuoksulla Lahden ja Orimattilan alueella. Asuinpaikoille kaivettiin yhteensä 71 koekuoppaa.

Kaikilla kohteilla pellolle kaivetut koekuopat olivat vähälöytöisiä ja rakenteettomia. Pelloilla maaperä oli syvälle sekoittunutta ja kulttuurikerrokset nyt kaivettujen koekuoppien osalta tuhoutuneet. Pintapöiminnällä ja koekuopista talteen saadut löydöt kertovat kuitenkin kivikautisesta asutuksesta kaikilla kohteilla.

Kuudella kohteella koekuoppia kaivettiin myös inventoinnissa määriteltyjen asuinpaikka-alueiden ulkopuolelle, peitteisille alueille. Lahden Mattilan ja Orimattilan Puujoki 2:n asuinpaikoilla koekuoppia kaivettiin ainoastaan pellolle, koska peitteisillä alueilla maasto ja maaperä olivat huonoja. Viidellä asuinpaikalla (Myllymäki, Oksasenalue, Pappilanmäki, Mikkola ja Hannula) asuinpaikan voitiin todeta jatkuvan myös peitteiselle alueelle, siis laajemmalle kuin inventoinnin perusteella on arvioitu. Myös Puujoki 1:n asuinpaikalla asuinpaikka on ennen luultua laajempi, vaikka peitteiselle alueelle kaivetut koekuopat olivat löydöttömiä. Asuinpaikan pohjoispuolelta kahdesta kohtaa tulleet pintapöimintälöydöt osoittavat asuinpaikan jatkuvan pohjoiseen.

Peitteisille alueille kaivetuissa koekuopissa maakerrokset olivat paremmin säilyneitä kuin pelloilla. Selkeitä kulttuurikerroksia tai rakenteita ei kuitenkaan yhdelläkään kohteella havaittu. Nyt tutkituista asuinpaikoista ainakin Pappilanmäellä ja Oksasenalueella ehjiä kulttuurikerroksia voi kuitenkin olla.

Ajoittavaa materiaalia kaivauksissa ei löydetty. Yhdeltäkään asuinpaikalta ei kuitenkaan edelleenkään löydetty keramiikkaa. Osalla kohteista löytöjä tuli nyt myös huomattavasti korkeammalta kuin aikaisempina vuosina. Pelkkiin rannansiirtymiin nojautuen asuinpaikkojen ajoittaminen Porvoonjoen vesistöalueella on kuitenkin hankalaa.

7. Luettelo mustavalkonegatiiveista

Alkuperäisiä negatiiveja säilytetään Lahden kaupunginmuseon valokuva-arkistossa.

A.A.= Akuliina Aartolahti, A-R.V.= Anna-Riikka Vadén.

Lahti Myllymäki 2007

LKM 134791

No.	Aihe	Suunta	pvm.	Kuvaaja
1.	Yleiskuva asuinpaikasta.	luoteesta	5.6.2007	A.A.
2.	Yleiskuva asuinpaikasta.	luoteesta	5.6.2007	A.A.
3.	Yleiskuva asuinpaikasta.	luoteesta	5.6.2007	A.A.
4.	Yleiskuva asuinpaikasta.	luoteesta	5.6.2007	A.A.
5.	Löytöalue metsässä. Koekuoppa 460/480, Eetu Sorvali ja Anna-Riikka Vadén	kaakosta	5.6.2007	A.A.
6.	Löytöalue metsässä.	idästä	5.6.2007	A.A.
7.	Löytöalue metsässä. Joonas Nisonen kaivaa koekuoppaa 490/458.	lounaasta	5.6.2007	A.A.

Lahti Mattila 2007

LKM 134792

No.	Aihe	Suunta	pvm.	Kuvaaja
1.	Yleiskuva. Asuinpaikka pellolla, metsän reunassa.	lännestä	7.6.2007	A.A.
2.	Yleiskuva. Asuinpaikka pellolla, metsän reunassa.	lounaasta	7.6.2007	A.A.
3.	Työkuva: Minna-Maija Brax kaivaa koekuoppaa 240/400.	lounaasta	8.6.2007	A.A.
4.	Työkuva: Eetu Sorvali ja Mikko Kaasalainen kaivavat koe- kuoppaa 260/400, Joonas Nisonen koe- kuoppaa 260/410.	etelästä	8.6.2007	A.A.

Lahti Oksasenalue 2007

LKM 134793

No.	Aihe	Suunta	pvm.	Kuvaaja
1.	Yleiskuva asuinpaikasta.	lännestä	11.6.2007	A.A.
2.	Yleiskuva asuinpaikasta.	etelästä	11.6.2007	A.A.
3.	Yleiskuva asuinpaikasta.	koillisesta	11.6.2007	A.A.
4.	Löytöalue metsän puolella.	koillisesta	12.6.2007	A-R.V.

5.	Löytöalue metsän puolella.	koillisesta	12.6.2007	A-R.V.
----	-------------------------------	-------------	-----------	--------

Orimattila Pappilanmäki 2007
LKM 134794

No.	Aihe	Suunta	pvm.	Kuvaaja
1.	Yleiskuva. Asuinpaikka hevosaitauksen takana rinteellä.	lännestä	15.6.2007	A.A.
2.	Yleiskuva. Asuinpaikka hevosaitauksen takana rinteellä.	luoteesta	15.6.2007	A.A.
3.	Peltoalue A, taustalla sauna. Joonas Nisonen ja Minna Brax kaivavat koekuoppaa 600/300.	lännestä	15.6.2007	A.A.
4.	Peltoalue A. Mikko Kaasalainen täyttää koekuoppaa 600/265.	luoteesta	15.6.2007	A.A.
5.	Työkuva: Anna-Riikka Vadén ja Eetu Sorvali kaivavat koekuoppaa 567/273.	kaakosta	15.6.2007	A.A.
6.	Koekuopan 600/300 länsiprofiili.		18.6.2007	A.A.
7.	Koekuopan 600/300 eteläprofiili.		18.6.2007	A.A.
8.	Koekuopan 567/273 eteläprofiili.		18.6.2007	A.A.
9.	Koekuopan 567/273 länsiprofiili.		18.6.2007	A.A.

Orimattila Mikkola 2007
LKM 134795

No.	Aihe	Suunta	pvm.	Kuvaaja
1.	Yleiskuva. Asuinpaikka pellolla rakennuksen edustalla sekä pelto- saarekkeella.	luoteesta	19.6.2007	A.A.
2.	Yleiskuva. Asuinpaikka pellolla rakennuksen edustalla sekä pelto- saarekkeella.	luoteesta	19.6.2007	A.A.
3.	Peltoalue pelto- saarekkeen pohjoispuolella.	pohjoisesta	19.6.2007	A.A.
4.	Peltoalue viljankuivurin	etelästä	19.6.2007	A.A.

edustalla.

Orimattila Hannula 2007

LKM 134796

No.	Aihe	Suunta	pvm.	Kuvaaja
1.	Yleiskuva. Asuinpaikka pellon ja metsän rajalla.	lännessä	20.6.2007	A.A.
2.	Yleiskuva. Asuinpaikka pellon ja metsän rajalla.	lännessä	20.6.2007	A.A.
3.	Yleiskuva. Peltoalue ja metsäsaareke.	luoteesta	20.6.2007	A.A.
4.	Yleiskuva. Peltoalue ja metsäsaareke.	luoteesta	20.6.2007	A.A.
5.	Työkuva: Minna-Maija Brax kaivaa koekuoppaa 420/589.		20.6.2007	A.A.
6.	Työkuva: Heli Etu-Sihvola kaivaa koekuoppaa 400/600.		20.6.2007	A.A.

Orimattila Puujoki 2 2007

LKM 134797

1.	Pelto A. Asuinpaikka terassilla.	etelästä	28.6.2007	A.A.
2.	Pelto A. Asuinpaikka terassilla.	etelästä	28.6.2007	A.A.
3.	Pelto B.	idästä	28.6.2007	A.A.
4.	Asuinpaikka vasemmalla olevan metsäsaarekkeen edessä ja oikealla. Kuvattu Puujoen vastarannalta.	etelästä	28.6.2007	A.A.
5.	Asuinpaikka kuvan takalalla kumpareella. kuvattu Puujoki 1:n asuinpaikalta.	etelästä	28.6.2007	A.A.

Orimattila Puujoki 1 2007

LKM 134798

No.	Aihe	Suunta	pvm.	Kuvaaja
1.	Asuinpaikka ladon vasemmalla puolella. Kuvattu puujoen vastarannalta.	pohjoisesta	28.6.2007	A.A.
2.	Asuinpaikka pellolla ladon etupuolella.	kaakosta	28.6.2007	A.A.
3.	Asuinpaikka pellolla ladon vasemmalla puolella.	koillisesta	28.6.2007	A.A.
4.	Koekuoppa 310/590		28.6.2007	A.A.

5.	vedellä täyttyneenä.
Työkuva: Minna-Maija
Brax kaivaa koekuoppaa
28/600.	idästä	28.6.2007	A.A.
6.	Metsän ja pellon
laita. Heli Etu-Sihvola
ja Minna-Maija Brax
koekuopilla 320/600 ja
328/600.	pohjoisesta	28.6.2007	A.A.
7.	Ladon pohjois-
puolen peltoa. Kvartsien
löytöpaikka pellon ja metsän
rajalta.	kaakosta	28.6.2007	A.A.
8.	Ladon luoteispuolen
peltoa. Linjaseiväs
kivikirveiden löytöpaikalla.	koillisesta	28.6.2007	A.A.

8. Luettelo Väridiakuvista

Alkuperäisiä negatiiveja säilytetään Lahden kaupunginmuseon valokuva-arkistossa.
A.A.= Akuliina Aartolahti, A-R.V.= Anna-Riikka Vadén.

Lahti Myllymäki 2007

LKM 38308

No.	Aihe	Suunta	pvm.	Kuvaaja
1.	Yleiskuva asuinpaikasta.	luoteesta	5.6.2007	A-R.V.
2.	Yleiskuva asuinpaikasta.	luoteesta	5.6.2007	A-R.V.
3.	Yleiskuva asuinpaikasta.	luoteesta	5.6.2007	A-R.V.
4.	Löytöalue metsässä.	kaakosta	5.6.2007	A.A.

Lahti Mattila 2007

LKM 38309

No.	Aihe	Suunta	pvm.	Kuvaaja
1.	Yleiskuva asuinpaikasta.	länneestä	7.6.2007	A.A.
2.	Yleiskuva asuinpaikasta.	luoteesta	7.6.2007	A.A.
3.	Työkuva: Minna- Maija Brax kaivaa koekuoppaa 240/400.	kaakosta	8.6.2007	A.A.
4.	Työkuva: Eetu Sorvali ja Mikko Kaasalainen kaivavat koekuoppaa 260/400.	koillisesta	8.6.2007	A.A.

Lahti Oksasenalue 2007

LKM 38310

No.	Aihe	Suunta	pvm.	Kuvaaja
1.	Yleiskuva asuinpaikasta.	koillisesta	11.6.2007	A.A.
2.	Yleiskuva asuinpaikasta.	koillisesta	11.6.2007	A.A.
3.	Löytöalue metsässä. Etualalla koekuoppa A.	länneestä	12.6.2007	A-R.V.

Orimattila Pappilanmäki 2007

LKM 38311

No.	Aihe	Suunta	pvm.	Kuvaaja
1.	Yleiskuva. Asuinpaikka hevosaitauksen takana rinteellä.	länneestä	15.6.2007	A.A.
2.	Työkuva: Anna-Riikka Vadén ja Eetu Sorvali kaivavat koekuoppaa 567/273.	koillisesta	15.6.2007	A.A.

Orimattila Mikkola 2007**LKM 38312**

No.	Aihe	Suunta	pvm.	Kuvaaja
1.	Yleiskuva. Asuinpaikka pellolla rakennuksen edustalla sekä pelto- saarekkeella.	luoteesta	19.6.2007	A.A.
2.	Yleiskuva. Asuinpaikka pellolla rakennuksen edustalla sekä pelto- saarekkeella.	luoteesta	19.6.2007	A.A.
3.	Peltoalue pelto- saarekkeen pohjoispuolella.	pohjoisesta	19.6.2007	A.A.
4.	Peltoalue pelto- saarekkeen pohjoispuolella.	pohjoisesta	19.6.2007	A.A.

Orimattila Hannula 2007**LKM 38313**

No.	Aihe	Suunta	pvm.	Kuvaaja
1.	Yleiskuva. Asuinpaikka pellon ja metsän rajalla.	lännestä	20.6.2007	A.A.
2.	Yleiskuva. Peltoalue ja metsäsaareke.	luoteesta	20.6.2007	A.A.
3.	Työkuva: Joonas Nisonen kaivaa koekuoppaa 418/600.		20.6.2007	A.A.
4.	Työkuva: Eetu Sorvali kaivaa koekuoppaa 400/610.		20.6.2007	A.A.

Orimattila Puujoki 2**LKM 38314**

No.	Aihe	Suunta	pvm.	Kuvaaja
1.	Pelto A. Asuinpaikka terassilla.	etelästä	28.6.2007	A.A.
2.	Pelto B.	idästä	28.6.2007	A.A.
3.	Asuinpaikka vasemmalla olevan metsäsaarekkeen edessä ja oikealla. Kuvattu Puujoen vastarannalta.	etelästä	28.6.2007	A.A.
4.	Asuinpaikka alalla kumpareella. kuvattu Puujoki 1:n asuinpaikalta.	etelästä	28.6.2007	A.A.

Orimattila Puujoki 1 2007
LKM 38315

No.	Aihe	Suunta	pvm.	Kuvaaja
1.	Asuinpaikka ladon vasemmalla puolella. Kuvattu puujoen vastarannalta.	pohjoisesta	28.6.2007	A.A.
2.	Asuinpaikka ladon vasemmalla puolella.	koillisesta	28.6.2007	A.A.
3.	Koekuoppa 310/590 vedellä täyttyneenä.		28.6.2007	A.A.
4.	Ladon pohjois- ja luoteispuolista peltoa. Kirveiden löytöpaikka linjaseipään kohdalla. Kvartsit metsän ja pellon rajalta vaalean rajakiven takapuolelta.	etelästä	28.6.2007	A.A.

9. Karttaluettelo

- Kartta 1.** Lähestymiskartta tutkimuskohteista. 1:250000
- Kartta 2.** Peruskarttaote Myllymäki ja Mattila. 1:20000
- Kartta 3.** Yleiskartta Myllymäki. 1:2000
- Kartta 4.** Yleiskartta Mattila. 1:2000
- Kartta 5.** Koekuopat Mattila. 1:1000
- Kartta 6.** Peruskarttaote Oksasenalue. 1:20000
- Kartta 7.** Yleiskartta Oksasenalue. 1:2000
- Kartta 8.** Koekuopat Oksasenalue. 1:1000
- Kartta 9.** Peruskarttaote Pappilanmäki ja Mikkola. 1:20000
- Kartta 10.** Yleiskartta Pappilanmäki. 1:2000
- Kartta 11.** Koekuopat Pappilanmäki. 1:1000
- Kartta 12.** Yleiskartta Mikkola. 1:2000
- Kartta 13.** Peruskarttaote Hannula, Puujoki 2 ja Puujoki 1. 1:20000
- Kartta 14.** Yleiskartta Hannula. 1:2000
- Kartta 15.** Koekuopat Hannula. 1:1000
- Kartta 16.** Yleiskartta Puujoki 2. 1:2000
- Kartta 17.** Koekuopat Puujoki 2. 1:1000
- Kartta 18.** Yleiskartta Puujoki 1. 1:2000

9. Lähdeluettelo

Tutkimusraportit

- Adel, Vadim ja Lahelma, Antti 2002. Lahti. Arkeologinen täydennysinventointi.
- Lahelma, Antti 2002. Lahti Vakinpelto. Mahdollisen kivikautisen asuinpaikan koekaivaus.
- Lönnqvist, Kenneth 2000. Porvoonjoen asutustutkimus. Arkeologinen täsmäinventointi Lahden, Hollolan ja Orimattilan alueella 2000.
- Malinen, Anssi. 2002a. Hollola Luhdanniitty 2. Kivikautisen asuinpaikan arkeologinen koekaivaus.
- Malinen, Anssi 2002b. Orimattila Hongistonmäki. Kivikautisen asuinpaikan arkeologinen koekaivaus.
- Malinen, Anssi 2004a. Orimattila Tuomala. Kivikautisen asuinpaikan arkeologinen koekaivaus Kaivauskertomus.
- Malinen, Anssi 2004b. Orimattila Korkeakallio. Kivikautisen asuinpaikan arkeologinen kaivaus. Kaivauskertomus.
- Malinen, Anssi 2005. Orimattila Latomäki. Kivikautisen asuinpaikan koekaivaus.
- Poutiainen, Hannu 1998. Porvoonjoen vesistöalueen kivikautisen asutuksen arkeologinen inventointi Hollolan Lahden ja Orimattilan alueella.
- Poutiainen, Hannu 1999. Porvoonjoki. Kivikautisen asutuksen arkeologinen inventointi Orimattilan ja Pukkilan alueella.
- Poutiainen, Hannu 2000. Porvoonjoen vesistöalue. Kivikautisten kohteiden arkeologinen inventointi Hollolan, Lahden ja Orimattilan alueella.
- Poutiainen, Hannu 2000. Pukkila. Arkeologinen inventointi.
- Poutiainen, Hannu 2001. Lahti Myllyoja. Kivikautisen asuinpaikan arkeologinen koekaivaus.
- Poutiainen, Hannu 2002a. Orimattila Metsämäki 2. Esihistoriallisen asuinpaikan arkeologinen koekaivaus.
- Poutiainen, Hannu 2002b. Orimattila Myllykoski Kivikautisen asuinpaikan arkeologinen koekaivaus.
- Poutiainen, Hannu ja Malinen, Anssi 2002. Arkeologinen kaavainventointi Orimattilassa. Keskusta-Virenoja, Heinämaa-Leitsamaa, Pennala.
- Poutiainen, Hannu ja Takala Hannu 2001. Rengonjoen arkeologinen inventointi Lahden ja Orimattilan rajalla.
- Pukkila, Jouko 2001. Lahti Lintutorni. Arkeologinen koekaivaus kivikautisella asuinpaikka-alueella.
- Sirviö, Tommi 2000. Kivikautisten asuinpaikkojen sijainti suhteessa Itämereen Pukkilanharjun, Kanteleen sekä Luhdanjoen alueella.
- Sirviö, Tommi; Kajander, Meri; Heikkilä, Maria 2001. Ancylostransgressio ja pienvesistöjen kehitys Lahden-Orimattilan alueella.
- Takala, Hannu 1995. Arkeologiset tutkimukset Lahden Ristolán kivikautisella asuinpaikalla kesällä 1995.
- Takala, Hannu 1996. Arkeologiset tutkimukset Lahden Ristolán kivikautisella asuinpaikalla kesällä 1996.
- Takala, Hannu 1997. Arkeologiset tutkimukset Lahden Renkomäessä kesällä 1997.
- Takala, Hannu 1998. Kertomus Lahden Renkomäen Ristolán arkeologisista kaivauksista 18.5.-31.7.1998.
- Takala, Hannu 1999a. Kertomus Lahden Renkomäen Ristolán arkeologisista kaivauksista 24.5.-30.7.1999.
- Takala, Hannu 1999b. Lahti Ristola. Kivikautisen asuinpaikan arkeologinen kaivaus.
- Takala, Hannu ja Lahelma Antti 2001. Lahti Renkomäki Uusitalo ja Orimattila Pennala

- Alestalo. Arkeologinen koekaivaus.
Takala, Hannu ja Malinen, Anssi 2003. Orimattilan Korkeakallio. Kivikautisen asuinpaikan arkeologinen koekaivaus. Kaivauskertomus.
Vuoristo, Katja 2006. Orimattila Luumyllynkoski. Kivikautisen asuinpaikankoekaivaus.

Kirjallisuus

- Alvik, Riikka 2002. *Aikamatka esihistoriaan. Päijät-Hämeen esihistoriaa ja kohteita kulttuurimatkoille*. Jyväskylä 2002.
Lahelma, Antti (toim.) 2002. *Porvoonjoen yläjuoksun esihistoriallisia ja kulttuurihistoriallisia kohteita Lahden, Hollolan ja Orimattilan alueella*. Porvoonjoen asutustutkimus –hanke, Lahden kaupunginmuseo. Jyväskylä.
Poutiainen, Hannu (toim.) 2002. *Sukupolvien maisema. Porvoonjokilaakson kansallismaiseman syntyvaiheita*. Lahden kaupunginmuseo. Jyväskylä.
Takala, Hannu 2004a. Esihistoria uusiksi ja arkeologian julkiskuva paremmaksi – Lahden kaupunginmuseon tutkimushankkeet 2000-2002. *Arkeologia Suomessa – Arkeologi i Finland*. Vammala 2004: 79-86.
Takala, Hannu 2004b. *The Ristola Site in Lahti and the Earliest Postglacial Settlement of South Finland*. Lahden kaupunginmuseo. Jyväskylä.

Kuvataulut

Lahti Myllymäki. Asuinpaikka pellolla, metsänkulman takana pellon ja metsän rajalla (LKM 38308:1).

Lahti Myllymäki. Metsänpuolen asuinpaikkaa. Anna-Riikka Vadén ja Eetu Sorvali (LKM 38308: 4).

Lahti Mattila. Asuinpaikka pellolla, metsän reunassa. (LKM 38309:1)

Lahti Mattila. Minna-Maija Brax kaivaa koekuoppaa (LKM 38309:3).

Lahti Oksasenalue. Asuinpaikka pellolla kumpareella. Kuvattu koillisesta (LKM 38310:2).

Orimattila Pappilanmäki. Anna-Riikka Vadén ja Eetu Sorvali kaivavat koekuoppaa (LKM 38311:2).

Orimattila Mikkola. Vuoden 1998 löytöalue peltosaarekkeen oikealla puolella terassilla. Asuinpaikka-alue myös peltosaarekkeella sekä sen vasemmalla puolella pellolla (LKM 38312:1).

Orimattila Hannula. Asuinpaikka pellon reunassa ja metsässä. (LKM 38313:1).

Orimattila Hannula. Joonas Nisonen kaivaa koekuoppaa (LKM 38313:3).

Orimattila Puujoki 2. Asuinpaikka vasemmalla olevan metsäsaarekkeen edessä ja oikealla. Kuvattu Puujoen vastarannalta (LKM38314:3).

Orimattila Puujoki 1. Asuinpaikka Ladon vasemmalla puolella (KM38315:2).